

Instans: Bildningsnämnden
Tid: 2019-02-25 kl. 15:00
Plats: Nossan (A-salen), kommunhuset

Samtliga ärenden har beretts av bildningsnämndens presidium. I samtliga beslutsärenden föreslås bildningsnämnden besluta i enlighet med förvaltningens förslag till beslut om inget annat framgår av presidieskrivelse.

Christina Glad
Ordförande

Mattias Strandberg
Sekreterare

Information:

- BN= slutgiltigt beslut fattas i bildningsnämnden.
- KS = slutgiltigt beslut fattas i kommunstyrelsen.
- KF = slutgiltigt beslut fattas i kommunfullmäktige.
- Info = Information.
- Ett X markerar att handlingar finns bifogade i kallelsen.
- VS markerar att handlingar presenteras vid sammanträdet.

KL	NR	Besluts -organ	Ärende	DNR	Handlingar bifogas	Föredragande/ Kommentar
15.00			Sammanträdets öppnande			Ordförande
			Upprop			Nämndsekreterare
			Val av justerare och tid för justering			Ordförande
15.05	1	BN	Rapport av ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)	UN 7/2019	X	Handläggare
15.15	2	Info	Information om antagningsstatistik vid Kunskapskällan	--	--	Biträdande rektor
15.25	3	BN	Bokslut och verksamhetsberättelse 2018 för bildningsnämnden	UN 225/2018	X	Bildningschef
15.40	4	KF	Ombudgetering av bildningsnämndens investeringsmedel 2018-2019	UN 233/2018	X	Bildningschef
15.45	5	BN	Komplettering av internkontroll 2018	UN 136/2018	X	Utvecklingsledare
15.55	6	KF	Förslag till ändrat beredningsorgan för medborgarförslag om inköp av glasskåp för boulepriser	UN 237/2018	X	Utvecklingsledare
16.00	7	BN	Betygsuppföljning HT-18	UN 32/2019	X	Utvecklingsledare
16.10	8	BN	Uppföljning av beslut om föreläggande för vårdnadshavare att uppfylla sin skyldighet enligt 7 kap. 20 respektive 23 §§ skollagen	UN 211/2018	VS	Rektor
16.20	9	Info	Förvaltningschefen informerar	--	--	Bildningschef

<i>NR</i>	<i>Meddelandeförteckning</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>
1	Skolinspektionens rapport om fortsatta utbildningsvägar efter språkintröduktion	UN postlista 3/2019	X
2	KS § 12/2019-01-21 Revidering delegationsordning kommunstyrelsen	UN postlista 4/2019	X

<i>NR</i>	<i>Delegeringsbeslut</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>
1	Anmälan av delegeringsbeslut under tidsperioden 2019-01-28 - 2019-02-25	--	VS

HERRLJUNGA KOMMUN

BILDNINGS-
NÄMNDEN
Christina Glad
Bert-Åke Johansson

Ärende 1

Presidieskrivelse

2019-02-15

UN 7/2019 600

Sida 1 av 1

Rapport av ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)

Bildningsnämndens presidiums förslag till beslut
I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Christina Glad
Ordförande

Bert-Åke Johansson
Vice ordförande

Expedieras till:
För kännedom
till:

Rapport av ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)

Sammanfattning

Bestämmelserna om arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret förändrades i samband med ett förtydligande från informationsansvar till kommunala aktivitetsansvaret. Bestämmelserna har sin grund i skollagen (2010:800), förordningen (2006:39) om register och dokumentation vid fullgörandet av kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar, gymnasieförordningen (2010:2039), Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2015:28) om insamling av uppgifter för uppföljning och utvärdering av det kommunala aktivitetsansvaret och Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2015:61) om innehållet i dokumentationen av insatser för de ungdomar som omfattas av kommunernas aktivitetsansvar.

Bildningsnämnden har ansvaret att söka upp och dokumentera de ungdomar som har lämnat grundskolan men inte deltar i undervisningen vid ett nationellt program i gymnasieskolan. Nämndens ansvar är att hålla kontakten med dessa ungdomar och försöka motivera dem till att påbörja sina studier och genomföra en gymnasieutbildning. Kompletterande insatser ligger inom socialnämndens område och sköts av arbetsmarknadsenheten genom erbjudande av praktikplats eller arbete. Bildningsnämnden ska två gånger per år redovisa antalet ungdomar i åldersgruppen (16-20 år) som omfattas av registeransvaret till Statistiska centralbyrån (SCB).

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-02-12
Redovisning av aktivitetsansvaret till SCB

Förslag till beslut

1. Rapporten godkänns.

Birgitta Fredriksson
Handläggare

Expedieras till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet
För kännedom Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet
till:

Bakgrund

Antalet individer inom det kommunala aktivitetsansvaret, KAA, har från vårterminen 2018 till höstterminen 2018 minskat med 34 individer, från 56 till 22. Minskningen beror på att elever inskrivna på Introduktionsprogrammen inte längre ska redovisas till SCB då de har en aktivitet.

Aktivitetsansvar rapporterat till SCB 2019-02-01

Studiebevis	Annan studieform	Arbete	Annan åtgärd	Ingen sysselsättning	Okänd	Samtal/SYV	Ansvar upphört under hösten	Antal individer
2		4	6			2	8	22

Av de 22 individer som rapporterades har 8 avregistrerats under perioden, 5 är antagna till nationellt program på gymnasiet, 1 inskriven på Introduktionsprogram, 1 är ej folkbokförd i kommunen och 1 har fyllt 20 år.

Aktivitetsansvar rapporterat till SCB 2018-09-01

Introduktionsprogrammet		Studiebevis	Annan studieform	Arbete	Annan åtgärd	Ingen sysselsättning	Okänd	Samtal/SyV	Aktivitetsansvar Upphört under våren	Summa
Språkintröduktion	Övriga inriktningar									
Totalt	18	17	4	6	5		1	5	6	56

IM: Preparandutbildning, programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion

Studiebevis: intygar vilka kurser eleven fått betyg i men innebär att eleven inte uppnått gymnasieexamen.

Annan studieform: tex studier inom en oblgatorisk skolform (grundskola, grundsärskola), Komvux, folkhögskola, specialscola

Annan åtgärd: föräldraledighet, sjukskrivning

Ingen sysselsättning: inget av ovanstående

Okänd: folkbokförda i Herrljunga kommun men har inte gått att nå

SySKontakt: Kontakt via samtal eller kontakt med Studie-och yrkesvägledare.

Aktivitetsansvar Upphört: Anledning till att ungdomen inte längre omfattas av kommunens aktivitetsansvar

Ungdomen påbörjar eller återupptar studier på nationella program, fyller 20 år eller är inte längre folkbokförd i kommunen.

Redovisning till SCB av kommunens aktivitetsansvar sker två gånger per år, 1 februari och 1 september.

HERRLJUNGA KOMMUN

BILDNINGSS-
NÄMNDEN
Christina Glad
Bert-Åke Johansson

Ärende 3

Presidieskrivelse
2019-02-08
UN 225/2018 942

Sida 1 av 1

Bokslut och verksamhetsberättelse 2018 för bildningsnämnden

Bildningsnämndens presidiums förslag till beslut
I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Christina Glad
Ordförande

Bert-Åke Johansson
Vice ordförande

Expedieras till:
För kännedom
till:

Bokslut och verksamhetsberättelse 2018 för bildningsnämnden

Sammanfattning

Bildningsnämndens utfall för 2018 uppgick till 235 909 tkr. Den totala budgeten för året uppgick till 237 521 tkr. En positiv avvikelse om 1612 tkr motsvarande 0,7 %.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-01-24

Verksamhetsberättelse bildningsnämnden 2018-12-31

Förslag till beslut

Bokslut och verksamhetsberättelse 2018 för bildningsnämnden godkänns.

Jonathan Arnljung
Controller

Expedieras till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet
För kännedom Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet
till:

DIARIENUMMER: UN 225/2018
FASTSTÄLLD/INSTANS: BN § XX/2019-02-25
VERSION: 1
SENAST REVIDERAD: -
GILTIG TILL: -
DOKUMENTANSVAR: Förvaltningschef

Verksamhets- berättelse 2018-12-31

Bildningsnämnden

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Ansvar och uppdrag.....	3
Verksamhetsberättelse.....	4
Framtid	8
Mål.....	12
Inriktningsmål och prioriterade mål	12
Ekonomi	14
Drift	14
Investeringar	17
Bilaga målandikationer	18

Sammanfattning

Bildningsnämndens ansvarsområden omfattar sedan 2015 utbildning, kultur och fritidsgård. Inom utbildningen syns en verksamhet som överlag präglas av god måluppfyllelse. Parallellt med goda resultat finns också utvecklingsområden, ett sådant är insatser för att utveckla en undervisning som möter varje barn/elev på rätt nivå.

Förvaltningen kännetecknas av en erfaren ledningsgrupp under förnyelse. Under sen höst har en ny rektor för Horsbyskolan F-3 samt en rektor för Kunskapskällan rekryterats. Förskolan har under de senaste åren vuxit i omfattning och ledningsorganisationen har från och med juni förstärkts från två till tre förskolechefer. Samarbetet med gemensam chef för musikskolan i Herrljunga och Vårgårda har utfallit väl och fortsätter.

I förskolor, skolor och fritidshem finns en relativt god kontinuitet med behörig och legitimerad personal, men lärarbristen blir allt mer påtaglig, särskilt vissa behörigheter som är extremt svårrekryterade.

Under året har åtgärder genomförts med ett mycket gott resultat för att avhjälpa brister gällande ventilation och inomhusklimat vid Altorpskolan. Åtgärderna redovisades som svar på Arbetsmiljöverkets vitesföreläggande. Under hösten har ventilationsinsatser fortsatt vid Eggvena skola. Biblioteket har under sen höst fått ett beslut från arbetsmiljöverket om att vidta åtgärder för att stärka arbetsmiljön.

Etapp 1 som ingår i den stora satsningen vid Horsbyskolan är under genomförande och innebär en stor utbyggnad av skolan, där avsikten är att stora delar av F-3 flyttar in i augusti 2019. I tätorten har ytterligare en förskola startat i moduler vid Lyckan, något som gjort att full behovstäckning för första gången finns där samtliga förskoleplaceringar klarades inom lagkravet under 2018.

Nytt från höstterminen är en ny stadielinlad timplan, för både grundskolan och grundsärskolan. Förändringen innebär att benämningarna låg-, mellan- och högstadium återinförs i grundskolan och timplanerna organiseras i block om årskurs 1-3, 4-6 och 7-9. Nytt är också att språkvalet startar redan i åk 6 och undervisningen genomförs på Altorpskolan dit alla elever bussas.

Budgetföljsamheten är god i förvaltningen och årets resultat indikerar på ett överskott om cirka 1 600 tkr. Överskottet baseras främst på att förskolan inte haft den barnvolym som budgeten baserades på.

Det är också viktigt att påpeka att med gällande skollag och tillhörande styrdokument ställs mycket höga krav på att ge varje enskild elev det stöd och den ledning som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven, betyget E eller högre. Här krävs mod och ett professionellt förhållningssätt för att leda skolans pedagogiska arbete och rikta och omprioritera resurser kontinuerligt. Ett arbete som rektor ansvarar för med stöd av elevhälsan och med ett genomförande i undervisningen av lärarna. Under senare år har ett mycket stort antal riktade statsbidrag kommit att spela en stor och avgörande roll för förskola, skola och fritidshem. Statsbidragen söks för en termin alternativt ett läsår i taget och löpande ändras förutsättningar och villkor för bidragen. Personaltalbudgeten kan genom statsbidragen förändras med miljonbelopp under ett budgetår, vilket dels är en utmaning för uppföljning och redovisning, dels när det gäller förutsättningarna för att göra långsiktiga och kvalitativa satsningar.

Musikskolan har med statliga medel från Kulturrådet genomfört satsningar i skolan i form av rytmik i förskoleklass och klassorkester i åk 1 alt 2. Utöver det har verksamheten utvidgats med sång och dans.

Genom kulturrådets satsning "Stärkta bibliotek", har biblioteket fått resurser till att utöka sin verksamhet för barn och ungdom, samt när det gäller "Det digitala lyftet", att vara en resurs för allmänheten på det digitala området.

Ansvar och uppdrag

Nämndens uppdrag är att tillhandahålla utbildnings- och kulturverksamhet för kommunens invånare på uppdrag av kommunfullmäktige. Detta gör nämnden genom att driva utbildningsverksamheterna förskola, öppen förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola och gymnasieskola enligt den skolstruktur som kommunfullmäktige har beslutat. Gymnasiesärskola bedrivs inte i egen regi, utan platser köps utanför kommunen. Kommunal vuxenutbildning bedrivs i en gemensam organisation med Vårgårda som huvudman och utbildningen är förlagd till båda kommunerna. Nämndens kulturverksamheter innebär ett övergripande kulturansvar samt ett ansvar för bibliotek och musikskola. Till detta kommer också ett ansvar för fritidsgård.

Kommunfullmäktige är huvudman för skolverksamheten och har utifrån inriktningsmål fastställt prioriterade mål för Bildningsnämnden samt fördelat ekonomiska resurser till nämnden i form av kommunbidrag. Nämnden har verksamhetsansvaret inför kommunfullmäktige, som i sin tur har huvudmannansvaret inför staten. Statens uppdrag innebär att huvudmannen har ett ansvar för att utbildningen genomförs enligt de statliga styrdokumenterna så att mål och riktlinjer i skollag och förordningar kan uppfyllas. Från och med 2019-01-01 införs lagkravet att huvudmannen ska utse en skolchef som ska biträda huvudmannen med att tillse att de föreskrifter som gäller för utbildningen följs i huvudmannens verksamhet inom skolväsendet. Bildningsnämndens verksamheter har att hantera en dubbel styrning genom att staten ställer krav på huvudmannen direkt, men också krav som går förbi huvudmannen direkt till rektorer och lärare. Nämnden har ansvar för att bedriva ett fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete vid sina verksamheter.

Verksamhetsberättelse

Bildningsnämnden

Bildningsnämnden har under 2018 sammanträtt vid nio tillfällen enligt beslutad sammanträdesplan. De ärenden som hanteras av nämnden bereds i huvudsak av förvaltningens stab och enhetschefer.

Bildningskontoret, Elevhälsan och familjecentralen

Under 2018 har förvaltningens verksamheter berörts av ett stort antal riktade statsbidrag. Det riktade statsbidraget för ökad jämlikhet har gett Elevhälsan möjlighet att göra en utökning med en heltids kurator. Bidraget har också medfört att förvaltningen genomfört en 1-1-satsning gällande ett personligt digitalt verktyg, chromebooks, i årskurs 6. Gällande dessa satsningar har en handlingsplan antagits av nämnden.

Bildningsnämnden antog under våren ett förslag som tagits fram av medicinskt ledningsansvarig skolsköterska om att journaler får lagras digitalt i väntan på E-arkiv. En modul i elevjournalssystemet PMO har köpts in för detta ändamål. Kuratorerna har under året gått en utbildning gällande neuropsykiatriskt funktionshinder i form av en NPF-coachutbildning.

Ett projekt med Youth Aware of Mental health, YAM och Mental Health First Aid, MHFA, har påbörjats. Herrljunga kommun har ansökt om och beviljats medel från Västra Götalandsregionen för att stärka arbetet med suicidprevention genom inriktning mot framförallt årskurs 8 genom projektet. Projektet är ett led i att motverka psykisk ohälsa hos ungdomar. Ett antal personer har genomgått handledarutbildning under hösten 2018 och de första insatserna sker under våren 2019 där personalen vid enheterna kommer utbildas av de nyutbildade handledarna.

Familjecentralen har under året haft fokus på att arbeta med nyrekryterad personal från de andra verksamheterna som ingår i familjecentralen. Under hösten har en ansökan till regionen om sociala investeringsmedel skickats in och beviljats. Insatsen startar under 2019 och pågår fram till och med 2020 och innebär ett stärkt fokus på främjande insatser och vårdnadshavarnas föräldraroll. Insatsen vänder sig främst till familjer med barn i förskoleåldern.

Förskola

Förskoleverksamhetens ledning har förstärkts under året och från och med juni organiseras förskolorna i tre områden; Innerby (Herrljunga tätort), Ytterby (Eggvena, Eriksberg, Hudene och Od) och Molla/Mörlanda förskoleområde. Varje område leds av en förskolechef, vilket innebär att ytterligare en förskolechef har rekryterats med ansvar för Molla/Mörlanda förskolor. Anledningen till förstärkning av ledningsfunktionen beror på att förskolans verksamhet har vuxit över tid och förskolorna finns med stor geografiskt spridning.

I februari 2018 startade två nya avdelningar vid modulförskolan Lyckan för att klara kön i såväl Herrljunga tätort som i Hudene och Eggvena. Förskolan har under året kunnat placera samtliga barn som ansökt om förskoleplats inom den lagstadgade tiden om fyra månader. Förvaltningen har också beslutat om införandet av en ny lärplattform för verksamheten, IST lärande förskola. Lärplattformen ska stödja förskolechefer och personal i planering och uppföljning av det pedagogiska arbetet.

Under hösten har regeringen beslutat om en ny läroplan för förskolan, Lpfö 18 som träder i kraft 1 juli 2019. Läroplanen lyfter fram begreppet undervisning och förskolläraernas ansvar för undervisningen, högläsning ges en central roll tillsammans med mål kring digital kompetens. Förskolechef blir rektor igen. Implementeringen av läroplanen startade under hösten.

Barnvolymerna har inte nått upp till de nivåer som budgeten hade i prognos för 2018. Under hösten har Bildningsnämnden beslutat om projektdirektiv för Mörlanda skola och förskola och projekteringen för ombyggnationen inletts.

Förskoleklass, grundskola, grundsärskola

Det systematiska kvalitetsarbetet utvecklas ständigt för att bli alltmer komplett och har resulterat i kontinuerliga och mer kvalificerade uppföljningar och analyser av de mål skolan har att förhålla sig till. Underlagen består bland annat av trivselenkäter kring ”mjuka” värden samt sammanställningar och analyser av dessa. Även elevernas måloppfyllelse, kunskapsresultat, nationella prov och betyg följs och analyseras systematiskt.

Vid ett flertal av kommunens grundskolor har organiserade rastaktiviteter erbjudits eleverna vid förmiddags- och lunchrast. Rastaktiviteterna tar resurser i anspråk, men har påverkat elevernas relationer och trygghet positivt. Från och med höstterminen utökas simundervisningen och samtliga kommunens elever i förskoleklass kommer att erbjudas simundervisning.

Antalet elever mottagna i grundsärskolan ökar. Rutiner för att möta grundsärskolans elever i de tidiga årskurserna i inkluderad form vid respektive grundskola har arbetats fram i förvaltningen. Tillbyggnaden vid Horsbyskolan är i full gång och en ny huskropp växer fram med klassrum, fritidshem och övriga utrymmen. Verksamhetsstart i augusti 2019. Kommunens IT-avdelning har tillsammans med förvaltningen tagit fram en plan för att säkerställa att utbildningsverksamheten har en god digital infrastruktur. Det arbetet beräknas att vara klart 2019.

Från och med läsåret 2018/2019 är förskoleklassen obligatorisk och skolplikt gäller. Förvaltningen har varit väl rustad inför utmaningen och har historiskt sett haft ett högt deltagande av sexåringar i förskoleklassen. Under året har samtliga barn i förskoleklassen deltagit i simundervisning till följd av ett riktat statsbidrag.

I grundskolan har årets årskurs 6 elever deltagit i undervisning i ett modernt språk. Tidigare har detta erbjudits först från årskurs 7. Språken som de har fått välja mellan har varit tyska, franska eller spanska. Organiseringen av undervisningen har inneburit att samtliga elever i årskurs 6 har skjutsats till Altorskolan för gemensam undervisning i moderna språk, en gång i veckan.

Från och med läsåret 2018/2019 läser grundskolan utefter en stadiindelad timplan. En timplan som bildningsnämnden antog i juni 2018. Under året har förvaltningen arbetat med att revidera timplanen utifrån en utökning i idrott och matematik som träder i kraft från och med läsåret 2019/2020.

Samtliga elever i förskoleklass upp till årskurs 6 fått möjlighet att testa på modern dans inom ramen för kommunens skapande skola-projekt. En satsning som finansieras via statens kulturråd.

Under våren antog bildningsnämnden nya riktlinjer för att öka skolnärvaron och förvaltningen har under hösten arbetat med att implementera dessa. Riktlinjerna är en följd av en förändring i lagen som innebär ett krav på rektor att anmäla oroande frånvaro till huvudmannen. Arbetet har generellt fokuserat på att

stärka skolnärvaron och dess positiva effekter på elevernas sociala utveckling och verksamhetens måluppfyllelse.

Måluppfyllelsen i årskurs 9 har varit tudelad. Meritvärdet har gått upp till 221 poäng vilket är positivt. Trots detta så har andelen elever som inte når gymnasiebehörighet ökat. Slutsatsen av detta är att undervisningen generellt gått framåt i verksamheten, men att undervisningen mer effektivt behöver nå de elever som av olika orsaker har svårare nå målen i skolan.

Fyrskolorna (Eggvena, Eriksberg, Hudene och Od) deltar under innevarande läsår i hälsoprojektet "Puls för lärande" där eleverna deltar i organiserade pulshöjande aktiviteter under skoldagen i syfte att förbättra välbefinnande och lärande. Fyrskolorna deltar även i Läslyftet, så efter läsåret 2018/2019 har samtliga grundskolenheter i Herrljunga deltagit i Skolverkets satsning.

Samverkan mellan grundskolans senare år och det lokala näringslivet har fortsatt under året. Samverkan planeras fortsätta de kommande åren och ligger i fas med det nya lagkravet på tio dagars PRAO i årskurs 8 och 9. Syftet är bland annat att synliggöra det lokala näringslivet, tillverkningsindustrin och övriga yrkeslivet och därigenom möjliggöra att alla ungdomar kan göra väl underbyggda programval till gymnasiet. För att möjliggöra för elever att kvalificera sig vidare till gymnasieskolan läggs stor vikt vid att öka måluppfyllelsen i kärnämnen.

Gymnasieskolan-Kunskapskällan

ETG-certifiering (certifiering till Elteknikgymnasium) blev klar under juni 2017 för EI- och Energiprogrammet. Det innebär en ökad kvalitet där eleverna certifieras som elektriker och blir anställningsbara direkt efter gymnasieexamen, vilket utesluter tidigare behov av ett lärlingsår.

Kunskapskällan har tillsammans med Fokus Herrljunga utvecklat samarbetet med näringslivet/branschen och i den satsningen även fått projekt pengar från Skolverket. Arbete har hittills lett till att etablera fler samarbetspartners med fler utbildade handledare för eleverna.

En gedigen satsning på ökat elevantal har bidragit till att Kunskapskällan kontinuerligt ökat antalet antagna till nationellt program. Bildningsnämnden har satt upp rekryteringsmål för elevantagning, vilket gymnasieskolan arbetar systematiskt för att uppnå.

Introduktionsprogrammet har fått anslag från Skolverket vilket möjliggjort flera positiva satsningar där till exempel upprustning av IKT-miljö är en. Introduktionsprogrammet blev under våren kvalitetsgranskad av Skolinspektionen gällande nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar efter språkintröduktion. Skolinspektionens beslut identifierade tre utvecklingsområden, varav ett berörde vuxenutbildningen. En handlingsplan har antagits av Bildningsnämnden för att åtgärda bristerna och redovisningen har expedierats till Skolinspektionen.

I augusti startade Humanistiska programmet vid Kunskapskällan igen. Antalet lärlingsplatser har byggts ut. Kunskapskällan har projektanställt en lärlingskoordinator som arbetar med APL inom IM-programmet.

Gymnasiesärskola

Samtliga gymnasiesärskoleplatser köps av annan huvudman och eleverna går på gymnasiesärskolor med spridning. Gymnasiesärskolan är fyraårig och uppföljning av verksamheten sköts av rektor för särskolan.

Fritidshem

All personal vid fritidshemmen har deltagit i gemensam kompetensutveckling i samverkan med flera andra kommuner i Sjuhärad. Syftet har varit att implementera det nya tillförda kapitel 4 i läroplanen Lgr 11. Den gemensamma kompetensutvecklingen planeras att fortsätta även över 2019 och inför 2019 finns det ett behov att säkerställa det kommande legitimationskravet som träder i kraft för fritidshemmet. Fritidshemmen har under året fokuserat på att skapa och upprätthålla goda relationer, genom att samarbeta utifrån ett demokratiskt och empatiskt förhållningssätt. Syftet är att ge eleverna själva större inflytande i utbildning och kunna vara med och påverka. Elever skall känna sig nöjda och trygga vid fritidshemmen, vilket är ett fokusområde i det systematiskt kvalitetsarbete som är pågående. För att lyckas med det systematiska kvalitetsarbetet och få fokus på barnens olika behov har personal fått utbilda sig i det som har med fritidshemssatsning att göra.

Bibliotek

Biblioteket har implementerat ett nytt utlånings- och katalogsystem, Mikromarc. Under våren har Biblioteket samarbetat med studieförbundet Vuxenskolan i föreläsningsserie om livskvalitet.

Biblioteket har ingått i ett projekt i samarbete med biblioteken i Sjuhärad, ett mångspråksprojekt med olika utåtriktade program för barn och vuxna hösten 2018.

Biblioteket har också, tillsammans med biblioteken i Sjuhärad, deltagit i "Gränslösa bibliotek" som riktar sig till nyanlända alternativt asylsökande personer. I projektet "Arena Vårgårda – Herrljunga" har biblioteket tillsammans med besöksnäringen i Herrljunga och kultur och fritid i Vårgårda tillsammans med föreningar i båda kommunerna satt fokus på att uppmärksamma kommunens kulturarv.

Fritidsgård Freetime

Under sommaren och början av hösten har fritidsgårdens lokaler fått en större invändig renovering till följd av mögelangrepp. Renoveringen i sig har blivit ett lyft för verksamheten, men möjligheten att bedriva verksamhet i fritidsgårdenslokaler var under renoveringsperioden högst begränsad. Utanför Freetime och Altorpskolan har nämnden investerat i en Parkourbana med multibollplan som iordningsstälts under året.

Musikskolan

Från och med höstterminen 2017 delar Herrljunga chef för musikskolan med Vårgårda. Fördelarna med detta är flera; dels blir det en renodlad chefstjänst, dels kan kommunernas verksamheter berika varandra och dels finns förutsättningar för att skapa större tjänster/heltidstjänster. Samarbetet kring gemensam musikskolechef har varit framgångsrikt och kommer att fortsätta.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen har under året rekryterat ny rektor och ny studie- och yrkesvägledare. Under våren blev vuxenutbildningen involverad i Skolinspektionens kvalitetsgranskning av nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar efter språkintröskning. Beslutet innebar ett identifierat utvecklingsområde som berör vuxenutbildningen: Huvudmannen behöver tydliggöra vikten av och aktivt skapa

förutsättningar för strukturerade kontakter mellan språkintrösktion och den kommunala vuxenutbildningen. Åtgärderna har redovisats i en plan som Bildningsnämnden har fastställt.

Framtid

Inom bildningsnämndens verksamheter finns några stora och övergripande utmaningar. En av utmaningarna rör lokaler anpassade för de krav som ställs på dagens undervisning i styrdokument och andra författningar. Till detta ska också läggas krav gällande ventilation och inomhusmiljö som regleras i miljöbalken och en ökande volym i förskola och grundskola.

Våren 2018 startade det stora projektet Horsby som kommer att pågå under flera år. I projektet ingår om- och tillbyggnad av Horsbyskolan, tillbyggt kök med matsal och förskola med åtta avdelningar. Nu är den stora tillbyggnaden av skolan i full gång och inflyttning för Horsbyskolan F-3 beräknas till augusti 2019. I etapp 2 och 3 ingår om- och tillbyggnad av förskolan, skolan och kök/matsal, vilket planeras starta under 2019. Nya förskoleavdelningar i Herrljunga tätort har varit en förutsättning för att klara lagkravet om att erbjuda förskoleplats till de barn som har rätt till plats i kombination med att ersätta tillfälliga lokallösningar.

I Mörlanda har en projektering inletts gällande om- och tillbyggnad av förskolan och skolans lokaler. Ett projekt som planlagts för genomförande 2019-2020.

I Od kommer en projektering för en anpassning av lokalerna att starta under 2019. Målsättningen är att renodla verksamheterna och samtidigt ge förskolan och skolan bättre förutsättningar för en god och tillräcklig kapacitet. Bildningsnämnden har antagit projektdirektivet och uttryckt som mål att arbetet ska stå klart till skolstart i augusti 2020.

En förstudie av Altorpskolan har inletts med planering för renovering i tre etapper för genomförande de kommande åren.

Nästa utmaning handlar om att säkra tillgången till tillräcklig trådlös kapacitet tillsammans med en utrustning av digitala verktyg i grundskolan i syfte att säkerställa läroplanens skärpta krav tillsammans med kravet på att elever utvecklar en adekvat digital kompetens för framtiden. Den nationella målsättningen är att alla elever ska ha samma tillgång till digitala verktyg runt om i riket. Från och med 2022 ska samtliga nationella prov genomföras digitalt. Bildningsnämnden planerar här för att alla elever ska ha ett eget verktyg under 2021.

Ytterligare en mycket stor utmaning handlar om kompetensförsörjning i förskola, grund- och gymnasieskola samt fritidshem där samtliga lärarkategorier är legitimationsyrken, då det nyinförda kravet om legitimation för lärare i fritidshemmet som träder i kraft 2019-07-01. Samtliga lärarkategorier är svårrekryterade på grund av ett totalt underskott i riket.

På huvudmannanivå syns vikande resultat i grundskolan, vilket främst härleds till elever som sent anländer till Herrljunga kommuns skolor tillsammans med elever med omfattande frånvaro även om den ofta är giltig. Det finns en oroande, ökande psykisk ohälsa bland elever i skolan, en trend som också går att se nationellt.

Familjecentralen har tillsammans med Primärvården beviljats en ansökan om sociala investeringsmedel i syfte att starta en ny, kompletterande verksamhet, "Lilla gruppen", inom ramen för Familjecentralen. Avsikten är att i ett tidigt skede stödja vårdnadshavare med barn i förskoleålder för att stärka en god

omvårdnad och förebygga framtida svårigheter. Utöver denna satsning kommer en variant av "Varamodellen" att ingå i investeringssatsningen. Varamodellen innebär en projektanställning av socialpedagoger som, i samarbete med förskolans specialpedagoger, ska stödja familjer i behov av stöd i sin föräldraroll. Allt detta ska planläggas och implementeras under 2019.

För förskolan har regeringen nyligen beslutat om att införa en ny läroplan. Förvaltningen arbetar tillsammans med förskolecheferna för att implementera den nya läroplanen som träder i kraft 1 juli 2019. Nyheter i läroplanen är framförallt att undervisningsbegreppet har fått ett eget innehåll och att det har blivit en tydligare arbetsdelning mellan förskollärare och barnskötare.

Barnskötare som saknar relevant gymnasieutbildning ges under 2019 en uppdragsutbildning till barnskötare. Förvaltningen har avtalat med åtta barnskötare i kommunens förskolor om deltagande i utbildningen som kommer att ge en god pedagogisk grund för arbete i förskolan. Utbildningen genomförs en dag per vecka under hela 2019.

Att öka elevantalet vid Kunskapskällan kommer även fortsättningsvis behöva ges ett stort fokus där det är av vikt att nå ut till alla elever med information om de goda möjligheter som erbjuds en gymnasieelev vid Kunskapskällan. Kunskapskällan ligger i absolut toppranking när det gäller yrkesprogrammen och når goda resultat också för eleverna vid de studieförberedande programmen. Vidare arbetar skolan med att stärka övergångarna från IM-programmet till fortsatta utbildningsalternativ.

Kunskapskällan är involverad i smalbandsprojektet VP-LAN där målet är att bygga upp ett nätverk av smalband för försöksverksamhet. Skolan kommer också att bygga upp en energiförsörjningsmodul av solceller för effektiv och klimatsmart el.

Verksamhetsmått och nyckeltal

Nyckeltal -Förskola/Grundskola/Gymnasie	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Utfall 2018	Riket 2017
Förskola				
Nettokostnadsavvikelse % jmf referenskostnad	2 %	10 %	-	-
Nettokostnad/invånare	5 941	6 508	-	6 434
Fritidshem				
Nettokostnadsavvikelse % jmf referenskostnad	53 %	57 %	-	-
Nettokostnad/invånare	1 591	1 786	-	1 381
Grundskola inkl förskoleklass				
Nettokostnadsavvikelse % jmf referenskostnad	8 %	9 %	-	-
Nettokostnad/invånare	10 193	10 498	-	10 377
Gymnasieskolan				
Nettokostnadsavvikelse % jmf referenskostnad	10 %	5 %	-	-
Nettokostnad/invånare	4 647	4 546	-	3 751

Tabell 1

Kategori	Budget 2017	Bokslut 2017	Budget 2018	Bokslut 2018
Antal barn i förskolan inkl. Kooperativ	460	469	495	466
Antal barn i pedagogisk omsorg	25	18	14	16
Antal barn i fritidsverksamhet inkl. lov/garantiplats.	535	523	539	516
Antal elever i grundskolan exkl. F-klass	932	960	957	952
Antal elever i förskoleklass	120	117	127	119
Antal elever på Kunskapskällan	243	243	258	244
Antal sålda platser i gymnasiet	42	46	53	56
Antal köpta platser i gymnasiet	155	166	148	165
Antal elever i musikskolan	160	170	170	165

Tabell 2

Kommentar till utfall verksamhetsmått

Tabell 1

Nyckeltalstabellen presenterar en nettokostnadsavvikelse i procent samt en nettokostnad per invånare gentemot riket. Man kan konstatera att Herrljunga kommun ligger över riket inom samtliga verksamhetsområden.

Riket ger ett snitt på samtliga 290 kommuner och kan till viss del ses som ett ”riktmått” men det är inte förknippat med Herrljungas geografi och infrastruktur. Man kan i jämförelse visa på hur mycket nettokostnaden skiljer sig per invånare gentemot riket.

Nettokostnadsavvikelsen i procent tydliggör hur mycket över referenskostnaden Herrljunga befinner sig. Referenskostnaden är framräknad av SCB och kan ses som ett riksmått på hur mycket av en kommuns skattemedel som skall finansiera verksamheten.

Största avvikelsen finns inom fritidshem, men man skall dock veta att fritidshem går i många delar hand i hand med grundskolan. Inom Herrljunga kommun är det en större andel av grundskolebarnen som är inskrivna på fritidshem, jämfört med både rikssnitt samt jämförelsekommuner. Andel inskrivna barn är drygt 20 % högre i jämförelse med rikssnittet. Sett till SCB referenskostnad ligger Herrljunga kommun 57 % över, vilket innebär att kostnaderna för fritidshem bör minska utan att det påverkar grundskolan.

Skolstrukturen i Herrljunga överensstämmer inte till fullo med den referenskostnad SCB tar fram. Detta genom att man i kommunen erbjuder fler fritidshem inom de olika geografiska lägena i kommunen. Detta är en av flera förklaringar till varför fritidshem är avvikande avseende referenskostnad.

Tabell 2

Tabellen visar hur volymen skiljer sig mellan budget och utfall. Den tar inte hänsyn till demografimodellen som har en egen beräkning gentemot den interna som bygger på olika ålderskategorier samt uppdelning av heltid/deltid.

Förskolan och gymnasiet är två områden som utmärker sig i tabellen.

Volymen inom förskolan har en avvikelse gentemot den budgeterade, en minskning om 29 barn. En volymminskning om 29 barn totalt motsvarar i demografimodellen cirka -2,3 miljoner (baserat på den demografiska budgeten inför 2018). Dock skiljer sig den interna budgeten mot demografimodellen då man även tar hänsyn till ålder samt deltid/heltids platser. Ekonomiskt utfall för förskolan visas under ekonomisk analys (s. 16-17).

Gymnasieskolan internt (Kunskapskällan) har en budget om 258 elever (inklusive sålda platser). Utfallet förblev dock 244. Köp av platser uppgick till 165 gentemot en budget om 148, vilket innebär att bildningsförvaltningen har betydligt ökade interkommunala kostnader samtidigt som man inte når upp till det angivna elevantalet. Ekonomiskt utfall för gymnasiet visas under ekonomisk analys (s.16-17).

Grundskola och fritidshem har mindre avvikelser utifrån den interna fördelningen. Volymantalet för de bägge verksamheterna har minskat något under senare delen av året, vilket gör att man inte riktigt når upp till budgeterad volym. Ser man till demografitilldelningen ligger dessa verksamheter på en marginell negativ avvikelse.

Mål

Inriktningsmål och prioriterade mål

1. Herrljunga kommun är en kommun där det är gott att leva!

Prioriterat mål	Uppfyllt per 181231	Kommentar
1:1 Alla barn och elever ska känna sig trygga och kunna utvecklas så att de kan förverkliga sina drömmar med tro på sig själva.		100 % - värden svåra att nå upp till, i övrigt nästan enbart ökad måluppfyllelse. Trygghet och andel elever som når målen i alla ämnen är viktiga områden.

2. Herrljunga kommun är en långsiktigt hållbar kommun!

Prioriterat mål	Uppfyllt per 181231	Kommentar
2:1 All pedagogisk verksamhet arbetar med frågor om hållbarhet och miljöansvar.		Stora kliv i digitalisering. Hållbarhet med i läroplanen.

3. Herrljunga kommun har en tydlig och välkomnande VI-känsla!

Prioriterat mål	Uppfyllt per 181231	Kommentar
3:1 Alla barn och elever ska utveckla förmågan att arbeta i demokratiska arbetsformer		Elevernas delaktighet ett utvecklingsområde.
3:2. Förskola och skola som präglas av god tillgång och hög kvalitet.		Ökat meritvärde, positiv utveckling på fritidsgården efter nystart. Hög personaltäthet.
3:3 Förbättra integrationsarbetet med positiva effekter på samhällsutveckling genom medverkan och delaktighet av anställda och medborgare		Minskad ledtid på SFI är positivt för individen.

4. Herrljunga kommun har ett dynamiskt och lokalt förankrat näringsliv!

Prioriterat mål	Uppfyllt per 181231	Kommentar
4:1 Barn och elever ska stimuleras redan i tidiga år för att utveckla ett entreprenöriellt lärande.		Vårdnadshavarnas nöjdhet är hög
4:2 Invånare i kommunen ska ha ett minskat beroende av försörjningsstöd.		Når inte hela vägen fram. Vuxenutbildningen har strukturellt en låg nivå till följd av låg arbetslöshet.

5. Herrljunga kommun har en välskött kommunal ekonomi!

Prioriterat mål	Uppfyllt per 181231	Kommentar
5:1 Det årliga resultatet ska under en rullande treårsperiod uppgå till 2 % av kommunens intäkter, skatter och generella bidrag.		Positiv avvikelse.
5:2 Investeringarna ska över en rullande femårsperiod finansieras med avskrivningsmedel samt årens resultat.		Positiv avvikelse, dock är inte samtliga investeringar uppfyllda.
5:3 För att undvika urholkning av det egna kapitalet ska soliditeten inte understiga 70 %.		Följs endast upp kommunövergripande.

Herrljunga kommun i egenskap av att vara arbetsgivare.

6. Herrljunga kommun arbetar i enlighet med det av kommunfullmäktige fastställda personalpolitiska programmet.

Prioriterat mål	Uppfyllt per 181231	Kommentar
6:1 Antalet sjukfrånvarodagar ska minska.		
6:3 Antalet medarbetare med önskad sysselsättningsgrad ska öka.		

Ekonomi

Drift

RESULTATRÄKNING (tkr)	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Budget 2018	Utfall 2018	Avvikelse
1 Intäkter	-39 878	-42 786	-36 198	-49 989	13 791
Summa intäkter	-39 878	-42 786	-36 198	-49 989	13 791
3 Personalkostnader	152 724	162 244	170 407	169 609	798
4 Lokalkostnader, energi, VA	32 280	33 463	23 426	24 913	-1 487
5 Övriga kostnader	84 329	85 815	78 867	90 429	-11 562
6 Kapitalkostnad	834	847	1 019	947	72
Summa kostnader	270 167	282 369	273 719	285 898	-12 179
Summa Nettokostnader	230 289	239 583	237 521	235 909	1 612
Kommunbidrag	-233 762	-240 596	-237 521	-237 521	0
Resultat	-3 473	-1 013	0	-1 612	1 612

RESULTAT NETTO (tkr)	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Budget 2018	Utfall 2018	Avvikelse
Nämnd	395	373	450	342	108
Förvaltningsledning	7 018	8 059	8 029	6 897	1 132
Elevhälsa inkl familjecentral	4 973	5 995	6 270	6 199	71
Förskola inkl pedagogisk omsorg	54 193	55 802	59 581	55 637	3 944
Fritidshem	15 416	15 781	18 165	17 984	181
Grundskola inkl modersmål	90 123	93 604	90 453	91 056	-603
Grundsärskola	3 260	3 737	4 172	3 973	199
Gymnasieskola inkl interkommunalt	40 380	41 124	35 808	39 340	-3 532
Gymnasiesärskola	2 178	2 316	2 460	2 307	153
Vuxenutbildning	5 080	5 264	5 399	5 397	2
Bibliotek	4 232	4 536	3 844	3 975	-131
Allmänkultur verksamhet	257	229	260	220	40
Musikskola	2 139	2 091	2 021	1999	22
Fritidsgård	645	670	609	583	26
Summa verksamhet	230 289	239 581	237 521	235 909	1 612
<i>Intäkter</i>	-39 878	-42 786	-36 198	-49 989	13 791
<i>Kostnader</i>	270 167	282 369	273 719	285 898	-12 179
Nettokostnad	230 289	239 583	237 521	235 909	1 612

*Budget 2018 inkl. tilläggsanslag

Fördelning på verksamhet

RESULTAT NETTO (tkr)	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Budget 2018	Utfall 2018	Avvikelse
Nämnd- och styrelse verksamhet	395	373	450	342	108
Fritid	665	670	609	583	26
Kultur	6 608	6 857	6 125	6 371	-246
Förskola	51 707	55 093	58 573	55 237	3 336
Pedagogisk omsorg (DBV)	2 893	1 823	1 854	1 530	324
Fritidshem	15 416	15 781	18 165	17 984	181
Förskoleklass	- 2	- 26	0	69	-69
Grundskola/särskola	94 501	100 114	97 422	97 745	-323
Gymnasieskola/särskola	42 424	41 272	38 268	41 737	-3 469
Gemensamma stödanordningar	10 407	12 210	10 653	8 804	1 849
Vuxenutbildning	5 080	5 264	5 399	5 397	2
Kommersiell verksamhet	196	150	3	110	-107
Summa verksamhet	230 292	239 607	237 521	235 909	1 612

Ekonomisk Sammanfattning

Bildningsnämndens budget 2018 uppgår till 237 521 tkr, utfallet per den 31/12-2018 uppgår till 235 909 tkr. Bildningsnämnden redovisar därmed en positiv avvikelse om 1612 (+ 0,7 %) tkr för verksamhetsåret 2018. Den positiva avvikelsen härrör främst till det överskott som genererats inom de olika förskoleverksamheterna. Sett till den volymförändring som varit under året inom de olika verksamheterna ska bildningsförvaltningen lämna ett överskott. Man ser ett förändrat volymantal inom bildningsförvaltningen år 2020, vilket börjat visa effekt under verksamhetsåret 2018.

Elevhälsa/familjecentral

Elevhälsan och familjecentralen redovisar gemensamt ett överskott om 74 tkr. Överskottet beror på att man under året haft lägre personalkostnader inom elevhälsan.

Förskola

Förskoleverksamheten är uppdelad i två områden Ytterby samt Innerby. Tillhörande förskola finns även pedagogisk omsorg samt kooperativ.

Förskoleverksamheterna inklusive pedagogisk omsorg redovisar ett överskott om 3943 tkr, vilket beror på att man fått ökade intäkter i form av statliga bidrag samtidigt som barnvolymen minskat. Överskottet härrör till att personalkostnaderna följer utefter den budgeterade barnpengen med undantag av statsbidrag. Budget avvikelsen för förskola inklusive pedagogisk omsorg uppgår till 6,6 %.

Ytterby förskoleområde har ett positivt utfall om 1663 tkr. Överskottet beror på att man lämnar överskott motsvarande minskat barnantal. Ytterby förskoleområde har svårigheter med att rekrytera yrkeslegitimerad personal vilket resulterat i att personalkostnaderna förblir något lägre.

Molla/Mörlanda (tillhörande Ytterby område) lämnar ett överskott om 1001 tkr vilket ligger i linje med den volymminskningen som skett under året.

Innerby förskoleområde har ett positivt utfall om 870 tkr. Flera av enheterna visar ett överskott men det som försämrar resultatet är kostnaderna för att bedriva Lyckans två nya avdelningar. Dock omhändertas detta av de positiva prognoserna övriga förskoleenheterna inbringar. Innerby förskoleområde har en lägre barnvolym gentemot budget vilket gör att även här kommer inte hela barnpengen nyttjas.

Kooperativ och dagbarnvårdare har under höstterminen haft mindre inskrivna barn vilket resulterar till lägre utbetalningar. Överskottet uppgår till 531 tkr.

Fritidshem

Fritidshemmen har elevantal efter budget och redovisar sammantaget ett överskott om 181 tkr. Överskottet härrör främst till ökade avgiftsintäkter och ett minskat antal köpta platser av andra aktörer. Budget avvikelserna uppgår till 0,9 %.

Grundskola/grundsärskola

Grundskolorna redovisar sammantaget ett negativt resultat om -602 tkr (inkl modersmål). Utfallet uppgår till 91 056 tkr gentemot budget om 90 454 tkr, budgetavvikelsen är negativ och uppgår till 5 %. Av underskottet står -441 tkr för ökade kostnader kring modersmål. Modersmål har 2018 lagts som en post vid sidan av grundskolan för att kunna bryta ur dess kostnader och utfallet tyder på att modersmålsundervisning varit underbudgeterad.

Horsby 4-6, Altorp samt Molla/Mörlanda är de grundskolor som redovisar överskott. Fyrskolorna redovisar ett underskott om -344 tkr, man har på dessa skolor dock haft ett högre elevantal vilket resulterat i att andra verksamheter skall spara in för att täcka fyrskolornas ökade elevantal och därmed kostnader.

Grundsärskolan redovisar ett positivt utfall om 199 tkr. Överskottet beror på lägre personalkostnader i snitt genom hela året. Personalkostnaden avviker med cirka 35 % av en årsarbetare.

Gymnasieskolan-Kunskapskällan

Kunskapskällan redovisar ett negativt utfall om -1 358 tkr. Gymnasieskolan har haft högre kostnader under vårterminen av olika slag (personal, it, system, osv). Man har sett över de olika kostnadsposterna för att kunna bespara under höstterminen, dock inte tillräckligt för att hamna på ett nollresultat. Budget avvikelserna för gymnasieskolan (exklusive interkommunalt) är negativ och uppgår till -5 %.

Gymnasieskolan interkommunalt

Gymnasieskolan interkommunalt (köp-sälj) redovisar ett negativt utfall om -2 174 tkr. Det kraftiga underskottet beror på att man inte helt når den förväntade volymen på säljsidan samtidigt som antal köpta platser ökat markant förhållandevis till förväntningarna. Nettoeffekten är 17 fler köpta platser, vilket innebär att kommunen betalar i snitt 128 tkr per elev till annan kommun. Budget avvikelserna för de interkommunala är negativ och uppgår till 5 %.

Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolan redovisar ett positivt utfall om 153 tkr. Avvikelsen beror på färre köpta platser under höstterminen.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen som köps av Vårgårda har ett utfall om 5397 tkr, vilket innebär en positiv avvikelse under perioden med 2 tkr.

Kultur och fritid

Bibliotek och allmän kulturverksamhet redovisar ett negativt resultat om 90 tkr. Resultatet förklaras av höga driftskostnader som möter ett mindre överskott på allmän kulturverksamhet där utbetalningar av bidrag varit låga för året.

Musikskolan

Musikskolan redovisar ett positivt resultat om 22 tkr. Avvikelsen beror på de statsbidrag man tilldelats som möjliggjort att en liten del av kommunbidraget lämnas till överskott. Musikskolan har senaste två

åren tilldelats kulturbidrag om 620 tkr, överskottet för bidraget uppgår till 516 tkr och förs med till 2019 för att medfinansiera fortsatta satsningar.

Fritidsgården

Fritidsgården redovisar ett överskott om 26 tkr. Fritidsgården har under året tilldelats ett bidrag om 60 tkr från MUCF, vilket resulterat till att man kunnat återlämna en liten del av kommunbidraget.

Investeringar

RESULTAT NETTO (tkr)	Ursprungsbudget 2018	Tillägg/ ombudg 2018	Summa Budget 2018	Utfall 2018	Avvikelse
Horsby förskola/skola	35 100	10 178	45 278	21648	23 630
Ventilation Altorp	3 000	-2 573	427	254	173
Tillbyggnad Molla skola	0	797	797	745	52
S:a investeringar gm TN	38 100	8 402	46 502	22 647	23 855
5300 Inventarier/IT BN	1 000	147	1 147	805	342
5302 Lekplatser	300	337	637	745	-108
5308 Förstudie förskola Herrljunga	300	0	300	0	300
5309 Förstudie Altorpskolan	300	0	300	0	300
5311 Inventarier Horsby	750	565	1 315	350	965
5312 Förstudie Od skola/förskola	200	0	200	0	200
S:a investeringar egna	2 850	1 049	3 899	1 900	1 999
TOTALA INVESTERINGAR	40 950	9 451	50 401	24 547	25 854

Kommentar till utfall investeringar

Bildningsnämndens investeringar för 2018 uppgår till 1 900 tkr. Vilket ger en positiv avvikelse om 1999 tkr. Den positiva avvikelse som uppstår beror på att inga kostnader med avseende förstudier har belastat verksamhetsåret.

Investeringar för inventarier och IT sker löpande under året. Verksamheterna har själva tagit fram en behovsplan på vad som behövs investeras/återinvesteras under året. Avvikelsen för inventarier/ IT uppgår till 342 tkr.

Upprustning av skolgård (lekplatser) har en negativ avvikelse om -108 tkr, detta då parkourbanan vid Altorpskolan varit mer kostsam än beräknat.

Bilaga målindikationer

1. Herrljunga kommun är en kommun där det är gott att leva!

Prioriterat mål	Målindikator	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
1.1 Alla barn och elever ska känna sig trygga och kunna utvecklas så att de kan förverkliga sina drömmar med tro på sig själva.	Andelen föräldrar som anger att deras barn känner sig trygga i förskolan.	96 %	96 %	97 %	98 %
	Andelen föräldrar som är nöjda med förskolans arbete med att stimulera och utmana barnens intresse för matematik, naturvetenskap och teknik ska öka.	95 %	97 %	98 %	97 %
	Andelen föräldrar som anger att deras barn känner sig trygga på fritidshem	96 %	97 %	98 %	96 %
	Andelen elever som når målen i alla ämnen.	70,7 %	77,9	100 %	73,3 %
	Andelen elever som känner sig trygga i grundskolan.	93 %	87 %	100 %	88 %
	Andelen personal som upplever meningsfullhet i sitt arbete ska öka. * mäts vartannat år	4,5	4,6	4,5	-
	Antal elever som deltar i musikskolans verksamhet ska öka.	160	170	175	162
	Antal boklån per barn/ elev och år för barn/ elever 0-17 år ska öka.	8,4	10,7	10,4	14,4
	Antal deltagare "Sommarboken" ska öka.	34	50	50	96

2. Herrljunga kommun är en långsiktigt hållbar kommun!

Prioriterat mål	Målindikator	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
2.1 All pedagogisk verksamhet arbetar med frågor om hållbarhet och miljöansvar.	Andel elever som upplever att skolan arbetar med frågor om hållbarhet och miljöansvar ska öka.	-	88 %	100 % ¹	90 %
	Andel elever som inkluderas i arbetet med avfallssortering ska öka.	-	60 %	60 %	50 %
	Antal datorer vid F-6-skolorna ska öka så att det motsvarar en dator per fyra elever.	-	63 %	69 %	60 %
	Andel lärare som regelbundet använder lärarplattformen i sitt pedagogiska arbete ska öka.	-	100 %	100 %	100 %

¹ Ingår i läroplanen

3. Herrljunga kommun har en tydlig och välkomnande VI-känsla!

Prioriterat mål	Målindikator	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
3.1 Alla barn och elever ska utveckla förmågan att arbeta i demokratiska arbetsformer.	Andelen elever som upplever att lärarna tar hänsyn till deras åsikter ska öka.	84 %	68 % ²	95 %	84 %
	Andel vårdnadshavare som är nöjda med förskolas arbete med normer och värden ska öka		99 %	85 %	97 %
3.2 Förskola, fritidshem och skola som präglas av god tillgång och hög kvalitet	Andel av önskade timmar på obekvämtid som har beviljats. *	100 %	100 %	100 %	100 %
	Antal barn per årsarbetare, förskola.	4,8	4,9	5,1	5,0
	Antal elever per årsarbetare, fritids.	21,4	21,9	22,0	20,9
	Antal elever per årsarbetare, grundskola.	10,4	10,5	10,9	10,0
	Andel föräldrar som är nöjda med personalens bemötande.	96 %	97 %	100 %	96 %
	Genomsnittligt meritvärde åk 9 ska öka.	215,1	214,4	220	221
	Andel elever i Herrljunga kommun som väljer Kunskapskällan	-	49,5	60 %	55 %
	Antal elever från andra kommuner som årligen väljer Kunskapskällan	-	23	23	34
	Andel tjejer som besöker fritidsgården (nytt mål)	23 %	33 %	26 %	30 %
	Antal besök på fritidsgården, snitt per kväll.	81	44	40	40

* måttet avser den andel timmar som beviljats inom den tid som nämnden fattat beslut om

² Nytt enkätformat

3. Fortsättning

Prioriterat mål	Målindikator	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
	Andel vårdnadshavare som är nöjda med sitt inflytande över fritidshemsverksamheten ska öka	-	93 %	94 %	87 %
	Andel vårdnadshavare som är nöjda med sitt inflytande över förskoleverksamheten ska öka	-	93 %	93 %	71 %
	Andelen elever som upplever att lärarna förväntar sig att eleven ska nå målen ska öka	-	89 %	97 %	76 %
3.3 Förbättra integrationen av nyanlända med positiva effekter på samhällsutveckling genom medverkan och delaktighet av anställda och medborgare	Den genomsnittliga tiden för elever att nå minst godkänt resultat i en SFI-kurs ska vara max 35 veckor (samverkansmål)	-	37,5 v	35	29
	Antal individer som studerar på SFI-boende utanför Herrljunga tätort	-	13	20	16

4. Herrljunga kommun har ett dynamiskt och lokalt förankrat näringsliv!

Prioriterat mål	Målordikator	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
4.1. Barn och elever ska stimuleras redan i tidiga år för att utveckla ett entreprenöriellt lärande.	Andel föräldrar som är nöjda med förskolans arbete med att utveckla barnens intresse för skapande och kreativitet.	97 %	98 %	98 %	98 %
	Andel elever som har regelbunden kontakt med yrkeslivet. (nytt mål)	43 %	40 % ³	60 %	100 ⁴
4.2. Invånare i kommunen ska ha ett minskat beroende av försörjningsstöd.	Andel elever i åk 9 som är behöriga till ett yrkesprogram ska öka.	85,1	84,6	100 %	78,3 %
	Andel elever som fullföljer gymnasieprogram inom 4 år, inkl. IM. (Kommunblad, ÖJ)	83 %	84,4 %	87 %	72,8 %
	Andel av invånare 20-64 år som deltar i vuxenutbildning.	2,6 %	2,6	3,3	2,6
	Andelen elever som påbörjat studier vid universitet/ högskola inom 3 år efter avslutad gymnasieutbildning.	25 %	- ⁵	25 %	-

³ Försvårande lagstiftning, som ställer högre krav på vid kontakterna.

⁴ I begränsad utsträckning

⁵ Mäts ej längre nationellt

5. Herrljunga kommun har en välskött kommunal ekonomi!

Prioriterat mål	Målindikator	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2018
5:1 Det årliga resultatet ska under en rullande treårsperiod uppgå till 2 % av kommunens intäkter, skatter och generella bidrag.	Följs endast upp kommunövergripande.	-	-	-	-
5:2 Investeringarna ska över en rullande femårsperiod finansieras med avskrivningsmedel samt årens resultat.	Följs endast upp kommunövergripande..	-	-	-	-
5:3 För att undvika urholkning av det egna kapitalet ska soliditeten inte understiga 70 %.	Följs endast upp kommunövergripande.	-	-	-	-

6. Herrljunga kommun arbetar i enlighet med det av kommunfullmäktige fastställda personalpolitiska programmet.

Prioriterat mål	Målindikator	Utfall 2016	Utfall 2017	Mål 2018	Utfall 2018
6:1 Antalet sjukfrånvarodagar ska minska.	Minskat antal sjukfrånvarodagar.	5,5 %	4,8 %	Minska	5,25 %
6:2 Antalet medarbetare med önskad sysselsättningsgrad ska öka.	Andel heltider skall öka.	74,7%	76 %	Öka	76,51

Sjukfrånvaron

Inom Bildningsförvaltningen har förskolan deltagit i Frånvaroprojektet. Projektet syftar till att identifiera och utveckla goda strategier för att främja hälsa och minska sjukfrånvaron. För två av tre förskoleområden har sjukfrånvaron minskat under 2018, för Ytterbys del syns en markant minskning med från 8,38 % till 4,39 %. För Molla Mörlanda syns en marginell minskning från 4,96 % till 4,25 %. För Innerby förskoleområde har sjukfrånvaron ökat från 6,89 % till 8,35 %, dvs förskoleområdet har haft en negativ utveckling. Vid en analys syns ett stort antal frekventa korttidssjukskrivningar, dvs fem eller fler sjukperioder, under året. Totalt inom förvaltningen syns 56 medarbetare med fem eller fler sjukskrivningstillfällen. Av dessa återfinns 19 personer i Inneby område och antal tillfällen varierar mellan fem och 12 under det senaste året.

För Horsbyskolan 4-6 har också sjukfrånvaron ökat under året. Ökningen har gått från en hög nivå till en mycket hög nivå, från 7,58 % till 12,05 %. Rektor vid Horsbyskolan har analyserat sjukfrånvaron och planerat för åtgärder. Fyra pedagoger har varit långtidssjukskrivna, varav en under många års tid. I dessa fall är orsaken komplex och inte alltid relaterad till arbetet. Till dessa långa sjukskrivningar kommer också ett par medarbetare med frekvent ströfrånvaro.

Åtgärder som planeras är bl a att stärka det förebyggande och hälsofrämjande arbetet tillsammans med fortsatt implementering av rutiner vid sjukdom. Det är också av vikt att fullfölja och avsluta rehabilitering, antingen genom återgång i arbete eller genom avslut och orientering mot något nytt arbete. I ett sådant arbete krävs ett omfattande stöd från andra parter, både internt och externt, vilket prioriteras. När det gäller åtgärder för att vända frekvent ströfrånvaro är det av vikt att arbetsgivaren kan möta upp och vid behov anpassa arbetsdagen så att personer som är krassliga, men ej smittsamma kan arbeta med stöd av anpassning.

Heltid

Andelen heltidsanställda har ökat marginellt med 0,51 procentenheter. De verksamheter där andelen heltid har minskat finns i huvudsak inom förskola och grundskola, där Molla Mörlanda förskola, Altorpskolan och Fyrskolorna står för en markant minskning. För förskolan i Molla Mörlanda är det inga problem att erbjuda heltidstjänster, tvärt om är det grunden inom förskolans verksamhet. Däremot önskar många medarbetare deltid, vilket i sig leder till fler deltider för att täcka upp. För Altorpskolans del är heltidsminskningen relaterad en ökning av elevassistenttjänster inför läsåret 2018/2019. Omfattningen av tjänsterna är relaterade till elevernas skoldag och då blir de inte heltider. För Fyrskolans del finns en större svårighet i att tillgodose heltidstjänster fullt ut inom budgetram, då ämnesbehörighet och legitimation krävs för undervisningen i grundskolan och tjänsterna inom fritidshemmet är svåra att få till som heltidstjänster. Orsaken är att flera pedagoger behövs under fritidshemmets verksamhet före och efter skolan.

Åtgärder som är planerade för att klara Kommunfullmäktiges beslut om ”Heltid som norm, deltid som möjlighet” är att en pilot startas upp och i planläggning med HR har förskolan i Molla Mörlanda utsetts. Beslutet gäller för nyanställning från och med 2020-01-01. Planen är att inom ett år efter den inledda piloten ska Molla Mörlanda ha infört heltid för alla tillsvidareanställda. Utifrån piloten sprids heltidslärdomarna vidare i Bildningsförvaltningen.

HERRLJUNGA KOMMUN

BILDNINGSS-
NÄMNDEN
Christina Glad
Bert-Åke Johansson

Ärende 4

Presidieskrivelse
2019-02-08
UN 233/2018 606

Sida 1 av 1

Ombudgetering av bildningsnämndens investeringsmedel 2018-2019

Bildningsnämndens presidiums förslag till beslut
I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Christina Glad
Ordförande

Bert-Åke Johansson
Vice ordförande

Expedieras till:
För kännedom
till:

Ombudgetering av bildningsnämndens investeringsmedel 2018-2019

Sammanfattning

Av 2018 års investeringsmedel är 1999 tkr outnyttjade. Dessa medel föreslås att ombudgeteras till investeringsbudget 2019. Bildningsnämndens avvikelse för investeringar härrör till att man inte genomfört samtliga förstudier. Detta resulterar i att 800 tkr avseende förstudier kvarstår och därmed föreslås att ombudgeteras till 2019.

Projektet Inventarier Horsby går enligt den tidsplan bildningsnämnden antagit för utbyte av inventarier. Då bygget, det vill säga de nya lokalerna, inte står klart finns det ingen möjlighet att nyttja hela investeringsbudgeten. Kvarstående medel om 965 tkr föreslås därför ombudgeteras till 2019.

Upprustning av skolgård (lekplatser) har en negativ avvikelse om -108 tkr på grund av att parkourbanan vid Altorpskolan varit mer kostsam än beräknat. Den negativa avvikelsen om -108 tkr ska därför räknas av från det överskott som lämnas på inventarier/IT.

Projekt (tkr)	Ursprungsbudget 2018	Tillägg/ombudg 2018	Summa Budget 2018	Utfall 2018	Avvikelse	Äskat till 2019
5300 Inventarier/IT BN	1 000	147	1 147	805	-342	234
5302 Lekplatser	300	337	637	745	108	0
5308 Förstudie förskola Herrljunga	300	0	300	0	-300	300
5309 Förstudie Altorpskolan	300	0	300	0	-300	300
5311 Inventarier Horsby	750	565	1 315	350	-965	965
5312 Förstudie Od skola/förskola	200	0	200	0	-200	200
TOTALT	2 850	1 049	3 899	1 900	-1 999	1 999

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-01-15

Förslag till beslut

Ombudgetering av investeringsmedel godkänns.

Jonathan Arnljung
Controller

Expedieras till: Kommunfullmäktige

HERRLJUNGA KOMMUN

BILDNINGSS-
NÄMNDEN
Christina Glad
Bert-Åke Johansson

Ärende 5

Presidieskrivelse
2019-02-08
UN 136/2018 606

Sida 1 av 1

Komplettering av internkontroll 2018

Bildningsnämndens presidiums förslag till beslut
I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Christina Glad
Ordförande

Bert-Åke Johansson
Vice ordförande

Expedieras till:
För kännedom
till:

Komplettering av internkontroll 2018

Sammanfattning

Vid bildningsnämndens sammanträde 2019-01-28 (BN § 7) redovisades internkontrollen för 2018. Vid tillfället hade inte Skolverket publicerat sin statistik för relationen mellan nationella prov och slutbetyg i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska för årskurs 6 och årskurs 9. Statistiken är nu publicerad.

I årkurs 6 ser vi samma tendens som tidigare år, det vill säga att en något högre andel än rikssnittet får samma slutbetyg som betyget på det nationella provet.

I årkurs 9 så har elevernas i större utsträckning än rikssnittet fått högre betyg än vid de nationella proven. Utifrån elevernas faktiska betyg är förvaltningens bedömning att det inte bör ses som onormalt, men att förvaltningen även fortsättningsvis kommer att följa upp området.

Matematik i årskurs 9 har inte kunnat följas upp. Matematikprovet var ett av de prov som spreds nationellt i sociala medier inför provtillfället.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-02-07

Förslag till beslut

Komplettering av internkontroll 2018 godkänns.

Erik Thaning

Utvecklingsledare

Expedieras till: Ekonomikontoret, Herrljunga kommun, Kommunstyrelsen
För kännedom
till:

Bakgrund

Vid bildningsnämndens sammanträde 2019-01-28 (BN § 7) redovisades internkontrollen för 2018. Vid tillfället hade inte Skolverket publicerat sin statistik för relationen mellan nationella prov och slutbetyg i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska för årskurs 6 och årskurs 9. Statistiken är nu publicerad.

Relationen mellan nationella prov och slutbetyg årskurs 9 Svenska				
	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget			
	Antal	Lägre	Samma	Högre
Riket	76 256	10,6	60,7	28,7
Herrljunga	92	9,8	46,7	43,5

Relationen mellan nationella prov och slutbetyg årskurs 9 engelska				
	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget			
	Antal	Lägre	Samma	Högre
Riket	84 636	13,9	74,1	13,0
Herrljunga	97	14,4	63,9	21,6

Relationen mellan betyget i matematik och provbetyget vid det nationella provet redovisas inte i statistiken. Detta beror att om elevernas fått göra ersättningsprovet i stället för originalprovet. Originalprovet var ett av de prov som spreds i sociala medier inför provtillfället.

Relationen mellan nationella prov och slutbetyg årskurs 6 engelska				
	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget			
	Antal	Lägre	Samma	Högre
Riket	103 435	18,8	75,1	6,1
Herrljunga	97	17,5	76,3	6,2

Relationen mellan nationella prov och slutbetyg årskurs 6 Svenska				
	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget			
	Antal	Lägre	Samma	Högre
Riket	91070	11,3	70,6	18,1
Herrljunga	88	11,4	76,1	12,5

Relationen mellan nationella prov och slutbetyg årskurs 6 Matematik				
--	--	--	--	--

	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre slutbetyg jämfört med provbetyget			
	Antal	Lägre	Samma	Högre
Riket	104 177	4,8	72,4	22,9
Herrljunga	96	8,3	72,9	18,8

Historiskt sett har Herrljunga kommun varit relativt restriktiv med att ge högre betyg än vad eleverna presterat på de nationella proven. Så det är en förändring jämfört med tidigare år, men det bör ej betraktas som ett trendbrott då det endast har varit vid ett tillfälle. Elevernas faktiska betyg är relativt jämnt fördelade i både svenska och engelska, med en något större andel som fått C. Förvaltningens tolkning är att elevernas möjligtvis fått ett betygssteg högre än det nationella provet. Förvaltningens bedömning är att området fortsättningsvis behöver följas upp, men att det för det gångna året inte behöver betyda något särskilt.

När det gäller betygen i årskurs 6 så följer dessa Herrljungas historiska trend om att en större andel än riket får samma betyg som de presterat på de nationella proven.

Förslag till ändrat beredningsorgan för medborgarförslag om inköp av glasskåp för boulepriser

Bildningsnämndens presidiums förslag till beslut
I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Christina Glad
Ordförande

Bert-Åke Johansson
Vice ordförande

Expedieras till:
För kännedom
till:

Förslag till ändrat beredningsorgan för medborgarförslag om inköp av glasskåp för boulepriser

Sammanfattning

Kerstin Davidsson inkom 2018-12-10 med ett medborgarförslag där hon föreslår att kommunen ska införskaffa ett glasskåp till medborgarhuset där boulespelarna kan förvara alla vunna priser samtidigt som dessa visas upp för medborgarna. För närvarande står dessa priser i PRO:s lokaler i källaren på Hemgården. Vidare önskar Davidsson även att det byggs en boulehall som boulespelarna i kommunen kan nyttja. Förvaltningen var i kontakt med Davidsson 2018-12-20 för att säkerställa sig om innebörden av medborgarförslaget.

Förvaltningens bedömning är att förslaget om införskaffandet av prisskåp till medborgarhuset inte bör ses som en allmän kulturfråga i vid bemärkelse, oavsett om benämningen medborgarhuset syftar på biblioteket eller kommunhuset. Förvaltningen anser att frågan istället bör hanteras som en fritidsfråga utifrån att det är kopplat till en idrotts- och föreningsverksamhet och föreslår därför att frågan överlämnas till tekniska nämnden för beredning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-02-07
Medborgarförslag om inköp av prisskåp, 2018-12-10

Förslag till beslut

1. Kommunfullmäktiges beslut KF § 196/2018-12-11 upphävs.
2. Medborgarförslaget överlämnas till tekniska nämnden för beredning.

Erik Thaning
Utvecklingsledare

Expedieras till: Kommunstyrelsen, Herrljunga kommun
För kännedom till: Tekniska nämnden, Herrljunga kommun

KF § 196

DNR KS ²³⁷~~192~~/2018**Medborgarförslag om inköp av glasskåp****Sammanfattning**

Följande medborgarförslag inkom 2018-12-10 från Kerstin Davidsson, Herrljunga;
 ”Hej på Er i kommunhuset!

Här kommer ett medborgarförslag. Boule är ett spel där ALLA kan vara med, och i Herrljunga är det många pensionärer som spelar detta spel. Det är inte för ansträngande och det är socialt. Jag vill kalla det FRISKVÅRD!

Under åren har en hel del priser vunnits i detta ädla spel. Alla dessa priser och pokaler står f.n. på PRO-kontoret vilket är beläget i källaren på Hemgården. Varför skall de stå undangömda. De skall självklart visas upp för andra besökare.

Jag föreslår att kommunen köper ett glasskåp eller en monter, placera det i receptionen i Medborgarhuset, där vi kan visa vad Herrljungaborna har åstadkommit under åren.

PS. När detta är avklarat skulle vi självklart vilja ha en boulehall så att vi kan träna i Herrljunga hela året. Detta skulle vara bra även för miljön, då vi inte behöver åka bil för att kunna träna vintertid. I samband med utomhusbanorna vore toppen. Tack på förhand.”

Beslutsgång

I kommunfullmäktige frågar ordföranden om ärendet överlämnas till bildningsnämnden för beredning och finner att så sker.

KOMMUNFULLMÄKTIGES BESLUT

1. Ärendet överlämnas till bildningsnämnden för beredning.

Expedieras till: Bildningsnämnden

MEDBORGARFÖRSLAG

Hej på Er i kommunhuset!

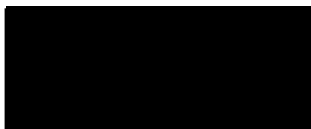
Här kommer ett medborgarförslag. Boule är ett spel där ALLA kan vara med, och i Herrljunga är det många pensionärer som spelar detta spel. Det är inte för ansträngande och det är socialt. Jag vill kalla det FRISKVÅRD!

Under åren har en hel del priser vunnits i detta ädla spel. Alla dessa priser och pokaler står f.n. på PRO-kontoret vilket är beläget i källaren på Hemgården. Varför skall de stå undangömda. De skall självklart visas upp för andra besökare.

Jag föreslår att kommunen köper ett glasskåp eller en monter, placera det i receptionen i Medborgarhuset, där vi kan visa vad Herrljungaborna har åstadkommit under åren.

PS. När detta är avklarat skulle vi självklart vilja ha en boulehall så att vi kan träna i Herrljunga hela året. Detta skulle vara bra även för miljön, då vi inte behöver åka bil för att kunna träna vintertid. I samband med utomhusbanorna vore toppen. Tack på förhand.

Kerstin Davidsson

2018-12-07

HERRLJUNGA KOMMUN

BILDNINGSS-
NÄMNDEN
Christina Glad
Bert-Åke Johansson

Ärende 7

Presidieskrivelse

2019-02-08

UN 32/2019 611

Sida 1 av 1

Betygsuppföljning HT-18

Bildningsnämndens presidiums förslag till beslut
I enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Christina Glad
Ordförande

Bert-Åke Johansson
Vice ordförande

Expedieras till:
För kännedom
till:

Betygsuppföljning HT-18

Sammanfattning

Att följa upp måluppfyllelsen är en del av det systematiska kvalitetsarbetet som bildningsnämnden beslutat om i enlighet med kvalitetsplanen. Redovisningen gäller elever i årskurs 6, årskurs 7 och årskurs 8 och årskurs 9.

I årskurs 6 är det något lägre måluppfyllelse jämfört med föregående år, framför allt i engelska och spanska. I årskurs 7 är måluppfyllelsen högre än året tidigare. Fördelningen mellan betygen är inte lika varierad i årskurs 7 som bland de övriga årskurserna. I årskurs 8 är måluppfyllelsen något högre i matematik och något lägre i engelska och svenska. Det som annars utmärker sig är väldigt låga resultat i tyska.

I årskurs 9 är det generellt något lägre måluppfyllelse i framförallt franska, tyska och slöjd, medan måluppfyllelsen är något högre i fysik.

Sammanfattningsvis förväntar sig förvaltningen framsteg i måluppfyllelsen under våren, eftersom måluppfyllelsen historiskt sett varit högre under våren än under hösten.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2019-02-07
Uppföljning måluppfyllelse HT-18, 2019-02-07

Förslag till beslut

1. Betygsuppföljningen godkänns.

Erik Thaning
Utvecklingsledare

Expedieras till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet
För kännedom till: Namn namn, titel, organisatoriskt tillhörighet

DIARIENUMMER: UN 32/2019
FASTSTÄLLD: **BN § XX/2019-02-25**
DOKUMENTANSVAR: Utvecklingsledare

Uppföljning Måluppfyllelse HT 2018

*Uppföljning av måluppfyllelse inom
grundskola för höstterminen 2018*

Bildningsnämndens uppföljning gällande måluppfyllelse inom grundskolan höstterminen
2018

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Innehåll

Inledning.....	2
Syfte.....	2
Uppföljning.....	2
Årskurs 6	3
Årskurs 7	4
Årskurs 8	5
Årskurs 9	6
Sammanfattning.....	6
Bilagor	8

Inledning

Att följa upp och analysera måluppfyllelsen inom skolan är en del i det systematiska kvalitetsarbetet för bildningsnämndens verksamheter. Höstens uppföljning fokuserar på årskurs 6, årskurs 8 och årskurs 9. För årskurs finns det en mindre redovisning i svenska, engelska och matematik.

Syfte

Syftet är att följa upp och utvärdera måluppfyllelsen i enlighet med skollagens krav.

Uppföljning

Uppföljningen fokuserar på årskurserna 6, 8 och 9. För årskurs 7 finns det en mindre uppföljning i svenska, engelska och matematik. I bilagorna finns det spridningsdiagram som visar på fördelningen av de olika betygen i de olika ämnena.

Årskurs 6

Årskurs 6 jämförelse över tid, måluppfyllelse höstterminerna 2015-2018					
Ämne	Andel A-E 2015	Andel A-E 2016	Andel A-E 2017	Andel A-E 2018	förändring
Bild	94	97	98	93	-5
Engelska	92	77	89	78	-11
Hemkunskap	98	95	98	90	-8
Idrott/hälsa	89	95	92	97	5
Matematik	91	79	86	84	-2
Musik	100	100	95	98	3
NO		100	100	91	-9
Biologi	98	80	94	93	-1
Fysik	98	77	96	83	-13
Kemi	93	71	93	82	-11
SO		100	100	87	-13
Geografi	100	87	99	93	-6
Historia	99	85	92	95	3
Religion	100	80	93	96	3
Samhällskunskap	100	85	100	97	-3
Slöjd	98	98	97	99	2
Svenska/SvA	92	87	87	88	1
Teknik	100	92	96	91	-5
Tyska				84	
Franska				85	
Spanska				71	

Jämfört med höstterminen 2017 så har måluppfyllelsen generellt gått ned. Detta gäller speciellt ämnena NO, SO, kemi, fysik, hemkunskap och engelska. I dessa ämnen har måluppfyllsen sjunkit med mellan 8 och 13 %-enheter jämfört med föregående år. För första gången har även elever i årskurs 6 fått betyg i moderna språk, spanska, tyska och franska. Måluppfyllelsen ligger i nivå med matematiken, utom spanskan som uppvisar den lägsta måluppfyllelsen för eleverna i årskurs 6. Undervisningen sker inne vid Altorpskolan, dit alla årskurs 6 elever tar sig för undervisning om en gång i veckan. Utifrån nuvarande måluppfyllelse så finns det ett utvecklingsområde om att få alla elever att ta till sig den undervisningen som bedrivs. Genom att säkerställa att de får den lednings och stimulans som krävs för att uppnå minst E eller högre.

Årskurs 7

Ämne	Måluppfyllelse totalt i % ht 17	Måluppfyllelse totalt i % ht 18
Engelska	88	86
Matematik	75	80
Svenska	85	88

Under hösten 2017 började förvaltningen att följa upp betygen i årskurs 7 till följd av en låg måluppfyllelse i årskurs. Jämfört med fjolåret så ser vi en något högre måluppfyllelse i framförallt matematik. Även om 20 % av eleverna inte klarar minst E, vilket i sig inte är bra. Spridningen i betygen är mindre i årskurs 7 jämfört med betygen i årskurs 8 och årkurs 9.

Årskurs 8

Måluppfyllelse i årskurs 8 höstterminerna 2017 och 2018		
Ämne	Andel i % betyg A-E ht 17	Andel i % betyg A-E Ht 18
Franska		92%
Spanska		91%
Tyska		56%
Bild		99%
Biologi		89%
Engelska	88%	86%
Fysik		87%
Geografi		91%
Historia		100%
Idrott och hälsa		91%
Kemi		87%
Matematik	75%	77%
Religionskunskap		92%
Samhällskunskap		86%
Slöjd		94%
Svenska	85%	82%

Under föregående år började förvaltningen att följa upp måluppfyllelsen i årskurs sju till följd av låg måluppfyllelse våren 2017 i årskurs 6. De ämnen som följdes upp då var svenska, engelska och matematik. Matematiken har marginellt ökat medan de andra två ämnena marginellt har sjunkit. Historiskt sett så är måluppfyllelsen i årskurs 8 den som är lägst under elevernas skolgång i Herrljunga kommun. Lägst måluppfyllelse är annars tyska med en måluppfyllelse om 56 %. Jämfört med övriga ämnen så är antalet elever inte så stort, cirka 30 till skillnad från underlaget som helhet (cirka 100). Det ändock oroande.

Årskurs 9

Ämne	ht 15	ht 15	ht 17	ht 18	Förändring i %-enheter
	Andel A-E i %	Andel A-E i %	Andel A-E i %	Andel A-E i %	
Biologi	89	95	91%	89%	-2%
Bild	95	100	93%	94%	1%
Franska	93	78	94%	83%	-11%
Spanska	100	95	100%	100%	0%
Tyska	100	88	100%	89%	-11%
Engelska	84	85	80%	85%	5%
Fysik	90	92	88%	98%	10%
Geografi	91	92	97%	-	-
Historia	93	94	93%	88%	-5%
Hemkunskap	96	97	90%	-	-
Idrott/hälsa	88	90	91%	89%	-2%
Kemi	82	91	82%	88%	6%
Matematik	75	77	77%	79%	2%
Musik	96	95	98%	97%	-1%
Religion	94	95	94%	95%	1%
Samhällskunskap	91	93	92%	88%	-4%
Slöjd	98	97	94%	84%	-10%
Svenska/ SvA	82	88	83%	85%	2%
Teknik	89	93	92%	94%	2%

Jämfört med hösten 2017 så har måluppfyllelsen i några ämnen minskad och i andra ökat. Franska, tyska, och slöjd har alla gått ned med ca 10 %-enheter, medan fysik gått upp med 10 %-enheter. I övriga ämnen är det relativa små avvikelser på mellan 0-6 %-enheter. Generellt är dock måluppfyllelse relativt låg och flera ämnen 6 ämnen har en måluppfyllsen om 85 % eller lägre. Lägst har matematik med en måluppfyllelse om 79 %. Att 1 av 5 elever riskerar att inte nå måluppfyllelsen i matematik är bekymmersamt utifrån den kommande gymnasiebehörigheten. Historiskt sett så har måluppfyllelsen stigit ganska kraftigt mellan våren årskurs 8 och slutbetyget i våren årskurs 9. Så förvaltningens har en förväntan på en något stigande måluppfyllelse.

Sammanfattning

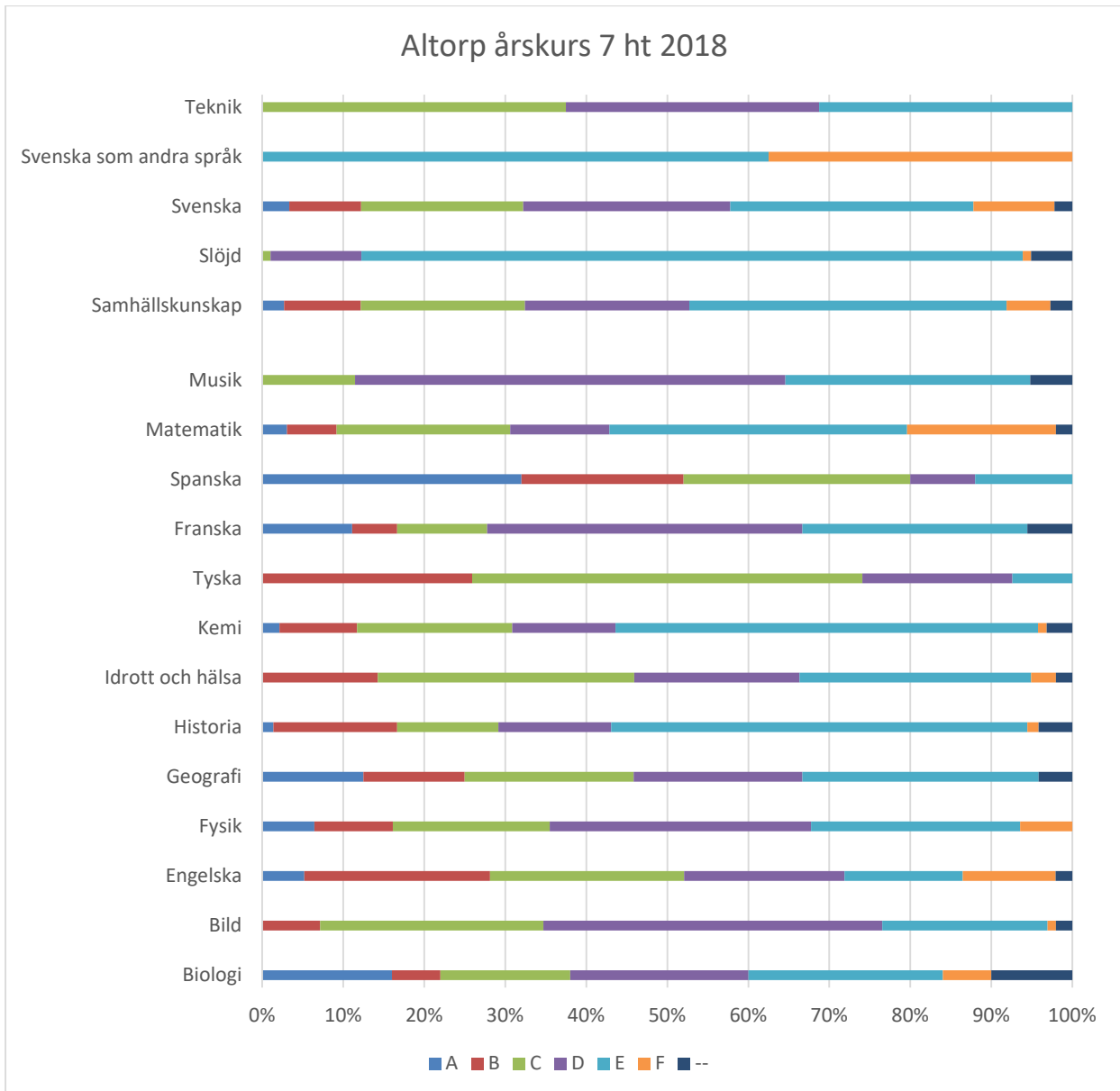
Jämfört med året tidigare ser vi en något sjunkande måluppfyllelse i både årskurs 9 och årskurs 6. I årskurs 6 är engelska återigen nere på samma nivå som det var hösten 2016. I årskurs 9 har matematiken

gått upp något jämfört med föregående år och sett över den senaste fyra års period så är det en höjning med 4 %-enheter.

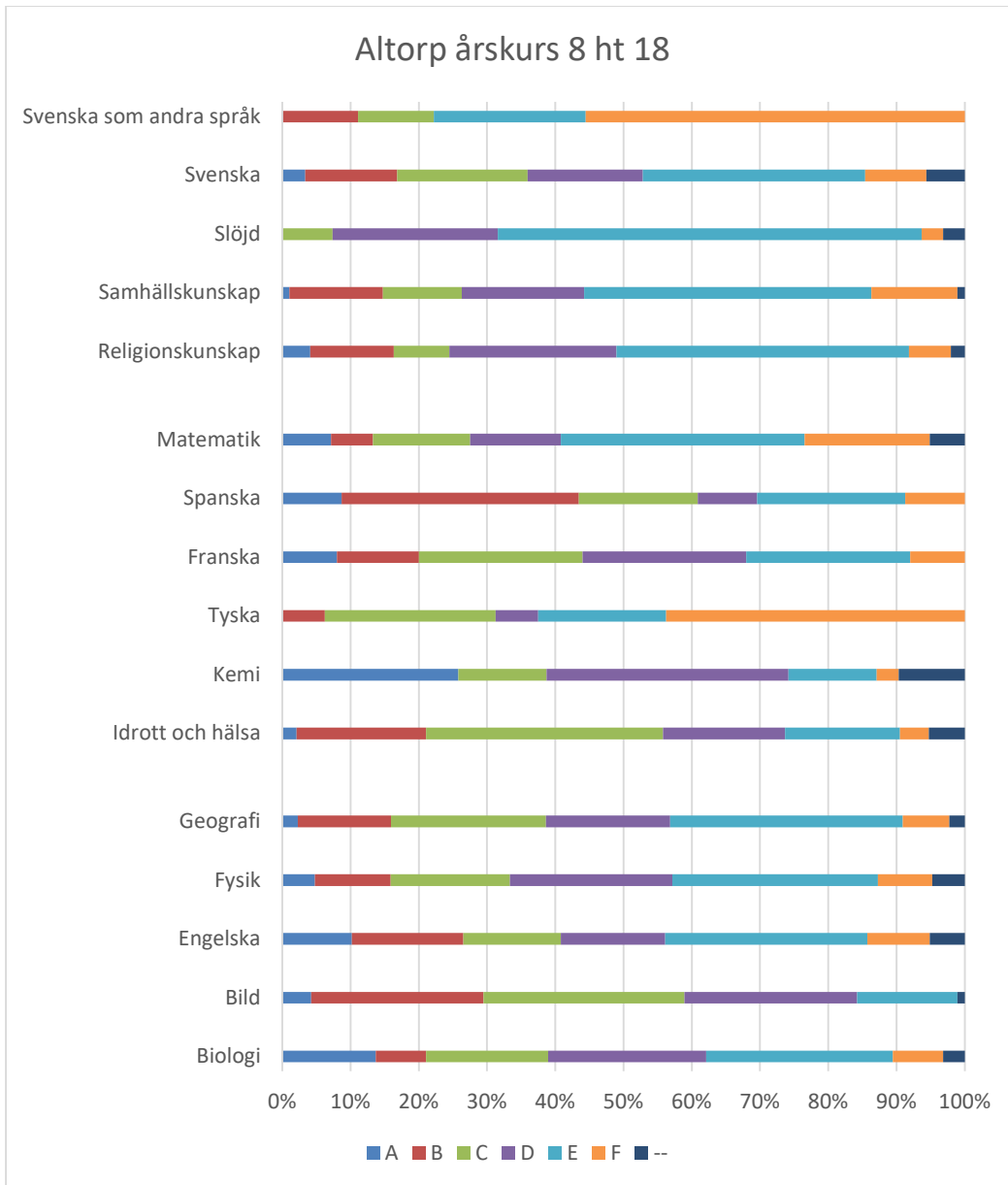
Förvaltningen föreslår inga utvecklingsåtgärder i denna uppföljning utan åtgärder kommer i samband med uppföljningen vid nämnden i september.

Bilagor

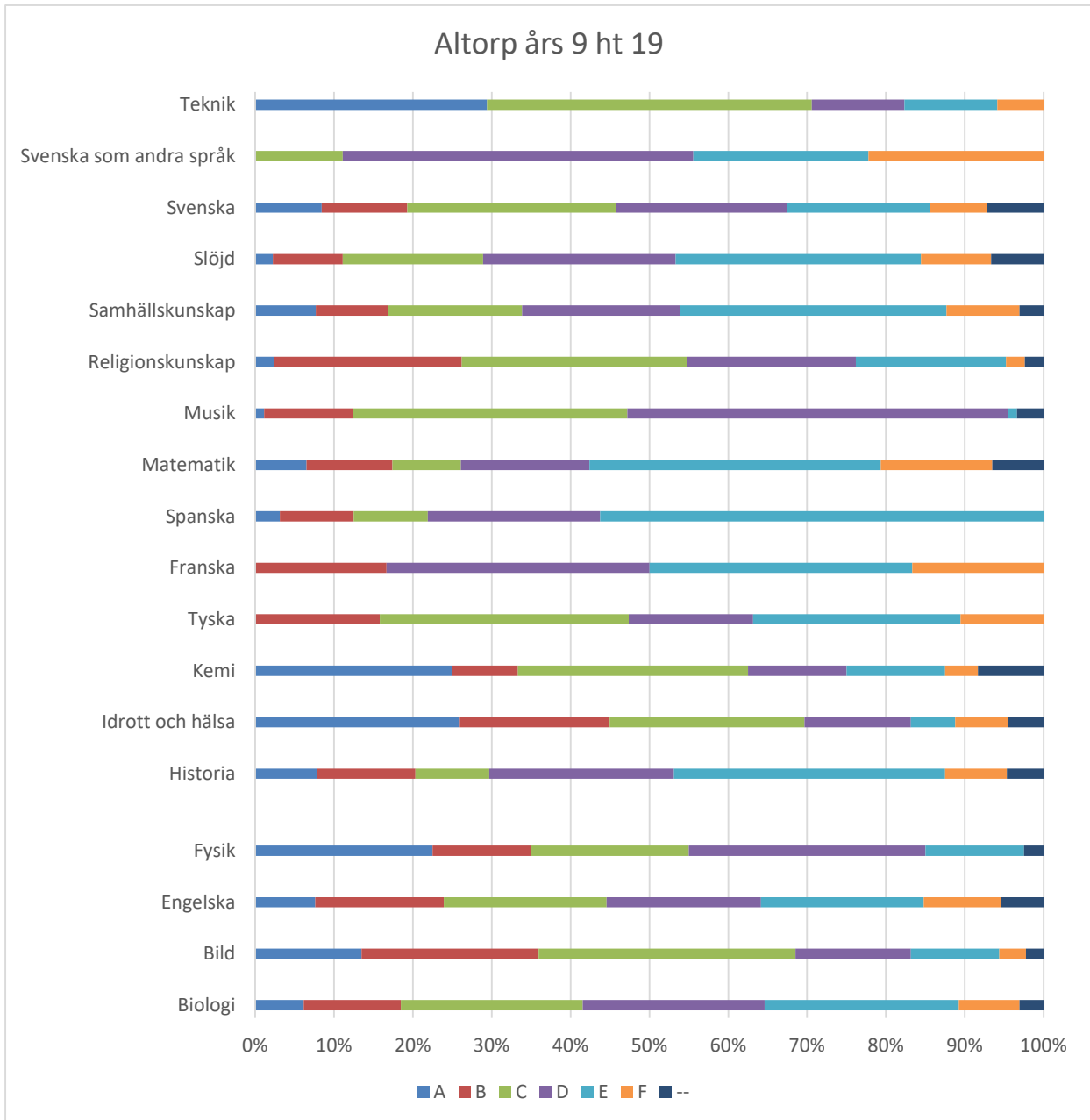
Bilaga 1 årskurs 7

Bilaga 2 Årskurs 8

Bilaga 3 Årskurs 9

Fortsatta utbildningsvägar efter språkintröduktion

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning	4
Vad Skolinspektionen granskat	4
Viktigaste iakttagelserna	4
Utvecklingsområden	6
Inledning	8
Bakgrund	8
Syfte och frågeställningar	13
Granskningens genomförande	14
Kvalitetsgranskningens iakttagelser	16
Huvudmännen har en beredskap för fortsatta utbildningsvägar	16
Många huvudmän och rektorer synliggör inte det särskilda behovet av studie- och yrkesvägledning	19
Huvudmännen och rektorerna arbetar för att underlätta elevers övergång från språkinträdning till fortsatt utbildning.....	25
Elever på språkinträdning upplever sig ofta inte som en del av skolans gemenskap	30
Viktiga förutsättningar ur elevernas perspektiv	32
Utvecklingsområden	34
Avslutande diskussion	36
Många huvudmän främjar kontakter mellan utbildningsformer - men få huvudmän synliggör vägledning som en kritisk resurs för nyanlända	36
Strukturerade kontakter finns främst inom den egna skolan.....	37
Alla elever får inte en god överblick över fortsatta utbildningsvägar.....	38
Social gemenskap är ett sätt att påskynda nyanlända elevers övergång till fortsatta utbildningsvägar	38
Det finns särskilda utmaningar kring övergången till komvux.....	39
Huvudmännens ansvar är viktigt för kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen.....	40
Referenser	41
Bilaga 1. Rättslig reglering med mera	44
Bilaga 2. Granskade skolor och huvudmän	48
Bilaga 3. Referensgrupp	49

Förord

Skolinspektionen har i uppdrag att granska kvaliteten i sådan utbildning och pedagogisk verksamhet som står under myndighetens tillsyn. Granskningen innebär en detaljerad och systematisk undersökning av verksamhetens kvalitet inom ett avgränsat område, i förhållande till nationella mål och riktlinjer. Utgångspunkten är alla barns och elevers lika rätt till en god utbildning i en trygg miljö.

Huvudsyftet med kvalitetsgranskningen är att bidra till utveckling. Granskningen gör tydligt vad som behöver förbättras för att i högre grad nå målen för verksamheten inom det aktuella området. Syftet är även att beskriva väl fungerande inslag och att visa på framgångsfaktorer.

Skolinspektionens iakttagelser, analyser och bedömningar redovisas dels i form av enskilda beslut till de granskade skolorna och skolhuvudmännen, dels i denna övergripande och sammanfattande rapport. Genom beskrivningar av viktiga kvalitetsaspekter inom granskningsområdet, avser rapporten att ge ett utvecklingsstöd även för skolor som inte har granskats.

Rapporten redovisar resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning med inriktning mot skolhuvudmäns och skolors insatser för att ge nyanlända elever förutsättningar att gå vidare inom gymnasiet eller till vuxenutbildning efter språkin introduktion. Iakttagelserna och slutsatserna gäller de 19 skolhuvudmän och 21 skolor som har granskats och avser därmed inte att ge en nationell bild av förhållandena.¹ Vilka skolor som granskats framgår i bilaga.

Projektledare/rapportskribent för kvalitetsgranskningen har varit Johanna Tinghammar Bruck, Skolinspektionen i Lund. I projektledningen har även Johanna Oskarsson ingått.

Helén Ängmo
Generaldirektör

Björn Persson
Avdelningschef

¹ 22 skolenheter var utvalda för granskning, men en skolenhet lades ner under granskningens gång varför granskningen avskrevs avseende rektorns ansvarsområde. Några av de 22 skolenheterna har samma huvudman, varför granskningen omfattat totalt 19 huvudmän.

Sammanfattning

Vad Skolinspektionen granskat

Skolinspektionen har granskat huvudmäns och skolors arbete för att ge nyanlända² elever förutsättningar att gå vidare inom gymnasiet eller till vuxenutbildning (komvux) efter språkintröduktion.

Under senare år har nyanlända elever blivit en allt större målgrupp för gymnasieskolan. Språkintröduktion är det största av gymnasieskolans intröduktionsprogram sett till antalet elever och det femte största programmet inom gymnasieskolan. Programmet vänder sig till nyanlända ungdomar som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till yrkesprogram och som behöver en utbildning med tyngdpunkt i svenska språket.³ Språkintröduktion ska möjliggöra för nyanlända elever att så snart som möjligt gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.⁴

Forskning och tidigare granskningar visar att det finns svårigheter för nyanlända elever att ta sig vidare från språkintröduktion och att kännedomen hos eleverna om fortsatta utbildningsvägar varierar⁵. Nyanlända elever gör i jämförelse med andra elever ofta byten. Det kan handla om att byta från ett intröduktionsprogram till ett annat, att gå vidare till ett nationellt program och att gå vidare till vuxenutbildning. Många nyanlända elever flyttar också mellan kommuner.

Kvalitetsgranskningen syftar till att granska i vilken utsträckning *huvudmannen* har ett långsiktigt och samordnat arbete för nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar, och i vilken utsträckning *rektorn* arbetar för en strukturerad kontakt mellan språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar och för en vägledning som ger nyanlända elever en god överblick över fortsatta utbildningsvägar.

Granskningen omfattar 19 skolhuvudmän och 21 gymnasieskolor som erbjuder språkintröduktion. Granskningen har genomförts med huvudsakligen kvalitativa metoder i form av intervjuer med elever, studie- och yrkesvägledare, rektorer och tjänstemän på centrala funktioner i huvudmannens organisation.

Viktigaste iakttagelserna

En övergripande iakttagelse är att de allra flesta huvudmän och rektorer har kunskap om gruppen nyanlända elever på språkintröduktion och de särskilda behov dessa elever kan ha för att ta sig vidare i utbildningssystemet. I jämförelse med vad tidigare granskningar visat har många huvudmän och rektorer enligt Skolinspektionens bedömning ett tydligare och bättre arbete.

² Med nyanländ avses enligt 3 kap. 12 a § skollagen (2010:800) en person som varit bosatt utomlands och som nu är bosatt i landet och som har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då personen fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet.

³ 17 kap. 3 och 12 §§ skollagen (2010:800).

⁴ Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s. 447.

⁵ De fortsatta utbildningsvägar som omfattas är andra intröduktionsprogram, nationella program och komvux.

När det gäller huvudmännens långsiktiga och samordnade arbete för nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar kan vi konstatera att de allra flesta granskade huvudmän har skapat goda förutsättningar i form av utbildningsplatser, formella mötesfora mellan olika utbildningsvägar och kunskap om elevgruppen. I den meningen har de flesta en god grund att stå på. Några huvudmän har också gjort särskilt stödjande satsningar på att motverka glapp i nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar, till exempel för att underlätta övergångar mellan gymnasieskolan och vuxenutbildning. Många huvudmän har dock inte i sitt övergripande arbete betonat att denna elevgrupp ofta har särskilda behov av skolformsövergripande information och kontinuerlig vägledning. Detta kan innebära att en styrning för att underlätta val och motverka fördröjningar i elever utbildningsvägar inte blir lika tydlig.

På samma sätt ser vi att de flesta granskade rektorer skapar goda förutsättningarna för strukturerade kontakter inom den egna skolenheten. Även här ser vi dock att många rektorer ytterligare kan stärka en styrning som betonar nyanlända elevers många gånger särskilda behov av kontinuitet i vägledningen.

Nästan alla granskade huvudmän har en god beredskap för fortsatta utbildningsvägar för nyanlända elever som ska gå vidare från språkintröduktion. Huvudmännen har information om eleverna på språkintröduktion och de tillgodoser behovet av utbildningsplatser på andra intröduktionsprogram, nationella program eller komvux. Detta bedömer vi är ett positivt resultat.

Majoriteten av huvudmännen och rektorerna har strukturer och rutiner som syftar till att påskynda och underlätta nyanlända elevers övergångar från språkintröduktion till fortsatt utbildning. Majoriteten av huvudmännen har initierat strukturerade kontakter mellan olika skolformer, exempelvis nätverk mellan rektorer och studie- och yrkesvägledare på språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar. Flertalet skolor överlämnar också relevant information i samband med elevers övergång från språkintröduktion. I några kommuner har vi bedömt att det finns ett utvecklingsbehov när det gäller rutiner och strukturer för övergångar till komvux.

Vägledning som en kritisk resurs för nyanlända elever synliggörs inte tillräckligt i huvudmäns och rektorers styrning. Granskningen visar att många huvudmän inte synliggjort arbetet med studie- och yrkesvägledning (vägledning) i sin styrning och sitt kvalitetsarbete. Det finns också få exempel på att huvudmän särskilt lyft behovet av kontinuerlig vägledning för nyanlända elever, som ofta behöver göra många byten mellan program och skolformer. Exempelvis finns sällan någon övergripande planering för studie- och yrkesvägledningen för nyanlända elever på språkintröduktion och uppföljningen omfattar sällan denna aspekt. Det är vidare ovanligt att rektorer aktivt följer upp eller utvecklar studie- och yrkesvägledningen för eleverna på språkintröduktion inom sitt systematiska kvalitetsarbete. Konsekvensen kan bli att det kontinuerliga behov av vägledning som många nyanlända elever har inte tillräckligt tillgodoses. Ungefär två tredjedelar av de intervjuade eleverna säger dock att de fått tillräcklig vägledning eller att de är nöjda med den vägledning de fått.

Det finns särskilda utmaningar gällande studie- och yrkesvägledning för elever som på grund av ålder behöver gå vidare till komvux. Skolinspektionen ser inte några indikationer på att vägledningen inte skulle ge eleverna information om vuxenutbildningens möjligheter för fortsatta studier på gymnasial nivå. Granskningen indikerar dock att elever som sannolikt ska gå vidare till komvux ofta behöver mer kontinuerlig information och motiverande insatser. Det är också viktigt att information om vuxenutbildningen kommer tidigare och att eleverna informeras om de likvärdiga möjligheterna att få en gymnasieexamen inom vuxenutbildningen.

Få skolor överväger möjligheten för vissa nyanlända elever att samläsa vissa gymnasiekurser tillsammans med elever på nationella program. På alla granskade skolor finns någon form av samspel eller samarbete⁶ mellan språkinträdning och fortsatta utbildningsvägar när det gäller upplägget av utbildningen på språkinträdning. Bara en tredjedel av skolorna överväger dock om vissa elever kan samläsa vissa gymnasiekurser med elever på nationella program och erbjuder i sådana fall sådana möjligheter. Det kan gälla elever som bedöms ha förutsättningar för det och gynnas av det i sin kunskapsutveckling.

Arbetet med att främja social inkludering för alla elever sker inte kontinuerligt. På de flesta granskade skolor bedrivs utbildningen på språkinträdning i samma lokaler som annan utbildning och olika aktiviteter för att främja gemenskap ordnas. Det kan handla om gemensamma temadagar, trivselaktiviteter och att skapa mötesplatser. Dessa aktiviteter är dock många gånger av enstaka karaktär och kommer inte in tillräckligt regelbundet i skolans verksamhet. I flera elevintervjuer har framkommit att nyanlända elever ofta inte upplever sig som en del av skolans gemenskap.

Utvecklingsområden

Utvecklingsområden har identifierats hos nästan alla granskade huvudmän och skolor. Hos närmare hälften av huvudmännen och skolorna har utvecklingsområden identifierats under alla frågeställningar/delfrågeställningar. För att alla elever på språkinträdning ska ges goda förutsättningar att ta sig vidare i utbildningssystemet har vi identifierat huvudsakligen följande utvecklingsbehov.

*Skolinspektionen bedömer att granskade **huvudmän** behöver:*

- Säkra att studie- och yrkesvägledningen finns med i det systematiska kvalitetsarbetet. Bland annat kan arbetet stärkas av att det finns en övergripande planering för studie- och yrkesvägledning, som synliggör behovet av kontinuerlig vägledning som inkluderas i undervisningen, för nyanlända elever på språkinträdning. Behovet av vägledning och motivering för elever som på grund av ålder⁷ behöver fortsätta sina studier inom vuxenutbildningen bör särskilt uppmärksammas. Det är vidare viktigt att vägledningen ger unga allsidig information så att elevers val av fortsatta utbildningsvägar inte hindras av föreställningar om kön eller social eller kulturell bakgrund.
- Följa upp arbetet med studie- och yrkesvägledning för nyanlända elever på språkinträdning. I detta ingår att följa upp att elevernas behov av vägledning tillgodoses, att personal har kunskap för att möta behoven och att resurstilldelningen är tillräcklig.
- Se till att det finns centrala riktlinjer eller dylikt som säkerställer att relevant information överlämnas när elever går över från språkinträdning till andra

⁶ Med samspel eller samarbete menar vi att språkinträdning utformas med olika inriktningar, exempelvis mot yrkesprogram eller högskoleförberedande program på gymnasiet eller mot komvux.

⁷ En elev har som huvudregel rätt att påbörja utbildningen på ett nationellt program i gymnasiet senast det första kalenderhalvåret det år hen fyller 20 år (16 kap. 29 § skollagen). Asylsökande och de som vistas i Sverige med tidsbegränsat uppehållstillstånd har rätt till utbildning i gymnasieskola bara om de har påbörjat utbildningen innan de fyller 18 år (29 kap. 2 § andra stycket 1 och 2 samt 29 kap. 3 § första stycket skollagen).

introduktionsprogram, nationella program eller komvux och se till att informationen används.

*Skolinspektionen bedömer att granskade **rektorer** behöver:*

- Säkra att studie- och yrkesvägledningen finns med i det systematiska kvalitetsarbetet och att det finns ett långsiktigt perspektiv för nyanlända elever. I detta ingår att ta reda på elevernas behov av vägledning, att utifrån behovet planera vägledningen för eleverna samt att följa upp och säkerställa att eleverna har fått den vägledning som de behöver och att personalen har kompetens att möta behovet. För att eleverna ska få en kontinuerlig och bred studie- och yrkesvägledning behöver rektorn tydliggöra hur ansvaret för vägledningen ska fördelas mellan studie- och yrkesvägledare och övrig personal samt skapa förutsättningar för samverkan kring vägledningen mellan olika personalkategorier. Det systematiska kvalitetsarbetet på skolnivå bör även synliggöra studie- och yrkesvägledningens betydelse för att, genom allsidig information, motverka att elever gör begränsande studieval.
- Se till att det finns strukturer och rutiner för övergångar som är anpassade till behovet för nyanlända elever på språkintröduktion. I detta ingår att se till att relevant information överlämnas när elever på språkintröduktion går över till andra introduktionsprogram, nationella program eller komvux, att det finns rutiner och strukturer som säkerställer att elever på språkintröduktion ges möjlighet att göra studiebesök eller så kallad skuggning⁸ på fortsatta tänkta utbildningsvägar.
- Se till att skolan har ett välfungerande och kontinuerligt arbete med inkludering av eleverna på språkintröduktion i hela skolans pedagogiska och sociala gemenskap.

⁸ Med skuggning menar vi att följa elever på ett program under en eller flera dagar.

Inledning

Bakgrund

Under senare år har nyanlända elever blivit en allt större målgrupp för gymnasieskolan. Antalet elever på språkintröduktion har ökat varje år från hösten 2011 till och med hösten 2016 då det fördubblades på bara ett år till följd av det stora flyktingmottagandet under 2015.⁹ Sedan hösten 2017 har antalet elever på språkintröduktion minskat till följd av det kraftigt minskade flyktingmottagandet från och med 2016. Språkintröduktion är det största intröduktionsprogrammet och det femte största programmet inom gymnasieskolan.¹⁰

Språkintröduktion syftar till att eleven snarast möjligt ska kunna gå vidare i gymnasieskolan eller i annan utbildning.¹¹

Faktaruta: Regler för behörighet till gymnasieutbildning

Ungdomar som är bosatta i Sverige har rätt att påbörja en gymnasieutbildning under tiden till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år.¹² För elever som är asylsökande eller har tidsbegränsat uppehållstillstånd gäller istället att de har rätt till utbildningen i gymnasieskola endast om de har påbörjat utbildningen innan de fyllt 18 år.¹³ En huvudman får dock erbjuda ungdomar som fyllt 18 år gymnasieutbildning.¹ Om asylsökande påbörjat sin gymnasieutbildning innan de fyllt 18 år har de rätt att gå kvar på utbildningen även efter 18 års ålder. Detta gäller såväl på ett intröduktionsprogram som på ett nationellt gymnasieprogram.¹⁴ Elever som uppnått för hög ålder för att söka till en gymnasieutbildning har möjlighet att fortsätta studierna vid kommunal vuxenutbildning eller folkhögskola. Studier på komvux kan som huvudregel påbörjas först det andra kalenderåret då den sökande fyller 20 år.¹⁵ Asylsökande har dock inte rätt till utbildning vid kommunal vuxenutbildning.

En förutsättning för att elever på språkintröduktion ska kunna gå vidare till fortsatt utbildning är att huvudmännen har en beredskap för att kunna möta behovet av olika utbildningsvägar för eleverna. De fortsatta utbildningsvägar som omfattas av granskningen är andra intröduktionsprogram, nationella program och komvux. Gruppen nyanlända unga är mycket heterogen – bland annat utifrån skolbakgrund, ålder och antal år i Sverige – vilket ställer höga krav på utbildningssystemets förmåga att vägleda och stödja dessa elever i deras fortsatta utbildning.

⁹ Hösten 2017 fanns 32 185 elever registrerade på språkintröduktion, vilket motsvarar drygt hälften av alla elever på intröduktionsprogrammen och nästan var tionde elev i hela gymnasieskolan. Skolverket (2018) *Uppföljning av språkintröduktion. Beskrivande statistik på nationell nivå och nyanlända elevers övergångar till och från språkintröduktion*. Rapport 469 s. 28.

¹⁰ Skolverket (2018) Preliminär statistik om gymnasieskolans elever.

¹¹ Prop. 2009/10:165 s. 447.

¹² 15 kap. 5 § skollagen (2010:800).

¹³ 15 kap. 5 § tredje stycket samt 29 kap. 2 och 3 §§ skollagen (2010:800).

¹⁴ 17 kap. 15 § skollagen (2010:800).

¹⁵ 20 kap. 11 och 20 §§ skollagen (2010:800).

Många nyanlända elever strävar mot att gå vidare till nationella program, vilket vissa också kan göra inom kort. För andra elever, till exempel med kort skolbakgrund, kan det dock vara svårt att hinna bli behöriga till gymnasieskolan.¹⁶ Ett alternativ för denna elevgrupp kan vara att fortsätta sina studier mot en gymnasieexamen inom vuxenutbildningen.

Mycket tyder på att det finns svårigheter för nyanlända elever att ta sig vidare från språkinträdning och att elevernas kännedom om fortsatta utbildningsvägar varierar. Dessa omständigheter riskerar att leda till negativa konsekvenser för nyanlända elever i form av problem vid övergångar och minskad studiemotivation. Det är angeläget att elever som behöver mer tid i sin utbildning inte bara får information om och förbereds inför övergång till nationella program, utan också när de ska vidare till vuxenutbildningen och andra utbildningsalternativ. Detta förutsätter ett utvecklat samarbete kring nyanlända elevers fortsatta utbildning på såväl huvudmannanivå som på skolenhetsnivå. Studie- och yrkesvägledning är betydelsefullt för alla elever, inte minst för nyanlända. Enligt skollagen ska elever ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

I denna kvalitetsgranskning granskar vi vilka förutsättningar nyanlända elever ges att gå vidare inom gymnasiet eller till kommunal vuxenutbildning (komvux) efter språkinträdning. Centralt för granskningen är att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med gällande författningar, medan rektorn beslutar om sin enhets inre organisation.¹⁷

Tidigare granskningar

Skolinspektionen har tidigare granskat mottagandet av nyanlända elever samt olika aspekter av nyanländas utbildning.¹⁸ Kvalitetsgranskningen av språkinträdning på gymnasieskolan visar på stora kvalitetsbrister som påverkar elevernas möjligheter att gå vidare till fortsatt utbildning. Bland annat tar utbildningen inte i tillräcklig grad utgångspunkt i elevernas varierande utbildningsbehov, utan det är snarare tillgång till lärare och lokaler som styr omfattning och innehåll. Granskningen visar också att studie- och yrkesvägledning ofta sker för sent och inte i tillräcklig omfattning för eleverna på språkinträdning. Granskningen konstaterar även en bristande styrning och rättssäkerhet på språkinträdning gällande arbetet med planer för utbildningen på både individuell och kommunal nivå.¹⁹ Bristande styrning och samordning av utbildningen för nyanlända elever konstateras också i en kvalitetsgranskning av nyanlända elevers skolsituation som genomfördes år 2008–2009.²⁰

I Skolinspektionens kvalitetsgranskning från 2013 av utbildningen på två av gymnasieskolans introduktionsprogram: yrkesintroduktion och individuellt alternativ, framkommer att studie- och yrkesvägledningen spelar en marginell roll för att

¹⁶ Åldersgränsen är 18 år för asylsökande elever och elever med tidsbegränsat uppehållstillstånd respektive 20 år för övriga elever.

¹⁷ 2 kap. 8 och 10 §§ skollagen (2010:800).

¹⁸ Skolinspektionen (2009). *Utbildning för nyanlända elever – rätten till en god utbildning i en trygg miljö*; Skolinspektionen (2014). *Utbildningen för nyanlända elever*; Skolinspektionen (2017). *Språkinträdning i gymnasieskolan*; Skolinspektionen (2017). *Skolhuvudmännens mottagande av nyanlända elever i grundskolan*.

¹⁹ Skolinspektionen (2017). *Språkinträdning i gymnasieskolan*.

²⁰ Skolinspektionen (2009). *Utbildning för nyanlända elever – rätten till en god utbildning i en trygg miljö*, Övergripande kvalitetsgranskningsrapport 2009:3, s. 6-7, 16, 20.

stödja eleverna i deras utbildning. Orsaken till detta är i första hand en organisation, där bland annat studie- och yrkesvägledare främst har en konsultativ roll gentemot lärarna och mer sällan har direktkontakt med eleverna.²¹

Forskning och uppföljningar

Den forskning som berör språkinträdning tar i mångt och mycket utgångspunkt i ett elevperspektiv på utbildningen. Ungdomarna på detta program har ofta höga utbildningsambitioner men upplever inträdningens utbildningen som en transitplats i väntan på det "riktiga gymnasiet" och som en tillbakagång i deras egna utbildningskarriärer. Detta riskerar att påverka deras självbild och motivation. Vidare lyfter forskningen fram att stress och oro kring att bli överårig präglar ungdomarnas tid i inträdningens utbildning och att det finns en ovilja att behöva studera inom vuxenutbildningen.²²

Andra studier pekar på att den sociala situationen för nyanlända elever präglas av att de upplever att de befinner sig i en utdragen period av förberedande verksamhet. Forskning pekar också på förekomsten av social uppdelning mellan dåvarande IVIK²³ och övriga gymnasieprogram. Bristen på social inkludering får enligt dessa studier konsekvenser för elevernas motivation.²⁴

Samtidigt som många nyanlända elever har höga ambitioner finns det också utmaningar kring den fortsatta utbildningen som är kopplade till elevernas olika förutsättningar. Utredningen *En gymnasieutbildning för alla* (SOU 2016:77) lyfter att många nyanlända ungdomar har långt kvar innan de når behörighet till ett nationellt program. För dessa ungdomar kan det vara särskilt viktigt med andra utbildningsvägar än enbart nationella program, och då i första hand gymnasieskolans inträdningens program och vuxenutbildningen.²⁵

Förutsättningar för att hantera utbildningsval

Forskning som berör frågan om nyanlända elevers utbildningsvägar inom och efter gymnasieskolan och i vilken utsträckning eleverna ges förutsättningar för att hantera dessa utbildningsval, framhåller nödvändigheten av studie- och yrkesvägledning i form av återkommande, strukturerad undervisning. Enbart vägledning med enstaka samtal och kortare informationsinsatser är inte tillräckligt för nyanlända elever utan den behöver organiseras i en vidare mening, där frågor om utbildning och arbetsliv inte enbart behandlas i individuella samtal vid enstaka tillfällen utan

²¹ Skolinspektionen (2013). *Utbildningen på inträdningens programmen i gymnasieskolan: En kvalitetsgranskning av programmen yrkesinträdning och individuellt alternativ*. Rapport 2013:6 s. 7, 15, 24-25.

²² Sharif, H. (2017). "Här i Sverige måste man gå i skolan för att få respekt". *Nyanlända ungdomar i den svenska gymnasieskolans inträdningens utbildning*. Uppsala: Uppsala Universitet; Nilsson Folke, J. (2017). *Lived transitions: experiences of learning and inclusion among newly arrived students*. Stockholm: Stockholm Universitet; Fejes m.fl (2018) ***Inträdning på svenska: Om språkinträdning för nyanlända på gymnasieskola och folkhögskola***. Linköping: Linköping University Electronic Press; Hagström M. (2018) *Raka spår, sidospår, stopp: Vägen genom gymnasieskolans språkinträdning som ung och ny i Sverige*. Linköping: Linköping University Electronic Press.

²³ Inträdningens utbildning för nyanlända elever inom ramen för gymnasieskolans individuella program.

²⁴ Skowronski, E. (2013). *Skola med fördröjning: Nyanlända elevers sociala spelrum i "en skola för alla"*. Lund: Lunds universitet. Se även Nilsson, J. (2015). *I kläm mellan grundskolan och gymnasiet: Kartläggning av språkinträdning i Östergötland och Tranås*, Linköping: Regionförbundet Östsam samt Wernesjö, U. (2015); Landing in a rural village: home and belonging from the perspectives of unaccompanied young refugees. *Identities* 22(3): s. 451 ff.

²⁵ SOU 2016:77. *En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning*. Betänkande av Gymnasieutredningen. Stockholm: Utbildningsdepartementet s. 382.

sker inom ramen för undervisningen och på ett sätt som ger en bredare förståelse för utbildningssystemet som helhet. Forskning visar också att stereotypa föreställningar om genus, klass och etnicitet påverkar vägledning kring framtida utbildningsvägar och karriärer. Bland annat ses mönster där framförallt elever med utländsk bakgrund rekommenderas att justera ned sina ambitioner och vägleds till mer yrkesinriktade eller förberedande program.²⁶

Skolverkets uppföljningar av språkintröduktion lyfter också fram att eleverna behöver stöd i att välja utbildningsväg och en bredare kunskap om utbildningssystemet för att kunna fatta beslut rörande fortsatta utbildningsvägar.²⁷ En välfungerande studie- och yrkesvägledning samt smidiga övergångar när elever flyttar mellan olika kommuner, skolformer och program är viktiga beståndsdelar i att skapa en röd tråd i elevernas utbildning.²⁸

Om nyanlända elevers övergångar och kontakter mellan olika utbildningsvägar

Skolverkets uppföljningar av språkintröduktion ger en bild av elevernas utbildningsvägar efter språkintröduktion.²⁹ Uppföljningen från 2018 visar att drygt en tredjedel av eleverna som började på språkintröduktion hösten 2011 och 2012 gick över till nationella program, de flesta två eller tre år efter starten. Nästan hälften av eleverna hade fyra år efter starten gått vidare till någon form av vuxenutbildning. Ungefär en tiondel av eleverna gick inte vidare till någon annan utbildning.

Att övergångar fungerar väl är av betydelse för att eleverna ska lyckas med sina gymnasiestudier.³⁰ Skolverket pekar på att nyanlända elever gör fler övergångar inom gymnasieskolan än vad som är fallet för andra elever och konstaterar att anordnandet av språkintröduktion och planering av vidare utbildningsvägar ställer krav på samverkan inom lärarkollegiet, mellan olika skolor och huvudmän samt mellan skolan och andra verksamheter.³¹ Skolverkets uppföljning från 2016 visar

²⁶ Lindblad, M. (2016). *”De förstod aldrig min historia”*. Unga vuxna med migrationsbakgrund om skolmisslyckande och övergångar mellan skola och arbete. Umeå: Umeå Universitet; Sundelin, Å. (2015); *Att skapa framtid. En analys av interaktionen i studie- och yrkesvägledande samtal med unga i migration*. Stockholm: Stockholms universitet; Sawyer, L. (2006); Att koppla drömmar till verkligheten: SYO-konsulenters syn på etnicitet i övergången från grundskolan till gymnasiet. I. L. Sawyer och M. Kamali (red.). *Utbildningens dilemma. Demokratiska ideal och andrafierande praxis*. SOU 2006:40. Stockholm: Fritzes; Hertzberg, F. (2015); *Vägledning, erkännande och kunskap*. I Bunar, N. (red.) (2015). *Nyanlända och lärande: mottagande och inkludering*. Stockholm: Natur & Kultur; Sheikh, K. (2013). *Vägar till förståelse. Andraspråkstalare i samtal med en studie- och yrkesvägledare*. Göteborg: Göteborgs Universitet.

²⁷ Skolverket (2016). *Språkintröduktion*. Rapport 436; Skolverket (2017). *Uppföljning av språkintröduktion. Beskrivande statistik på nationell nivå och exempel på hur nyanlända elever kan ges möjlighet att använda sitt modersmål i undervisningen*. Rapport 454.

²⁸ Skolverket (2017). *Uppföljning av språkintröduktion. Beskrivande statistik på nationell nivå och exempel på hur nyanlända elever kan ges möjlighet att använda sitt modersmål i undervisningen*. Rapport 454, s. 85.

²⁹ Skolverket (2016). *Språkintröduktion*. Rapport 436; Skolverket (2017). *Uppföljning av språkintröduktion. Beskrivande statistik på nationell nivå och exempel på hur nyanlända elever kan ges möjlighet att använda sitt modersmål i undervisningen*. Rapport 454; Skolverket (2018). *Uppföljning av språkintröduktion. Beskrivande statistik på nationell nivå och nyanlända elevers övergångar till och från språkintröduktion*. Rapport 469.

³⁰ Skolverket (2014). *Övergångar inom och mellan skolor och skolformer. Hur övergångar kan främja en kontinuitet i skolgången från förskolan till gymnasieskolan*. Stödmaterial.

³¹ Skolverket (2016). *Språkintröduktion*. Rapport 436, s. 43-44.

dock att nyanlända elevers övergångar till andra utbildningsvägar efter språkintröduktion är omgärdade av svårigheter.³² Utöver ottydigheter i bedömningen av vilken väg som är lämplig, brister ofta samverkan mellan olika program och skolenheter. Flera huvudmän som Skolverket haft kontakt med uppger att det saknas kontaktytor mellan nyanlända elever och svenskspråkiga elever, speciellt om utbildningarna inte ligger i samma lokaler.³³

När det gäller gränssytan mellan gymnasieskolan och komvux finns en riskbild som påverkar nyanlända elevers möjligheter till övergång och fortsatta studier. Både uppföljningen av språkintröduktion och Skolverkets redovisning av regeringsuppdraget om nyanlända elever under 25 år och deras utbildningsbehov inom komvux pekar på att samverkan mellan gymnasieskolan och komvux ofta inte är tillräcklig.³⁴ Skolverket uppmärksammar en risk för minskad motivation hos elever inför och under denna övergång. Elevens inställning påverkas troligen av vilken kunskap eleven har om komvux och andra studievägar.³⁵ Detta är en allvarlig risk med tanke på att en stor grupp nyanlända väntas gå från språkintröduktion till komvux de kommande åren.³⁶

Övergången mellan gymnasieskola och komvux försvåras också av att det ibland uppstår ett glapp i tiden mellan gymnasie- och komvuxstudierna vilket skapar risk för minskad studiemotivation hos eleverna. En orsak kan vara att asylsökande inte har rätt till komvux och kan behöva invänta uppehållstillstånd för att få möjlighet att fortsätta att studera. Det kan också handla om att det finns en negativ bild av att studera på komvux eller att det skulle innebära att den nyanlända eleven hamnar i samma utbildning som sina föräldrar eller andra vuxna anhöriga.³⁷ Skolverket pekar på att komvux har svårt att till fullo möta utbildningsbehoven hos nyanlända och att satsningar krävs på kompetensförsörjning och kompetensutveckling av lärare, studie- och yrkesvägledning, socialt stöd och studiehandledning i komvux. Skolverket framhåller även behovet av ökade inslag av sammanhållna studievägar inom komvux för att bättre möta nyanlända elevers behov.³⁸

Sammanfattande riskbild

Tidigare studier har således uppmärksammat att det kan finnas svårigheter för nyanlända elever att ta sig vidare i utbildningssystemet efter språkintröduktion och att kännedomen hos elever om fortsatta utbildningsvägar varierar. De tidigare konstaterade kvalitetsbristerna inom språkintröduktion, påverkar de förutsättningar som eleverna ges för att kvalificera sig för en övergång till nationella program innan de blir överåriga för gymnasiet. Genomströmningen från språkintröduktion till nat-

³² Skolverket (2016). *Språkintröduktion*. Rapport 436, s. 45-46.

³³ Skolverket (2016). *Språkintröduktion*. Rapport 436, s. 45.

³⁴ Skolverket (2016). *Språkintröduktion*. Rapport 436; Skolverket (2017). *Redovisning av uppdrag om nyanlända under 25 år och deras utbildningsbehov inom komvux*.

³⁵ Skolverket (2017). *Redovisning av uppdrag om nyanlända under 25 år och deras utbildningsbehov inom komvux*, s. 32.

³⁶ Läsåret 2016/17 var den största gruppen av nybörjarna på språkintröduktion 17 år, till skillnad från föregående år då 16-åringarna var flest. Detta innebär att den senaste nybörjarkullen kommer att ha mindre tid på sig än tidigare års nybörjarkullar att hinna bli behöriga till nationella program innan de blivit 20 år.

³⁷ Skolverket (2017). *Redovisning av uppdrag om nyanlända under 25 år och deras utbildningsbehov inom komvux*, s. 33.

³⁸ *Ibid.* s. 2-3.

ionella program är låg och långsam. Vidare finns risk för glapp i övergång till komvux beroende på behörighetsregler eller att elever tappar motivation när de inser att de inte kommer kunna gå vidare inom gymnasiet utan är aktuella för komvux.

Riskbilden från tidigare studier kan sammanfattas i tre huvudsakliga områden. För det första behöver huvudmannens *planering* och *samordning* av utbildningen på språkintröduktion ofta utvecklas. Utbildningen på språkintröduktion följs inte upp i tillräcklig utsträckning och det saknas en långsiktighet i planeringen som inbegriper fortsatta utbildningsvägar efter språkintröduktion. För det andra finns *brister i kontaktytor* mellan språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar. För det tredje finns det indikationer på *otillräcklig information*. Det vill säga att kännedomen hos eleverna om fortsatta utbildningsvägar verkar variera och den studie- och yrkesvägledning som genomförs på språkintröduktion motsvarar långt ifrån alltid behoven.

Syfte och frågeställningar

Kvalitetsgranskningen syftar till att granska huvudmäns och skolors arbete för att ge nyanlända elever förutsättningar att gå vidare inom gymnasiet eller till komvux efter språkintröduktion. Utifrån detta syfte samt ovan identifierade indikatorer på kvalitetsbrister ska följande frågeställningar granskas.

1. *I vilken utsträckning har huvudmannen ett långsiktigt och samordnat arbete för nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar?*

I huvudmannens *långsiktiga arbete* ingår frågor om beredskap för att möta behovet av olika fortsatta utbildningsvägar³⁹, planering av studie- och yrkesvägledning för nyanlända (planerade arbetssätt för vägledning och förankring av dessa), uppföljning av arbetet med vägledning (säkerställande av att elevers behov av vägledning tillgodoses och att personal har tillräcklig kompetens) samt styrning av arbetet för att motverka begränsade studieval utifrån föreställningar om kön och social eller kulturell bakgrund. I huvudmannens *samordning av arbetet* ingår frågor om att skapa förutsättningar för strukturerade kontakter⁴⁰ mellan språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar samt uppföljning – och vid behov samordning - av resurser för vägledning på skolenheterna.

2. *I vilken utsträckning arbetar rektorn för:*
 - a) *En strukturerad kontakt mellan språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar?*

³⁹ När det gäller beredskapen har vi granskat om huvudmannen har tillräcklig information om vilket behov av olika fortsatta utbildningsvägar som elever på språkintröduktion har och om huvudmannen planerar utifrån behoven, så att eleverna ges möjlighet att gå vidare till fortsatt utbildning. Vi har även granskat hur huvudmännen underlättar för eleverna att ta sig vidare och hur de anpassar den fortsatta utbildningen efter nyanlända elevers behov.

⁴⁰ Med strukturerad kontakt avses kontakt som är del av en långsiktig medveten strategi med tydligt syfte att påskynda och underlätta nyanlända elevers övergång till fortsatt utbildning. I granskningen avses främst strukturerad kontakt som sker på ett organisatoriskt plan.

Med strukturerad kontakt avses kontakt som är en del av en långsiktig medveten strategi med ett tydligt syfte; att påskynda och underlätta elevers övergång till fortsatt utbildning. I granskningen avses främst strukturerad kontakt på ett organisatoriskt plan som planeras och leds av rektor, det vill säga inte (enbart) kontakter som rör en enskild elevs övergång. De fortsatta utbildningsvägar som avses är andra introduktionsprogram, nationella program respektive komvux.⁴¹ I frågeställningen ingår frågor om rektorn tar reda på elevernas behov av kontakt, om rutiner och strukturer för övergången till fortsatta utbildningsvägar och om överlappning och samspel mellan språkinträdning och fortsatta utbildningsvägar gällande upplägg av utbildningen. Det finns även frågor om rutiner och strukturer för eleverna på språkinträdning att ta del av undervisningen på nationella program. Slutligen ingår frågor om social inkludering mellan elever på språkinträdning och andra introduktionsprogram respektive nationella program.

b) En studie- och yrkesvägledning som ger nyanlända elever en god överblick över fortsatta utbildningsvägar?

I frågeställningen ingår frågor om rektorns *långsiktiga planering* för nyanländas vägledning. I detta ingår frågor om rektorns planering av arbetet med studie- och yrkesvägledning utifrån elevernas behov. Det ingår också frågor om det breda vägledningssuppdraget, det vill säga att rektor tydliggör att ansvaret för vägledningssuppdraget ligger på både lärare och studie- och yrkesvägledare och hur rektor skapar förutsättningar för samverkan kring vägledningen. Vidare ingår frågor om hur rektor följer upp och säkerställer att elevernas behov av studie- och yrkesvägledning tillgodoses och att personalen har tillräcklig kompetens att möta behovet. Slutligen ingår frågor om rektorns arbete för att motverka att eleverna gör begränsade val utifrån föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.

Granskningens genomförande

Totalt 21 skolor och deras huvudmän ingår i granskningen, varav två fristående skolor och en skola med kommunalförbund som huvudman.⁴² I urvalet ingår skolor som enligt det nationella skolenhetsregistret har fler än 30 elever inskrivna på språkinträdningens program.⁴³

För att besvara granskningens frågeställningar har granskningen genomförts med kvalitativa metoder, företrädesvis i form av intervjuer med elever, studie- och yrkesvägledare, rektorer samt tjänstemän på centrala funktioner inom huvudmannens organisation. Urvalet av elever har gjorts utifrån att de skulle ha gått en längre period (i möjligaste mån minst två år) på språkinträdning och vara aktuella

⁴¹ Folkhögskola som fortsatt utbildningsväg omfattas inte av granskningen.

⁴² 22 skolenheter var utvalda för granskning, men en skolenhet lades ner under granskningens gång varför granskningen avskrevs avseende rektorns ansvarsområde. Några av de 22 skolenheterna har samma huvudman, varför granskningen omfattat totalt 19 huvudmän.

⁴³ En lista med de skolor och huvudmän som granskats återfinns i bilaga 2.

för olika fortsatta utbildningsvägar (andra introduktionsprogram, nationella program eller komvux). Enskilda intervjuer med 80 elever har genomförts, varav 48 med män och 32 med kvinnor.⁴⁴ Varje verksamhetsbesök genomfördes under två dagar under perioden april till juni 2018.

Utöver intervjuer har de granskade huvudmännens och skolenheternas riktlinjer/rutiner gällande studie- och yrkesvägledning samt huvudmännens och skolornas systematiska kvalitetsarbete gällande språkintröduktion och studie- och yrkesvägledning inhämtats och studerats.

Efter besöken fick var och en av de granskade huvudmännen/skolenheterna ett beslut. Besluten riktades till huvudmannen, men granskningens frågeställningar innebär att bedömningar gjorts på både huvudmannanivå och skolenhetsnivå.

⁴⁴ Att fler män har intervjuats beror på att merparten av eleverna på språkintröduktion är män. Se mer om elevintervjuerna i bilaga 3.

Kvalitetsgranskningens iakttagelser

I detta avsnitt redogörs för de viktigaste iakttagelser vi har gjort i granskningen. Här redovisas också framgångsfaktorer och goda exempel som vi har sett i granskningen.

Som redovisas nedan har majoriteten av de granskade huvudmännen en beredskap för fortsatta utbildningsvägar och såväl huvudmän som rektorer arbetar för att underlätta elevers övergång från språkintröduktion. De identifierade utvecklingsområdena gäller särskilt arbetet med studie- och yrkesvägledning samt arbetet med att främja social gemenskap. Samtidigt är det viktigt att framhålla att vi inom alla områden också har sett många exempel på ett gott arbete.

Redovisningen av iakttagelserna nedan följer inte frågeställningarna utan redovisas utifrån de *processer* vi har granskat. Detta för att synliggöra hur arbetet bedrivs i hela styrkedjan, det vill säga på både huvudmän- och rektornivå. Iakttagelserna redovisas utifrån följande processer: 1) Huvudmannens beredskap för fortsatta utbildningsvägar 2) Huvudmannens och rektorns planering och uppföljning av arbetet med studie- och yrkesvägledning 3) Huvudmannens och rektorns arbete med strukturerade kontakter i syfte att påskynda och underlätta nyanlända elevers övergångar till fortsatt utbildning. Slutligen redovisar vi viktiga förutsättningar för övergången från språkintröduktion till fortsatta utbildningsvägar ur elevernas perspektiv.

Huvudmännen har en beredskap för fortsatta utbildningsvägar

Granskningen visar att nästan alla granskade huvudmän har en beredskap i form av tillräcklig information och utbildningsplatser för att möta behovet av olika fortsatta utbildningsvägar för nyanlända elever på språkintröduktion. Det gäller både stora och små huvudmän. I flera intervjuer lyfter representanter för huvudmän, rektorer och studie- och yrkesvägledare att många elever som kom i samband med det stora flyktingmottagandet 2015 nu är på väg att gå vidare från språkintröduktion och att de därför arbetat mycket med denna fråga under det senaste året. Huvudmännens och skolornas arbete verkar alltså ha gett god effekt.

En förutsättning för att kunna ha en beredskap för fortsatta utbildningsvägar är att huvudmannen har tillräcklig information om eleverna på språkintröduktion. Exempelvis om elevernas mål för fortsatt utbildning, deras progression och när de förväntas gå vidare. Granskningen visar att de flesta granskade huvudmännen har tillräcklig information för att kunna planera för fortsatta utbildningsvägar. I någon kommun har de exempelvis en stående punkt om språkintröduktion på ledningsgruppsmöten, där de diskuterar elevunderlag, resultat och prognos framåt. I en annan kommun följer huvudmannen upp progressionen hos eleverna på språkintröduktion och hur de tar sig vidare, både på grupp- och individnivå, samt tar del av framgångsrika exempel.

Utmärkande för ett väl utvecklat arbete är att det finns en nära samverkan mellan skolenheten och huvudmannen i arbetet med att identifiera vilka behov av fortsatta utbildningsvägar som eleverna på språkintröduktion har. Ytterligare en framgångsfaktor är att huvudmannen arbetar brett och med flera åtgärder samtidigt, som syftar både till att möta behovet av fortsatta utbildningar, underlätta för eleverna att ta sig vidare och att ge goda förutsättningar för de elever som har gått vidare. Ett exempel kan hämtas från Lysekils kommun. Förvaltningen och skolan har under hela förra läsåret arbetat intensivt med att hitta vägar för eleverna på språkintröduktion att gå vidare. Det har varit ett tätt samarbete mellan rektorn för språkintröduktion, ansvarig studie- och yrkesvägledare och förvaltningen. Studie- och yrkesvägledaren på språkintröduktion har gjort en kartläggning över alla elever på språkintröduktion för att se var de befinner sig, vad de vill framöver och möjliga fortsatta utbildningsvägar. Utifrån kartläggningen har de analyserat vilka behov som finns och huvudmannen har utifrån analysen fattat flera beslut som syftar till att möta elevernas behov av olika fortsatta utbildningsvägar. Huvudmannen har bland annat inrättat tre olika yrkespaket med inriktning vård- och omsorg, restaurang- och livsmedel samt industri. Yrkespaketen har samordnats med Lysekils samverkanskommuner på så sätt att kommunerna erbjuder olika inriktningar, i syfte att kunna erbjuda en större bredd för eleverna. Huvudmannen har även utökat antalet platser på övriga intröduktionsprogram. De har också skapat en inriktning inom språkintröduktion för elever som har god progression och bara saknar något eller några ämnen för behörighet. Eleverna är inskrivna på språkintröduktion men följer undervisningen på nationellt program, förutom det eller de grundskoleämnen de har kvar. När de har uppnått behörighet antas de till programmet på fri kvot och fortsätter gå i samma klass. Flera elever har kunnat tillgodoräkna sig kurser som de läst och har därmed kunnat förkorta sin utbildning.

Det är viktigt att framhålla att även om Skolinspektionen har bedömt att de granskade huvudmännen har en beredskap för fortsatta utbildningsvägar i form av utbildningsplatser, så behöver det inte innebära att alla elever på de granskade skolorna har möjlighet att gå vidare till fortsatt utbildning. Detta eftersom behörighetsregler till utbildning på gymnasiet och komvux påverkar elevernas möjligheter att gå vidare till dessa utbildningsvägar (se faktaruta på s. 8-9).

De allra flesta huvudmännen tillgodoser behovet av utbildningsplatser

För att möta behovet av fortsatta utbildningsvägar har många huvudmän utökat antalet platser både på gymnasiet och på komvux. Alla granskade huvudmän har identifierat ett behov av utbildningar som kombinerar språkinläring med yrkesutbildning och har vidtagit olika åtgärder för att möta detta behov. Exempelvis genom att utöka antalet platser på andra intröduktionsprogram och yrkesprogram på gymnasiet. Flera kommuner har, med början höstterminen 2018, startat så kallade yrkespaket⁴⁵ på gymnasiet eller komvux, där eleverna läser svenska som andraspråk respektive svenska för invandrare (SFI) kombinerat med gymnasiala yrkeskurser inom till exempel vård, storkök, bygg, lokalvård och fastighetsskötare. Det är

⁴⁵ Skolverket har tillsammans med branschorganisationer tagit fram ett antal nationella yrkespaket för yrkesutbildningar inom gymnasieskolan och komvux. Ett yrkespaket består av en kombination av gymnasiala kurser som matchar de kompetenskrav som arbetsmarknaden ställer för att kunna anställa. Paketerna kan också ligga till grund för vidare studier.

också vanligt att kommuner möter behovet av platser på gymnasiet och komvux genom samverkansavtal med andra kommuner.

De få kommuner som vi har bedömt behöver utveckla arbetet gällande beredskap har inte haft tillräcklig information för att kunna planera och har inte heller kunnat möta behovet av utbildning som kombinerar språk- och yrkesutbildning.

Flera huvudmän underlättar för elever på språkintröduktion att komma in på fortsatt utbildning

En utmaning som lyfts i intervjuer är svårigheten för elever på språkintröduktion att komma in på nationella program eftersom de söker på samma villkor som övriga elever. Detta trots att de oftast inte läser lika många ämnen och därför inte kan få lika höga meritpoäng. En intervjuad elev uttrycker det såhär: *Jag kommer nog att klara alla betyg, men jag vet inte om meritpoängen räcker*. Granskningen visar att flera kommuner använder sig av fri kvot⁴⁶ som ett sätt att möjliggöra för de elever på språkintröduktion som bedöms ha förutsättningar att klara av utbildningen att komma in på nationella program. Ett gott exempel är S:t Petri skola i Malmö kommun som har en tydlig struktur för arbetet med att rekommendera och anta elever på fri kvot genom så kallade rekommendationskonferenser. Vid konferenserna deltar studie- och yrkesvägledare, rektor och lärare och de går systematiskt igenom varje enskild elev och ämne. Ser de att eleven har en god progression och kan klara studierna på det sökta programmet, föreslår de att eleven ska kvoteras in på programmet. Det är sedan antagningsenheten som beslutar. Av intervjuer med elever på skolan framkommer att arbetet med rekommendationskonferenser är känt för eleverna och att de ser det som en möjlighet för dem att komma in på nationellt program.

Flera huvudmän underlättar för elever att tillgodogöra sig den fortsatta utbildningen

Många huvudmän arbetar också aktivt för att ge elever som har gått vidare från språkintröduktion till fortsatt utbildning goda förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Ett flertal huvudmän arbetar exempelvis med kompetensutveckling i språkutvecklande arbetssätt för personal på nationella program, för att ge nyanlända bättre förutsättningar att klara studierna där.

Flera kommuner har organiserat utbildningen på komvux för att bättre möta behovet för de studerande som kommer från språkintröduktion. I några kommuner tar man emot eleverna från språkintröduktion samlat och börjar med orienterings- och introduktionskurser som innehåller exempelvis utbildning i studieteknik. Det förekommer också att kommuner har särskilda grupper för unga vuxna på SFI. Ett annat exempel är att man på komvux har anställt studenter från lärarutbildningen som elevcoacher med uppdrag att stötta nyanlända elever i studierna. Det förekommer även samverkan mellan komvux och språkintröduktion genom att elever på komvux läser kurser tillsammans med elever på språkintröduktion på gymnasieskolan.

⁴⁶ Enligt 7 kap. 3 § gymnasieförordningen (2010:2039) ska ett begränsat antal platser ska (fri kvot) avsättas för dem som på grund av särskilda omständigheter bör ges företräde framför de övriga sökande, eller kommer från skolenheter vilkas betyg eller omdömen inte utan vidare kan jämföras med betygen från grundskolan.

Eleverna får då undervisning och handledning av lärarna på språkintröduktion. På dessa sätt försöker kommunerna ge elever från språkintröduktion stöd i sina studier på komvux.

Många huvudmän och rektorer synliggör inte det särskilda behovet av studie- och yrkesvägledning

För att kunna göra väl underbyggda val och fatta väl övervägda beslut behöver elever ofta stöd av en väl planerad studie- och yrkesvägledning.⁴⁷ Detta gäller inte minst för gruppen nyanlända elever. Vår granskning visar att det finns utvecklingsbehov i både granskade huvudmäns och rektorers planering och uppföljning av arbetet med studie- och yrkesvägledning för elever på språkintröduktion.⁴⁸ Arbetet kan utvecklas hos ungefär hälften av de granskade huvudmännen och skolorna, bland annat eftersom de, enligt Skolinspektionens bedömning, inte i tillräcklig grad arbetat med studie- och yrkesvägledning och skolformsövergripande information som en kritisk resurs för nyanlända. Huvudmän behöver inom sitt arbete säkra det långsiktiga och kontinuerliga behov av vägledning som finns för nyanlända elever med kort utbildningsbakgrund. Det är till exempel viktigt att detta behov lyfts inom det systematiska kvalitetsarbetet. I Skolverkets allmänna råd om arbetet med studie- och yrkesvägledning lyfts behovet av att huvudmannen analyserar behoven, sätter upp mål och planerar för verksamheten. I många fall har dock huvudmännen inte särskilt synliggjort behovet av kontinuerlig vägledning i sin planering eller uppföljning.

Huvudmännens arbete

Granskningen visar att ungefär hälften av de granskade huvudmännen saknar en övergripande planering (centrala riktlinjer eller dylikt) för studie- och yrkesvägledning av nyanlända elever. Lika många följer inte heller upp att elevernas behov av vägledning tillgodoses eller att personalen har kompetens att möta behovet.

När huvudmannen inte följer upp rektors arbete finns en risk att rektor i sin tur lämnar över ansvaret på studie- och yrkesvägledarna. En intervjuad representant för huvudmannen uttrycker det såhär: *Arbetet med vägledning har legat mycket på studie- och yrkesvägledaren. Vi följer inte upp om eleverna får tillräcklig studie- och yrkesvägledning men vi har inte fått några signaler om att de inte får det. Det är studie- och yrkesvägledaren som följer upp arbetet.*

Skolinspektionen ser att flera huvudmän förlitar sig på att de får signaler om det uppstår problem, men att de inte från sin nivå aktivt markerar vikten av denna resurs.

I flera intervjuer med såväl representanter för huvudmän, rektorer och studie- och yrkesvägledare framkommer att de ser ett behov av en tydligare styrning av arbetet med studie- och yrkesvägledning för nyanlända elever på språkintröduktion.

⁴⁷ Kommentar till Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:180), *Arbete med studie- och yrkesvägledning*. s. 11.

⁴⁸ När det gäller studie- och yrkesvägledning för bredare elevgrupper inom gymnasieskolan arbetar Skolinspektionen med en annan kvalitetsgranskning som planeras att publiceras under våren 2019.

Detta för att undvika att arbetet blir personbundet och för att tydliggöra vad som ska ingå i vägledningen för nyanlända elever.

Granskningen visar att det som **utmärker en väl fungerande styrning av arbetet med studie- och yrkesvägledning**, är att nyanlända elevers behov synliggörs i både huvudmannens planering och uppföljning. De huvudmän som vi har bedömt har ett väl fungerande arbete har en plan för studie- och yrkesvägledning som på en övergripande nivå tydliggör vad vägledningen för nyanlända elever ska innehålla eller hur den ska genomföras.⁴⁹ Exempelvis anges i en huvudmans plan att elever ska få kontinuerlig vägledning och motiverande samtal under hela sin studietid på språkintroduktion samt att samtalen ska dokumenteras i elevernas individuella studieplaner. I en annan plan anges att elever på språkintroduktion ska ha schemalagd kontinuerlig studie- och yrkesvägledning. När det gäller uppföljning av studie- och yrkesvägledningen har någon kommun tagit fram en brukarenkät särskilt för språkintroduktion som innehåller frågor om vägledning och som finns på flera olika språk. Resultatet av enkäten följs upp både på skolenhets- och huvudmannanivå. I en annan kommun tar huvudmannen utöver elevenkäter del av kvalitetsbedömningar som görs på skolan. Exempelvis utvärderar studie- och yrkesvägledaren vägledningen utifrån insatser och utfall.

Att huvudmännen synliggör nyanlända elevers behov av studie- och yrkesvägledning i både planering och uppföljning ger alltså goda förutsättningar för att elever på språkintroduktion ska få en likvärdig vägledning som tillgodoser deras behov.

Huvudmännen saknar tillräckligt underlag för att kunna följa upp resursanvändningen

Flertalet intervjuade huvudmannarepresentanter säger att de har någon form av dialog med rektorerna om resurserna för arbetet med studie- och yrkesvägledning. De flesta rektorerna och en majoritet av studie- och yrkesvägledarna säger att de tycker att skolan har tillräckliga resurser för arbetet med vägledning. Vi kan dock konstatera att tillgången till studie- och yrkesvägledare varierar kraftigt mellan de granskade skolorna. På en skola har exempelvis en studie- och yrkesvägledare på heltid ansvar för 44 elever på språkintroduktion och på en annan skola har en studie- och yrkesvägledare på heltid ansvar för 130 elever på språkintroduktion och därutöver ytterligare 570 elever. Resurserna skiljer sig markant åt även mellan skolor med samma huvudman. Eftersom många av de granskade huvudmännen och skolorna varken planerar eller följer upp arbetet med vägledning, saknar huvudmännen ett fullständigt underlag för att kunna följa upp resursanvändningen.

Rektors styrning

Granskningen visar att skolornas arbete med studie- och yrkesvägledning för elever på språkintroduktion i många fall drivs av engagerade studie- och yrkesvägledare och att det ofta finns en nära kontakt mellan studie- och yrkesvägledare och rektor. Granskningen visar dock att rektorn i många fall inte inkluderar studie- och yrkesvägledningen i det systematiska kvalitetsarbetet och varken planerar eller följer upp arbetet. Det är vidare inte särskilt vanligt att studie- och yrkesvägledning lyfts som en särskilt kritisk resurs för nyanlända elever i rektors styrning. På nästan hälft-

⁴⁹ Det vanligaste är att huvudmannens plan är relativt allmänt hållen och att rektorerna ansvarar för att ta fram närmare rutiner för vägledningen samt aktiviteter, på skolenhetsnivå.

ten av de granskade skolorna tar inte rektorn reda på elevernas behov av vägledning på aggregerad nivå, planerar inte vägledningen utifrån behoven och följer inte heller upp att elevernas behov tillgodoses eller att personalen har kompetens att möta behoven. Detta gäller även studie- och yrkesvägledningen för de elever på språkinträdning som är aktuella för komvux. I flera intervjuer uttrycker rektorer och studie- och yrkesvägledare dock att det finns ett behov av planering av arbetet. En intervjuad rektor uttrycker det såhär: *Det behövs en plan för studie- och yrkesvägledningen - vad vi ska göra, hur det ska göras och hur det ska följas upp.* En intervjuad studie- och yrkesvägledare uttrycker: *Jag får ta stort ansvar, men det finns ingen plan och ingen förväntan på vilket innehåll som ska finnas.*

En av orsakerna till det bristande arbetet på skolenhetsnivå verkar vara huvudmannens avsaknad av planering och uppföljning (som redogjorts för ovan). I nästan alla fall då skolornas långsiktiga planering av studie- och yrkesvägledningen behöver utvecklas, behöver även huvudmannens kvalitetsarbete med studie- och yrkesvägledningen utvecklas.

I de enskilda intervjuer vi gjort med elever säger ungefär två tredjedelar av eleverna att de fått tillräcklig studie- och yrkesvägledning eller att de är nöjda med den vägledning de fått. Vi kan inte se några större skillnader i svaren utifrån kön. Däremot är gruppen elever som ska gå vidare till nationellt program mer nöjda med vägledningen jämfört med de elever som ska gå vidare till komvux. Elever som är nöjda lyfter som en tydlig framgångsfaktor att de har träffat studie- och yrkesvägledaren vid flera tillfällen. Elever som inte är nöjda uppger ofta att de har fått för lite vägledning, att det ligger på dem själva att boka tid med studie- och yrkesvägledaren eller att de har fått ta reda på mycket information själva. På någon enskilda skola säger elever att de inte träffat studie- och yrkesvägledaren alls.

Granskningen visar att **utmärkande för ett väl utvecklat arbete** när det gäller rektorns långsiktiga planering av studie- och yrkesvägledningen är att rektorn på ett systematiskt sätt tar reda på elevernas behov och följer upp att behovet tillgodoses. På en skola finns exempelvis en rutin att ta upp frågor om vägledning på elevernas utvecklingssamtal och de använder en gemensam mall för att reda ut elevernas individuella behov. Rektorn tar del av och sammanställer underlagen för att få en bild av elevernas behov som grupp och följer upp att behoven tillgodoses. Några skolor arbetar också systematiskt med elevers individuella studieplaner som ett sätt att både planera och följa upp studie- och yrkesvägledningen. På flera skolor har de ett årshjul med aktiviteter månad för månad, för vägledningen för nyanlända elever. I dessa ingår exempelvis information i grupp, individuella samtal, så kallad skuggning⁵⁰ och studiebesök. Ytterligare en framgångsfaktor är att rektorn organiserar studie- och yrkesvägledningen så att alla elever får tillgång till en tidig och kontinuerlig vägledning. Goda exempel som vi sett är att studie- och yrkesvägledare, utöver bokade vägledningssamtal har drop-in en gång i veckan då elever kan komma och få hjälp. På någon skola har studie- och yrkesvägledaren schema-lagd undervisning med eleverna varje vecka. Det förekommer att elever träffar studie- och yrkesvägledaren regelbundet varje månad och ibland varje vecka.

Utmärkande för ett väl utvecklat arbete med vägledning är även att vägledningen ingår i undervisningen. Studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar (detta utvecklas mer nedan).

⁵⁰ Med skuggning menar vi att följa elever på ett program under en eller flera dagar.

En tydlighet från rektor i planeringen ger med andra ord förutsättningar för en bredare och kontinuerlig studie- och yrkesvägledning över hela läsåret.

På vissa skolor är individuella vägledningssamtal beroende av elevers egna initiativ

De allra flesta intervjuade elever säger att de har haft vägledningssamtal med studie- och yrkesvägledare, men flera säger att de hade behövt fler samtal. På några av de skolor som vi bedömt behöver utveckla arbetet med vägledning saknas ett strukturerat arbete som säkerställer att alla elever får individuella vägledningssamtal inför val till fortsatta utbildningsvägar. I stället är det upp till eleverna själva att kontakta studie- och yrkesvägledarna om de vill boka vägledningssamtal. Ett flertal elever på dessa skolor uttrycker i intervjuer att de hade velat att studie- och yrkesvägledaren bokade samtal. Någon rektor säger att vägledningssamtal är ett erbjudande och att hen därför *inte kan garantera att alla elever får vägledningssamtal*. Avsaknad av planering och uppföljning riskerar alltså även att leda till att vägledningen blir beroende av elevernas egna initiativ och att alla elever inte får den individuella vägledning de behöver och har rätt till. I dessa fall finns en uppenbar risk att eleverna gör felval och i förlängningen till att de hoppar av sina studier.

Vägledning inkluderad i undervisningen är viktigt för att eleverna ska få tillräcklig studie- och yrkesvägledning

Granskningen visar att majoriteten av rektorerna har tydliggjort ansvarsfördelningen mellan studie- och yrkesvägledare och lärare och skapat förutsättningar för samverkan mellan olika personalkategorier. Det är vanligt att studie- och yrkesvägledare på skolan ingår i elevhälsoteamet eller i arbetslagen och på det sättet samverkar med övrig personal kring vägledningen. På en skola har rektorn i stället schemalagt möten varje vecka mellan mentorerna och studie- och yrkesvägledaren för att stämma av situationen kring varje elev. En skola involverar även elevers vårdnadshavare, kontaktpersoner eller gode män i vägledningen genom regelbundna informationsmöten, i syfte att skapa en förståelse för bland annat hur skolsystemet och andraspråksinlärning fungerar.

Intervjuade rektorer och studie- och yrkesvägledare säger ofta att lärarnas undervisning innehåller vägledning och ger exempel på detta. Majoriteten av de intervjuade eleverna svarar dock nej på frågan om studie- och yrkesvägledning ingår som en del i lärarnas undervisning. Vi har inte intervjuat lärare i vår granskning, men elevernas svar skulle kunna bero på att det inte är tydligt för dem att det som behandlas på lektionen är en del av studie- och yrkesvägledningen.

Både elever och studie- och yrkesvägledare säger i intervjuer att en framgångsfaktor är just att lärare och övrig personal involveras i arbetet med studie- och yrkesvägledning. Någon elev berättar exempelvis att hen har tid med mentorn varje vecka och att de då, med utgångspunkt i den individuella studieplanen, pratar om hur det går för eleven och om framtiden. En annan elev lyfter att även elevstödjare hjälper till och kan svara på frågor. En väl genomförd vägledning som integreras i undervisningen kan alltså leda till att eleverna får en bredare kunskap om utbildningssystemet och därmed bättre förutsättningar att göra välgrundade val till fortsatt utbildning.

En tredjedel av rektorerna behöver dock utveckla arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen. Utan rektors styrning blir sådan samverkan beroende av initiativ från studie- och yrkesvägledare eller av enskilda lärare eller arbetslag.

När rektor inte gör tydligt att studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar riskerar det att leda till att elever inte får en studie- och yrkesvägledning som motsvarar deras behov. En intervjuad studie- och yrkesvägledare beskriver det såhär: *Eleverna behöver mer information tidigt. Jag håller i informationsträffar, men det räcker inte för eleverna utan det behövs repetition. Det hade varit bra om lärarna kunde arbeta mer med detta.* Det finns också en risk att eleverna ges individuell vägledning alltför sent. En studie- och yrkesvägledare beskriver att mentorerna sköter mycket av arbetet själva och att konsekvensen blir att studie- och yrkesvägledaren träffar eleverna alltför sent. Det gäller till exempel elever som passerat åldersgränsen för att komma in på gymnasiet, förklarar hen.

Det finns särskilda utmaningar när det gäller studie- och yrkesvägledning till komvux

Vår granskning visar att det finns särskilda utmaningar gällande studie- och yrkesvägledning för elever som är aktuella för komvux. Andelen intervjuade elever som inte är nöjda med den vägledning de fått är högre bland elever som ska gå vidare till komvux jämfört med elever som ska gå vidare till nationellt program. Intervjuade elever säger visserligen att de har fått information om möjligheten till fortsatta studier på komvux, men flera uttalanden tyder på att eleverna skulle behöva både mer information och motiverande insatser. Risken är annars att de inte går vidare till komvux.

Även studie- och yrkesvägledare och rektorer säger i intervjuer att det finns en särskild utmaning i att vägleda och motivera eleverna till att fortsätta studera på komvux. De säger att många elever inte riktigt förstår vad komvux kan erbjuda och hur det är att studera där. En intervjuad studie- och yrkesvägledare uttrycker det såhär: *Vi har många olika utbildningar och upplägg på komvux, men många elever vill börja på gymnasiet och hinner de inte det utan blir för gamla så blir de ledsna och musten går ur dem.*

Flera intervjuade studie- och yrkesvägledare lyfter att nyanlända elever behöver tidig och kontinuerlig studie- och yrkesvägledning, redan från det att de börjar på språkintrouktion. I några intervjuer framhålls att kontinuerliga individuella vägledningssamtal är särskilt viktiga för att motivera elever som på grund av ålder inte hinner börja på nationellt program, till att fortsätta sina studier på komvux. En intervjuad studie- och yrkesvägledare beskriver att eftersom man på skolan redan i ett tidigt skede vet vilka elever som sannolikt ska gå vidare till komvux, så finns det tid och möjlighet att jobba med dessa elever särskilt. På flera granskade skolor koncentreras dock studie- och yrkesvägledningen både i grupp och individuellt till elevernas valsituation, det vill säga i samband med att de ska välja/ansöka till fortsatt utbildning.

Även om det finns utmaningar med vägledningen till komvux, så finns det ett flertal intervjuade elever som ser positivt på att börja på komvux och har kännedom om att komvux ger dem möjligheter att få en gymnasieexamen. Gemensamt för dessa elever är just att de har haft återkommande individuella vägledningssamtal med studie- och yrkesvägledare. En intervjuad elev säger att studie- och yrkesvägledaren har berättat *att det alltid finns en möjlighet och en väg att gå vidare.* En annan elev säger: *Jag tycker om att få läsa på komvux eftersom jag inte kan gå gymnasiet.*

Skolinspektionen har inte sett att vägledningsarbetet skulle ha fungerat mindre väl med att informera om komvux. Vi ser dock att rektorer och studie- och yrkesvägle-

dare i sin planering inte alltid uppmärksammar behovet av att tidigt och kontinuerligt visa på en utbildningsväg som griper över skolformer och att den ger lika goda möjligheter till en examen.

Arbetet med att motverka begränsande studieval synliggörs inte alltid

Enligt läroplanen för gymnasieskolan ska skolans personal motverka begränsningar i elevernas framtida val av utbildning och yrke som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.⁵¹ Vi har i granskningen tittat på hur huvudmän och rektorer tar ansvar för eller styr arbetet med att motverka att elever på språkintröskning gör val som fungerar begränsande.⁵²

En väl utvecklad studie- och yrkesvägledning kan motverka att elever gör studieval som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund och därmed verkar begränsande. Granskningen visar dock att mer än hälften av de granskade huvudmännen inte följer upp om vägledningen till elever på språkintröskning beaktar dessa frågor.

Hos flera av de huvudmän som vi har bedömt har **ett väl utvecklat arbete** med att motverka studieval som verkar begränsande, ingår arbetet som en del i huvudmannens planering och uppföljning av arbetet med studie- och yrkesvägledning. I exempelvis Malmö kommuns riktlinjer för studie- och yrkesvägledning för grundskolan och gymnasiet anges att arbete med vägledning i vid bemärkelse syftar till att underlätta för elever att göra väl underbyggda val och val som även kan utmana traditionella föreställningar om kön samt social och kulturell bakgrund. I riktlinjerna anges även att uppföljning ska göras inom det systematiska kvalitetsarbetet.

En annan framgångsfaktor är att huvudmannen genomför kompetensutveckling kring normkritik⁵³ för studie- och yrkesvägledare och övrig personal.

I nästan hälften av de granskade skolorna finns aspekter om kön samt social och kulturell bakgrund i vägledningen inte heller på skolnivå tydligt med i det systematiska kvalitetsarbetet. Samtidigt framhåller flera intervjuade rektorer och studie- och yrkesvägledare behov av att utmana och vidga elevernas föreställningar kring yrkesval. En intervjuad rektor säger att det finns ett behov av att arbeta mer strategiskt med dessa frågor och att arbetet i nuläget är beroende av enskilda lärare. Endast någon enstaka skola följer upp vilka val av fortsatta utbildningsvägar som eleverna gör.

Någon intervjuad rektor uttrycker att *högsta prioritet är att eleverna ska göra val överhuvudtaget*. I en kommun säger en representant att huvudmannen har gett rektorn förutsättningar att anställa personal som främjar detta arbete, exempelvis socialpedagoger, *men frågan är hur mycket de mäktar med på skolorna*. I flera intervjuer lyfter rektorer och studie- och yrkesvägledare att det finns ett behov av att utveckla arbetet.

⁵¹ Läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144), 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv.

⁵² Med val som fungerar begränsande menar vi begränsningar i val av utbildning och yrke som grundas på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.

⁵³ Med normkritik menas metoder och teorier som används för att arbeta mot diskriminering och exkludering. Med ett normkritiskt perspektiv synliggörs och problematiseras normer som utgör föreställningar om hur en människa bör leva.

Det är vanligt att intervjuade rektorer och studie- och yrkesvägledare hänvisar till det generella värdegrundsarbetet och arbetet med likabehandlingsplaner när vi frågar om skolans arbete med att motverka val som verkar begränsande för elever på språkintröduktion. Det ges däremot få exempel på strategier eller aktiviteter för att motverka att val fungerar begränsande utifrån social eller kulturell bakgrund. Intervjuade studie- och yrkesvägledare säger genomgående att det ingår i vägledningsuppdraget att arbeta med att motverka begränsande val och att de gör det bland annat i de individuella vägledningssamtalen. Intervjuade elever säger också att de uppmanas att välja utifrån intresse, oavsett kön och bakgrund.

Utmärkande för skolor som vi har bedömt har ett väl utvecklat arbete är att rektorerna har tydliggjort hur skolan ska arbeta med att motverka studieval som verkar begränsande och att rektor följer upp arbetet. Ett par rektorer har exempelvis tydliggjort att lärarna ska planera in aktiviteter kopplade till området i undervisningen, vilka sedan följs upp. Andra exempel är att låta alla elever skugga på flera olika program/utbildningar och att styra studiebesök och praktikplatser, så att eleverna får pröva olika alternativ. I någon skola har rektorn beslutat om fördjupningsföreläsningar inom vård- och teknikyrken i syfte att motverka stereotypa val.

Huvudmännen och rektorerna arbetar för att underlätta elevers övergång från språkintröduktion till fortsatt utbildning

Syftet med språkintröduktion är att eleverna så snart som möjligt ska kunna gå vidare i gymnasieskolan eller i annan utbildning.⁵⁴ En förutsättning för detta är att det finns strukturerade kontakter mellan språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar. Med strukturerad kontakt avser vi kontakt mellan ansvariga för olika skolformer, rektorer m.fl. som är del av en långsiktig medveten strategi med tydligt syfte att påskynda och underlätta nyanlända elevers övergångar från språkintröduktion till fortsatt utbildning.

Avsaknad av strukturerade kontakter kan få stora konsekvenser för eleverna i form av problem vid övergångar och minskad motivation till fortsatt utbildning.

Majoriteten av huvudmännen skapar förutsättningar för strukturerade kontakter mellan språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar

Granskningen visar att majoriteten av de granskade huvudmännen skapar förutsättningar för strukturerade kontakter mellan språkintröduktion och andra intröduktionsprogram, nationella program och komvux. Det vanligaste sättet är att huvudmännen initierar nätverk med regelbundna träffar för rektorer och studie- och yrkesvägledare från olika skolor och skolformer i kommunen. I mindre kommuner är det också vanligt att rektorer för all utbildning i kommunen ingår i samma led-

⁵⁴ Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s. 447.

ningsgrupp, att rektorn för språkintröduktion även är rektor för andra program eller för komvux, eller att språkintröduktion fysiskt är samlokalisert med eller ligger i nära anslutning till andra program eller komvux. Ett gott exempel är hämtat från Borås kommun som har ett nätverk för språkintröduktion. I nätverket deltar gymnasiechefen som representant för huvudmannen, rektorer från språkintröduktion, andra intröduktionsprogram, nationella program och komvux samt representant för studie- och yrkesvägledare. I nätverket lyfts frågor som gäller nyanlända elever och huvudmannen fångar härigenom upp saker som de behöver arbeta vidare med och som huvudmannen eventuellt behöver fatta beslut om. Kompetensutveckling är en stående punkt på nätverkets möten. I nätverket har man exempelvis sett ett behov av att se över hur elever med tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ges möjlighet att gå vidare och kommunen utreder om dessa elever ska ges möjlighet att läsa på komvux.

I kommuner där vi har bedömt att de strukturerade kontakterna inte är tillräckliga tar huvudmannen inte initiativ till kontaktytor och samverkan, utan det ligger på rektorer och studie- och yrkesvägledare att göra detta. Granskningen visar att det ibland finns större utmaningar i arbetet med strukturerade kontakter i stora och komplexa organisationer. I en stor kommun uttrycker intervjuade rektorer att det helt saknas kontaktytor mellan de olika utbildningarna eftersom de tillhör olika nämnder/förvaltningar. I större kommuner kan det alltså vara särskilt viktigt att det finns tydliga strukturer och rutiner för elevers övergångar. I ett par större kommuner har vi dock sett exempel på att det bedrivs ett aktivt arbete med att öka samarbetet mellan olika verksamheter, för att underlätta övergångar. I Stockholms kommun arbetar de exempelvis med att bygga upp strukturer för att skapa så kallade sömlösa övergångar, hela vägen från förskola till komvux. Som en del i arbetet håller de på att skapa ett elevteam bestående av studie- och yrkesvägledare, sotsionom och språkstödare. Elevteamet ska träffa de elever på språkintröduktion som ska gå vidare till komvux och stöda dem i övergången. Även i Växjö kommun har huvudmannen gett förvaltningen i uppdrag att arbeta fram former för sömlösa övergångar mellan språkintröduktion och komvux. Detta görs för att undvika studieavbrott. Som ett led i detta arbete tar de fram sammanhängande individuella studieplaner för elever på språkintröduktion som ska fortsätta till komvux.

Det är relativt vanligt att huvudmän har skapat generella strukturer och rutiner för vilken information som ska överlämnas till mottagande skola i samband med elevers övergångar.⁵⁵ Det är dock inte alltid rutinerna synliggör vilken information som behöver överlämnas när det gäller elever på språkintröduktion, vilket kan leda till att inte all information som behövs för att underlätta dessa elevers övergång överlämnas.

Ett positivt exempel på att relevant information överlämnas är hämtat från Stockholms kommun. Där finns en rutin med så kallade skriftliga bilagor som innehåller information om vilka ämnen eleven läst, vilken kunskapsnivå eleven ligger på, elevens närvaro samt eventuellt behov av stöd. I bilagan anges också namn på en kontaktperson som mottagande skola kan kontakta vid behov av ytterligare informat-

⁵⁵ Under den period när besöken genomfördes i projektet och då de enskilda besluten skrevs, fanns ingen reglering i skollagen gällande vilken information som skulle överlämnas till mottagande skola. Den 1 augusti 2018 trädde dock nya lagregler i kraft gällande överlämning i samband med att en elev byter skolenhet eller skolform. Enligt 3 kap. 12 § j skollagen (2010:800) ska avlämnande skola, till mottagande skola, överlämna sådana uppgifter om eleven som behövs för att underlätta övergången för eleven. Regleringen gäller inte övergång till komvux.

ion. Ett annat positivt exempel är Göteborgs kommun som, utöver rutiner för överlämning av skriftlig information, har en struktur med överlämningsansvariga kontaktpersoner på varje skola. Malmö kommun håller på att implementera en rutin för så kallad pedagogisk överlämning för alla elever som går över från språkintröduktion till andra introduktionsprogram eller nationella program. Den pedagogiska överlämningen ska visa vad som gynnar eleven i dess kunskapsutveckling.

I några kommuner har vi bedömt att det finns ett utvecklingsbehov när det gäller rutiner och strukturer särskilt för övergångar till komvux.⁵⁶ I dessa kommuner saknas rutiner för överlämning i de fall elever går över från språkintröduktion till komvux. I en kommun uttrycker en intervjuad rektor för komvux att de *på komvux överhuvudtaget inte vet om de studerande kommer från språkintröduktion*. I flera intervjuer lyfts att komvux behöver få del av tester och kartläggningar samt få information om både vilka kunskaper eleven har med sig från språkintröduktion och om elevens närvaro. Detta för att bättre kunna anpassa utbildningen på komvux till eleverna, placera dem på rätt nivåer och göra bra gruppindelningar. I en intervju lyfts att det annars finns risk att elever gör felval, får minskad motivation och i förlängningen hoppar av utbildningen. Just övergången till komvux framstår med andra ord som extra känslig, vilket pekar på ett särskilt behov av styrning från huvudmannens sida.

Majoriteten av rektorerna har ett fungerande arbete med elevers övergångar från språkintröduktion till fortsatt utbildning

Vi har granskat om skolorna har strukturer och rutiner för överlämning i samband med att elever på språkintröduktion går över till fortsatt utbildning och för att låta elever besöka skolor inför övergången genom studiebesök eller skuggning. Granskningen visar att majoriteten av de granskade skolorna har ett fungerande arbete med övergångar. Vi kan inte se några större skillnader mellan de olika fortsatta utbildningsvägarna (introduktionsprogram, nationella program och komvux). Eventuella skillnader på de enskilda skolorna verkar främst bero på organisatoriska och lokalmässiga förutsättningar. Det är tydligt att fysisk närhet mellan olika verksamheter verkar underlätta arbetet med strukturerade kontakter. Granskningen visar också att i de fall huvudmannen inte skapar förutsättningar för strukturerade kontakter verkar det försvåra rektorernas arbete.

Majoriteten av skolorna överlämnar relevant information till mottagande program eller skola i samband med elevers övergångar

På majoriteten av de granskade skolorna finns fungerande rutiner för överlämning. På flera skolor överlämnas skriftlig information till mottagande skola i enlighet med rutiner som beslutats av huvudmannen (se närmare beskrivning ovan). Detta är vanligt särskilt i skolor i stora kommuner. På flera skolor förekommer både skriftlig och muntlig överlämning. I mindre kommuner är det vanligt med fysiska möten i samband med överlämning. På exempelvis Gullmarsgymnasiet i Lysekils kommun finns en struktur för överlämning till annat gymnasieprogram som innebär att studie- och yrkesvägledaren har ett fysiskt möte tillsammans med lärare på språkintröduktion och mottagande program. Vid överlämning till komvux träffas studie-

⁵⁶ I läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144), 2.1 Kunskaper, anges att det är skolans ansvar att varje elev som avslutat ett introduktionsprogram har en plan för fortsatt utbildning.

och yrkesvägledarna för både språkintröduktion och komvux tillsammans med eleven. Studie- och yrkesvägledaren beskriver att hens roll är att informera om vad eleverna valt och varför samt hur planen för varje elev är framåt. Vi kan alltså konstatera att majoriteten av de granskade skolorna lämnar relevant information i samband med att eleverna går vidare i utbildningssystemet.

När det gäller övergångar till komvux är en framgångsfaktor att identifiera de elever på språkintröduktion som är aktuella för övergång till komvux och ge dem stöd i övergången. På exempelvis S:t Petri skola i Malmö kommun följer studie- och yrkesvägledare med eleverna till Vägledningscentrum för att göra ansökan till komvux. Ett annat gott exempel är från komvux i Göteborgs kommun som begär in information från skolorna om alla elever som kan vara aktuella för studier på komvux. Komvux kontaktar eleverna, gör språktest och kartläggning och tar sedan emot elever från språkintröduktion i samlad grupp och börjar med en intröduktionskurs som innehåller bland annat arbetslivskunskap och studieteknik.

På skolor som inte har fungerande rutiner eller strukturer finns risk att inte all relevant information överlämnas inför elevens övergång från språkintröduktion, vilket kan leda till negativa konsekvenser för eleverna. En intervjuad studie- och yrkesvägledare beskriver att avsaknaden av en struktur för arbetet med elevernas avgångsintyg riskerar att hindra eleverna från att så fort som möjligt gå vidare i utbildningen.

Elever får möjlighet att skugga och göra studiebesök, men ibland är det beroende av elevens egna initiativ

I många intervjuer med rektorer, studie- och yrkesvägledare och elever framkommer att skolorna arbetar mycket på individnivå och försöker tillgodose enskilda elever på språkintröduktions behov eller önskemål om till exempel skuggning eller studiebesök när de uppstår. På majoriteten av de granskade skolorna finns strukturer och rutiner som säkerställer att alla elever ges möjlighet att göra studiebesök eller skugga och i några fall ges eleverna möjlighet att besöka flera program och skolor på gymnasiet som de är intresserade av. På några skolor arbetar de strukturerat med detta med utgångspunkt i elevernas individuella studieplaner så att varje elev får en övergång utifrån sin individuella studieplan. Andra skolor har ett årshjul med aktiviteter som anger exempelvis när studiebesök eller skuggning ska genomföras. På några granskade skolor följer studie- och yrkesvägledare, lärare eller annan personal med eleverna vid besöken, vid behov. Detta eftersom de märkt att elever på språkintröduktion kan känna sig ensamma och därför inte går på besöken. Skolors arbete med att stödja eleverna verkar alltså spela roll för i vilken utsträckning elever på språkintröduktion utnyttjar möjligheten att göra exempelvis studiebesök.

Granskningen visar dock att på flera skolor är både studiebesök och skuggning beroende av elevernas egna initiativ. Ett flertal intervjuade elever beskriver att det ligger på dem själva att ta initiativ och att de hade önskat att skolan tog mer initiativ. Att alla elever på språkintröduktion inte på ett systematiskt sätt ges samma möjligheter till exempelvis studiebesök och skuggning riskerar att leda till att endast elever som själva tar initiativ och är drivna får del av insatser som syftar till att underlätta deras övergångar. De elever som inte tar eget initiativ riskerar därför att ges sämre förutsättningar för övergångar, vilket i förlängningen riskerar att leda till felval och avhopp.

Rutiner och strukturer utgår inte alltid från nyanlända elevers behov

Uttalanden i intervjuer med studie- och yrkesvägledare och rektorer tyder på att de granskade skolornas arbete med strukturerade kontakter inte alltid tar hänsyn till behovet hos nyanlända elever på språkintröduktion. I flera intervjuer framkommer exempelvis att samma rutiner gäller för elever på språkintröduktion som för andra elever, utan att man har reflekterat kring om det motsvarar de nyanlända elevernas behov. Ett exempel är en besökt skola där elever på språkintröduktion inte ges möjlighet att skugga på program på skolan eftersom skolan får så många förfrågningar om skuggning och därför tvingas säga nej till alla elever. Intervjuade elever på den aktuella skolan uttrycker i intervjuer en oro för om de kommer att klara av att läsa på nationellt program och att de skulle vilja skugga på någon lektion för att se om de hänger med i undervisningen. En elev uttrycker det såhär: *När lärarna undervisar oss på språkintröduktion använder de ett tydligt språk och lättare ord. Jag skulle vilja veta hur det är att förstå undervisningen på ett nationellt program. Kanske kommer jag inte att förstå någonting. De kanske pratar för snabbt.* När skolledningar inte tagit reda på de nyanlända elevernas behov riskerar i dessa fall en utgångspunkt i likabehandling leda till olika utfall, där elever med störst behov av insyn i möjliga utbildningsvägar stängs ute.

Få skolor överväger om elever som har förutsättningar för det kan samläsa med nationella program

Granskningen visar att det på samtliga granskade skolor finns någon form av samspel eller samarbete⁵⁷ mellan språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar när det gäller upplägget av utbildningen på språkintröduktion. Det är vanligt att språkintröduktion organiseras i olika nivåer utifrån elevernas svenskkunskaper och progression. Det förekommer också att grupper görs utifrån elevernas målsättning efter språkintröduktion, exempelvis klasser för elever som ska gå vidare till högskoleförberedande respektive yrkesprogram eller till komvux. På de skolor där det finns fler program än språkintröduktion är det vanligt att det finns ett samarbete genom att lärare undervisar både på språkintröduktion och på andra program.

Trots detta samarbete visar granskningen att på ungefär en tredjedel av skolorna har det inte prövats om elever som skulle kunna läsa gymnasieämnen kan göra det genom att delta i undervisningen på ett nationellt program. På några skolor kan eleverna läsa gymnasiala kurser i sin klass på språkintröduktion, men alltså inte tillsammans med elever på nationellt program. Elever på en granskad skola beskriver i intervjuer det som att *antingen läser man på språkintröduktion eller på nationellt program*. Flera uttalanden pekar på att elevernas motivation påverkas negativt av att inte få möjlighet att läsa gymnasiekurser. En intervjuad elev som har klarat alla grundskoleämnen utom svenskan berättar att hen nu läser om flera ämnen som hen redan har fått betyg i. Eleven säger att *det finns elever som jobbar och väntar tills de blir 20 så att de kan börja på komvux istället för att läsa om ett år till på språkintröduktion*. Rektorn på skolan säger i intervju att de har diskuterat att det är viktigt att motivera eleverna och att de därför behöver erbjuda eleverna även gymnasiekurser.

⁵⁷ Med samspel eller samarbete menar vi att språkintröduktion utformas med olika inriktningar, exempelvis mot yrkesprogram eller högskoleförberedande program på gymnasiet eller mot komvux.

Organisatoriska och lokalmässiga förutsättningar verkar vara den främsta orsaken till att elever inte kan läsa gymnasiekurser tillsammans med nationella program. Exempelvis att klasserna på de nationella programmen är fulla eller att det finns schematekniska svårigheter.

På skolor som vi har bedömt har ett väl utvecklat arbete med att underlätta elevers övergångar från språkintröduktion till fortsatta utbildningsvägar, överväger skolorna om eleverna kan samläsa med elever på andra program och skapar, i aktuella fall, möjligheter för detta. Skolornas överväganden kan bland annat avse om eleverna har förutsättningar att klara det och om att det gynnar deras kunskapsutveckling. Ett gott exempel är från Kunskapskällan i Herrljunga kommun. Såväl rektorn, studie- och yrkesvägledare och elever säger att det är vanligt att elever på språkintröduktion läser ämnen och kurser tillsammans med elever på andra intröduktionsprogram och nationella program. Elever kan också läsa exempelvis praktisk-estetiska grundskoleämnen tillsammans med elever på en närliggande högstadieskola.

Enligt rektorn går eleverna på intröduktionsprogrammen i en gemensam klass och det är tyngdpunkten i utbildningen som avgör vilket program eleverna är inskrivna i. Rektorn har beslutat om kompetensutveckling i språkutvecklande arbetssätt för alla lärare på skolan, som en del i arbetet med att underlätta övergången från språkintröduktion för eleverna och för att stödja lärarna i undervisningen av nyanlända elever. Elever som bara har svenska eller några andra ämnen kvar ges möjlighet till så kallad programpraktik på nationella yrkesprogram varje vecka under längre tid, exempelvis i bygghallen och restaurangen. Genom att utnyttja närheten till andra gymnasieprogram och högstadieskolan på ett genomtänkt sätt har rektorn skapat möjlighet att möta behovet hos elever i olika åldrar på ett flexibelt sätt.

Elever på språkintröduktion upplever sig ofta inte som en del av skolans gemenskap

Utbildningen i gymnasieskolan ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.⁵⁸

Granskningen visar att det ofta ges viss möjlighet till kontakt mellan elever på språkintröduktion och andra elever, men att arbetet med att främja social gemenskap behöver utvecklas på mer än hälften av de granskade skolorna. Detta framkommer i intervjuer med såväl elever, studie- och yrkesvägledare som rektorer.

Vidare visar granskningen att arbetet med att främja social gemenskap många gånger är otydligt och att eleverna inte känner sig som en del i skolan och i förlängningen att det kan ta längre tid för dem att tillgodogöra sig de svenskskunskaper som krävs för att de ska kunna gå vidare från språkintröduktion. Många intervjuade elever beskriver att de känner sig isolerade trots att de går på samma skola som andra elever och de säger att de behöver träffa och prata med svensktalande elever för att lära sig svenska bättre. En intervjuad elev beskriver det såhär: *Vi är här och de är där, och det skapar problem. Vi vill lära känna andra elever och träna*

⁵⁸ 15 kap. 2 § skollagen (2010:800).

på språket och lära oss språket av dem. Vi skulle vilja ha lektioner tillsammans och göra aktiviteter tillsammans med dem.

Undervisning i samma lokaler är inte tillräckligt

I granskningen ingår både skolenheter som erbjuder endast språkintröduktion och skolenheter som erbjuder fler program. Ett par av de skolenheter som bara erbjuder språkintröduktion är dock belägna på skolor som har flera program. I flera av de granskade skolorna är språkintröduktion samlokaliserat med komvux. På de allra flesta granskade skolor bedrivs alltså utbildningen på språkintröduktion i samma lokaler som övrig utbildning.

Elevintervjuer indikerar dock att det inte är tillräckligt att språkintröduktion finns i samma lokaler som annan utbildning för att elever på språkintröduktion ska bli en del av skolans gemenskap. Detta beskriver många intervjuade elever, studie- och yrkesvägledare och rektorer. En elev beskriver det såhär: *Vi har ingen kontakt med de andra eleverna. Vi känner oss isolerade fast vi går i samma lokaler.* Som granskningen visat ovan räcker det inte att språkintröduktion finns i samma byggnad som andra program för att eleverna på språkintröduktion ska bli en del av skolans gemenskap. Det krävs också ett medvetet arbete från huvudmän och skolledare med att främja social gemenskap, till exempel genom sociala aktiviteter.

Enstaka åtgärder och aktiviteter räcker inte heller

Granskningen visar att det på samtliga granskade skolor vidtas vissa åtgärder och enstaka aktiviteter i syfte att elever på språkintröduktion ska bli en del av skolans sociala gemenskap. En vanligt förekommande åtgärd är att lägga schemat så att elever på olika program har undervisning på exempelvis samma våningsplan. Exempel på gemensamma aktiviteter är idrotts- eller friluftsdagar och gemensamma avslutningar. Gemensamma aktiviteter innebär dock inte alltid att elever blandas i grupper över programmen. Ett tydligt exempel på detta är elever på en skola som berättar om en gemensam idrottsdag där elever på språkintröduktion inte deltog i aktiviteterna utan satt och tittade på. Det förekommer enstaka diskussioner eller grupparbeten över programgränserna inom ramen för undervisningen. Ett exempel är att elever på andra program intervjuar elever på språkintröduktion eller att elever på språkintröduktion lyssnar på presentationer som elever på andra program håller. Endast ett fåtal av de granskade skolorna uppger att de använder sig av fadders-/mentorssystem. På många av skolorna bedrivs alltså arbetet för att främja en social gemenskap på ett sätt som delvis ställer det utanför skolans ordinarie verksamhet. Granskningen visar att aktiviteter av engångskaraktär inte är tillräckligt för att främja arbetet med social gemenskap mellan elever.

Rektorerna behöver ta större ansvar för arbetet med att främja social gemenskap

Många granskade skolor förlitar sig i stor utsträckning på elevernas egna initiativ till kontakt. Exempelvis säger en intervjuad rektor att det finns många föreningar som eleverna kan bjudas in till och att *alla elever som vågar ta kontakt får kontakt*. Någon elev uttrycker: *Det beror mycket på oss elever, om jag pratar med andra får jag kontakt*. Precis som när ansvaret för skuggning och studiebesök lämnas till enskilda elever riskerar detta att utestänga nyanlända elever utan stark inre drivkraft eller tillgång till resurser utanför skolan.

Granskningen visar att rektorer behöver ta större ansvar för arbetet med att främja social gemenskap. En intervjuad vägledare säger exempelvis: *Det är egentligen enkla saker som behöver göras, men det finns ingen som ansvarar för arbetet med inkludering och integrering på skolan. Det finns idéer men det är ingen som tar tag i det.* När så inte sker finns uppenbara risker för att arbetet inte görs alls, att ansvaret lämnas till eleverna eller att det endast sker vid enstaka tillfällen, vilket alla är faktorer som ökar risken för att social gemenskap inte uppnås.

Exempel på att rektorer medvetet styr arbetet med att främja social gemenskap är att de vid gemensamma temadagar blandar elever från olika program i tvärgrupper. Ett annat exempel som vi sett är att personal finns med bland eleverna och styr aktiviteter. På någon skola finns exempelvis en fritidsgård på skolan för elever i år 1 och 2 där personal håller i aktiviteter och på en annan skola finns ett språkcafé där personal håller i aktiviteter för alla elever på skolan. Ytterligare ett exempel är att elever på språkinträdning får en elevmentor när de börjar, som har uppdrag att hjälpa eleven att komma in i skolan.

Granskningen visar att **en framgångsfaktor** för arbetet med att främja social gemenskap är att arbetet är strukturerat från rektorn och att det inte enbart består av enstaka gemensamma aktiviteter. Den sociala gemenskapen kan stärkas av möjligheten till gemensam undervisning. Att samläsa med elever på nationella program kan, i lämpliga fall, innebära att de nyanlända eleverna ges fler möjligheter att också utveckla sina ämneskunskaper och sitt ämnesspråk. Som tidigare nämnts prövar inte alltid rektorn möjligheten för vissa elever att läsa vissa ämnen genom att delta i undervisningen på ett nationellt program.

Viktiga förutsättningar ur elevernas perspektiv

Vi har i granskningen intervjuat elever som går på språkinträdning och som är på väg att gå vidare till antingen ett annat introduktionsprogram, nationella program eller komvux. Av intervjuer med elever framgår att de i praktiken uppfattar det som två olika fortsatta utbildningsvägar – fortsatta studier på gymnasiet eller på komvux. Vi har i intervjuerna ställt frågor bland annat om vad eleven ska göra efter språkinträdning, vilka möjligheter eller hinder eleven ser för att kunna gå vidare, om vilken studie- och yrkesvägledning eleven har fått och om eleven känner sig tillräckligt förberedd inför övergången.

De allra flesta elever vi intervjuat säger att de har en planering för att gå vidare till fortsatta studier på gymnasiet eller komvux. Dessa elever uppger också i stor utsträckning att de inte ser några hinder för att gå vidare och att de känner sig förberedda inför övergången. Men både bland de elever som ska gå vidare inom gymnasiet och de som ska fortsätta på komvux finns det elever som upplever hinder för att ta sig vidare till fortsatt utbildning.

Ur elevernas perspektiv verkar följande omständigheter vara avgörande för hur de upplever sina förutsättningar att gå vidare till fortsatt utbildning - om det finns hinder eller om det finns goda förutsättningar:

- I vilken utsträckning det finns flexibilitet i utbildningen på språkinträdning samt överlappning mellan språkinträdning och fortsatta utbildningsvägar så

att elever får möjlighet att läsa kurser tillsammans med elever på andra program.

- I vilken utsträckning eleverna får möjlighet att skugga eller göra studiebesök.
- I vilken utsträckning eleverna får studie- och yrkesvägledning inför fortsatt utbildning.
- Elevers ålder och om de har uppehållstillstånd.⁵⁹

Flexibilitet och överlappning

Även om de flesta elever är nöjda med utbildningen på språkintröduktion lyfter flera intervjuade elever att de inte får möjlighet att läsa gymnasiekurser tillsammans med nationellt program. Det är tydligt att eleverna upplever detta som ett hinder för dem att gå vidare så snabbt som möjligt. En elev som har klarat grundskoleengelskan och därför inte läser engelska längre säger: *Jag skulle vilja gymnasieengelska, men det går inte. Jag känner att min engelska försvinner.* En annan elev berättar att indelningen i grupper på språkintröduktion, utifrån om eleverna läser åtta eller tolv ämnen, inte är tillräcklig. Eleven säger: *Det skulle vara bra om man fick göra ett prov innan man börjar läsa ett ämne så att man kan börja läsa på den nivå man är och gå fortare framåt.* Genom ökad flexibilitet i utbildningen på språkintröduktion och överlappning mellan utbildningen på språkintröduktion och fortsatt utbildning, ser elever att de skulle kunna gå vidare till fortsatt utbildning snabbare.

Studiebesök och skuggning

Elever som känner sig förberedda inför övergången framhåller möjligheten att göra studiebesök och skugga på skolor som en framgångsfaktor. Flera elever som ska gå vidare till nationellt program känner dock att de inte har blivit tillräckligt förberedda inför övergången. De uttrycker en oro för att de inte kommer att klara av studierna på grund av språket. De skulle vilja följa lektioner på nationellt program för att se om de förstår och kan följa med i undervisningen. En elev säger: *Kanske kommer jag inte att förstå någonting. Vi har frågat om vi får skugga, men det går inte.* Eleverna ser alltså själva att möjligheten till skuggning skulle underlätta deras övergång. Ett språkutvecklande arbetssätt på nationella program är ett annat sätt att underlätta elevernas fortsatta studier.

I vilken utsträckning eleverna har fått studie- och yrkesvägledning

Flera elever uttrycker att de inte har fått tillräcklig studie- och yrkesvägledning inför val till fortsatt utbildning. De säger att de skulle behöva mer information om olika program och skolor som de funderar på att välja. Det är fler elever som är aktuella för att börja på komvux som inte är nöjda med vägledningen, jämfört med elever som ska fortsätta på gymnasiet. En elev berättar: *Jag hade behövt mer information och mer kontakt med komvux.*

⁵⁹ Att omständigheter som ålder och uppehållstillstånd upplevs som hinder kan i vissa fall hänga samman med att eleverna fått för lite information eller vägledning om möjligheten till fortsatt utbildning inom vuxenutbildningen.

Det finns dock flera intervjuade elever som är positiva till att börja på komvux. Gemensamt för dem och andra elever som är nöjda med vägledningen, är att de upplever att de har fått tillräcklig studie- och yrkesvägledning inför sin övergång. En elev som är mycket nöjd med vägledningen säger exempelvis: *Jag tycker om att få läsa på komvux eftersom jag inte kan gå gymnasiet. Jag har fått mycket hjälp av både studie- och yrkesvägledare och lärare.* Genom en kontinuerlig vägledning som ger eleverna en tydlig bild av vad komvux kan erbjuda och hur det är att studera på komvux, kan alltså elevernas eventuella föreställningar utmanas och eleverna motiveras till fortsatta studier på komvux.

Ålder och uppehållstillstånd

Flera intervjuade elever upplever att migrationsrättsliga omständigheter påverkar deras val, stressar dem eller hindrar dem från att gå vidare. En elev berättar: *Jag är 18 år. Jag skulle vilja läsa ett högskoleförberedande program, men då måste jag läsa ett år till på språkintröduktion och då hinner jag inte in på gymnasiet. Därför väljer jag yrkesprogram.*

Några elever berättar om svårigheter kopplade till att de inte har permanent uppehållstillstånd. En asylsökande elev berättar: *Jag är för gammal för gymnasiet och kan inte heller gå på komvux eftersom jag saknar uppehållstillstånd.* En annan asylsökande elev som vill fortsätta på gymnasiet säger: *Jag vet inte hur det ska gå för jag är över 18 år och väntar fortfarande på uppehållstillstånd. Jag kan inte heller söka till komvux. Kanske kan jag fortsätta här och läsa språkintröduktion tills jag vet vad som händer. Jag skulle behöva mer information om framtiden och om det finns någon möjlighet för oss som inte fått uppehållstillstånd att få utbildning någons.*

Utvecklingsområden

Granskningen visar att majoriteten av de granskade huvudmännen har en beredskap för fortsatta utbildningsvägar och såväl huvudmän som rektorer arbetar för att underlätta elevers övergång från språkintröduktion. De identifierade utvecklingsområdena, som nästan alla har fått, gäller särskilt arbetet med studie- och yrkesvägledning samt arbetet med att främja social gemenskap.

För att alla elever på språkintröduktion ska ges goda förutsättningar att så snabbt som möjligt ta sig vidare i utbildningssystemet har vi identifierat huvudsakligen följande utvecklingsbehov.

*Skolinspektionen bedömer att granskade **huvudmän** behöver:*

- Säkra att studie- och yrkesvägledningen finns med i det systematiska kvalitetsarbetet. Bland annat kan arbetet stärkas av att det finns en övergripande planering för studie- och yrkesvägledning som synliggör behovet av kontinuerlig vägledning som inkluderas i undervisningen, för nyanlända elever på språkintröduktion. Behovet av vägledning och motivering för elever som på grund av

ålder⁶⁰ behöver fortsätta sina studier inom vuxenutbildningen bör särskilt uppmärksammas. Det är vidare viktigt att vägledningen ger unga allsidig information så att elevers val av fortsatta utbildningsvägar inte hindras av föreställningar om kön eller social eller kulturell bakgrund.

- Följa upp arbetet med studie- och yrkesvägledning för nyanlända elever på språkintröduktion. I detta ingår att följa upp att elevernas behov av vägledning tillgodoses, att personal har kunskap för att möta behoven samt att resurstilldelningen är tillräcklig.
- Se till att det finns centrala riktlinjer eller dylikt som säkerställer att relevant information överlämnas när elever går över från språkintröduktion till andra intröduktionsprogram, nationella program eller komvux och se till att informationen används.

Skolinspektionen bedömer att granskade rektorer behöver:

- Säkra att studie- och yrkesvägledningen finns med i det systematiska kvalitetsarbetet och att det finns ett långsiktigt perspektiv för nyanlända elever. I detta ingår att ta reda på elevernas behov av vägledning, att utifrån behovet planera vägledningen för eleverna samt att följa upp och säkerställa att eleverna har fått den vägledning som de behöver och att personalen har kompetens att möta behovet. För att eleverna ska få en kontinuerlig och bred studie- och yrkesvägledning behöver rektorn tydliggöra hur ansvaret för vägledningen ska fördelas mellan studie- och yrkesvägledare och övrig personal samt skapa förutsättningar för samverkan kring vägledningen mellan olika personalkategorier. Det systematiska kvalitetsarbetet på skolnivå bör även synliggöra studie- och yrkesvägledningens betydelse för att, genom allsidig information, motverka att elever gör begränsande studieval.
- Se till att det finns strukturer och rutiner för övergångar som är anpassade till behovet för nyanlända elever på språkintröduktion. I detta ingår att se till att relevant information överlämnas när elever på språkintröduktion går över till andra intröduktionsprogram, nationella program eller komvux, att det finns rutiner och strukturer som säkerställer att elever på språkintröduktion ges möjlighet att göra studiebesök eller skugga på fortsatta tänkta utbildningsvägar.
- Se till att skolan har ett välfungerande och kontinuerligt arbete med inkludering av eleverna på språkintröduktion i hela skolans pedagogiska och sociala gemenskap.

⁶⁰ En elev har som huvudregel rätt att påbörja utbildningen på ett nationellt program i gymnasiet senast det första kalenderhalvåret det år hen fyller 20 år (16 kap. 29 § skollagen). Asylsökande och de som vistas i Sverige med tidsbegränsat uppehållstillstånd har rätt till utbildning i gymnasieskola bara om de har påbörjat utbildningen innan de fyller 18 år (29 kap. 2 § andra stycket 1 och 2 samt 29 kap. 3 § första stycket skollagen).

Avslutande diskussion

En fullbordad gymnasieutbildning är en av de saker som tydligast avgör en människas chanser i Sverige idag. Nyanlända elever på språkinträdning har ofta flera byten och övergångar framför sig i sin utbildningsväg. Det kan handla om att byta från språkinträdning till ett annat inträdningprogram, att gå vidare till ett nationellt program i gymnasieskolan och att gå vidare till studier på gymnasial nivå inom vuxenutbildningen. Många nyanlända elever flyttar också mellan kommuner. Det är därför viktigt att nyanlända elever har god kännedom om fortsatta utbildningsvägar och att ansvariga inom olika skolformer arbetar för att underlätta smidiga och effektiva övergångar mellan olika steg i elevernas utbildningsväg.

Om elever på språkinträdning inte får goda förutsättningar att gå vidare riskerar detta att leda till att de inte fullföljer en gymnasial utbildning och därmed får svårt att etablera sig i arbetslivet. Det är känt att unga som varken arbetar eller studerar utgör en särskilt utsatt grupp som riskerar att hamna i utanförskap i samhället.⁶¹ När elever på språkinträdning inte får goda möjligheter att gå vidare från språkinträdning till fortsatt utbildning riskerar det med andra ord att få allvarliga konsekvenser både för de enskilda individerna och för samhället i stort.

I denna kvalitetsgranskning har vi undersökt i vilken utsträckning huvudmän och skolor ger nyanlända elever goda förutsättningar att gå vidare inom gymnasiet eller till komvux efter språkinträdning. I den avslutande diskussionen adresseras ett antal områden utifrån granskningens resultat, som vi anser särskilt viktiga att problematisera.

Resultatet av granskningen är i vissa delar positivt. De allra flesta huvudmän och rektorer har kunskap om gruppen nyanlända elever på språkinträdning och de särskilda behov dessa elever kan ha för att ta sig vidare i utbildningssystemet. Nästan alla huvudmän har också en beredskap, i form av tillräcklig information och utbildningsplatser, för att möta behovet av fortsatta utbildningsvägar för nyanlända elever på språkinträdning. Men granskningen visar också att inte alla nyanlända elever på språkinträdning får tillräckligt goda förutsättningar att ta sig vidare i utbildningssystemet. Detta hänger bland annat samman med att många huvudmän i sitt övergripande arbete inte betonar att denna elevgrupp ofta har särskilda behov av skolformsövergripande information och vägledning samt att rektorerna inte säkrar ett kontinuerligt arbete med att främja social gemenskap.

Många huvudmän främjar kontakter mellan utbildningsformer - men få huvudmän synliggör vägledning som en kritisk resurs för nyanlända

De granskade huvudmännen ser vanligen till att det finns en långsiktighet i arbetet för nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar, till exempel genom att inventera elevernas framtidsplaner, att planera för platser i de utbildningsformer eleverna

⁶¹ Prop. 2017/18:183 *En gymnasieutbildning för alla*.

kommer gå vidare till samt genom resursfördelning. Vidare arbetar många huvudmän med samordning mellan olika utbildningsformer, genom att till exempel skapa fora för möten. Detta gör att vi kan säga att det hos nästan alla granskade huvudmän finns en god grund att stå på i det fortsatta arbetet. I relation till vad den första granskningen av nyanlända elevers utbildning som Skolinspektionen gjorde 2009 visade kan vi konstatera en över lag positiv utveckling inom detta område.⁶² Idag har de flesta huvudmän god kännedom om elevgruppens särskilda behov och planerar därefter.

Samtidigt kan vi konstatera att många av de granskade huvudmännen i sin övergripande styrning inte betonat att denna elevgrupp ofta har särskilda behov av skolformsövergripande information och kontinuerlig vägledning. Även om rektorn har ett självklart ansvar för sin verksamhet har också huvudmännen en viktig roll genom sin övergripande planering, styrning och uppföljning av studie- och yrkesvägledningen för nyanlända elever på språkinstruktionen.⁶³ Här bekräftar granskningen den riskbild som framträder i forskning och tidigare utvärderingar, nämligen att huvudmän ofta saknar en tydlig ledning och styrning inom detta område.

Huvudmannen har en viktig roll att fylla i styrkedjan, inte minst genom att en tydlig styrning och ledning skickar signaler om att även detta område är viktigt att genomföra med god kvalitet. En tydlig uppföljning synliggör gruppen nyanlända elever, och ökar medvetenheten på alla nivåer om vilka särskilda svårigheter gruppen kan ha för att ta sig vidare i utbildningssystemet.

Sammantaget är det viktigt att vägledning, informationsinsatser och samverkansarbete, som tar sikte på nyanländas behov, ses i ett skolformsövergripande perspektiv. Huvudmän som driver ett väl utvecklat arbete inom detta område skapar system för att underlätta övergångar mellan utbildningsformer, hittar former att närma språkinstruktion till andra gymnasieprogram och följer löpande upp kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen.

Strukturerade kontakter finns främst inom den egna skolan

När det gäller rektors arbete för att skapa strukturerade kontakter mellan språkinstruktion och fortsatta utbildningsvägar kan vi konstatera att detta generellt lyckas bättre i relation till de utbildningsvägar som finns inom den egna verksamheten, att arbetet behöver utvecklas i relation till gymnasieprogram på andra skolor och att det generellt finns störst utvecklingsbehov gällande kontakterna med komvux. De speciella utmaningar som övergången till komvux innebär utvecklas nedan. Vidare ser vi att en viktig del av de strukturerade kontakterna, som tyvärr ofta inte fungerar väl, är att inkludera de nyanlända eleverna på språkinstruktion i skolans pedagogiska och sociala gemenskap, vilket utvecklas nedan. Att eleverna inkluderas i skolans sociala och pedagogiska gemenskap har ett värde för elevernas kunskapsutveckling men spelar också en viktig roll för att skapa en större inblick i möjliga fortsatta utbildningsvägar och sänka trösklarna för elever på språkinstruktion att ta sig vidare.

⁶² Skolinspektionen (2009). *Utbildningen för nyanlända elever – rätten till utbildning i en trygg miljö*.

⁶³ Kommentarer till Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:180), *Arbete med studie- och yrkesvägledning*, s. 14.

Sammantaget pekar detta på vikten av att rektorn, i samverkan med andra rektorer och huvudmannen, sätter tydliga ramar och förväntningar för hur kontakterna ska se ut.

Alla elever får inte en god överblick över fortsatta utbildningsvägar

Även om en majoritet av de elever vi talat med är nöjda med den studie- och yrkesvägledning de får kan vi konstatera att många elever behöver mer information för att få en god överblick över fortsatta utbildningsvägar. Vissa verksamheter ger en både bred och djup studie- och yrkesvägledning som genomsyrar utbildningen medan andra inskränker studie- och yrkesvägledningen till ett fåtal tillfällen tillsammans med studie- och yrkesvägledare. Särskilt komvux är något som många nyanlända elever behöver få mer information om, för att få kännedom om vilka möjligheter denna utbildningsväg erbjuder.

Granskningen visar att en tydlig styrning och ledning från rektors sida spelar en avgörande roll för att skapa ett väl utvecklat arbete. I granskade skolor där gruppen nyanlända elever uppmärksammas i rektors uppföljning och analys är arbetet med studie- och yrkesvägledningen i många fall mer välutvecklat. Precis som huvudmännen skickar signaler till sina rektorer genom att uppmärksamma frågan inom exempelvis uppföljningen, har rektorernas ledning och styrning betydelse för studie- och yrkesvägledare och lärare.

Social gemenskap är ett sätt att påskynda nyanlända elevers övergång till fortsatta utbildningsvägar

Utbildningen i gymnasieskolan ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.⁶⁴ Syftet med språkintröduktion är att ge eleverna en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket för att de så snabbt som möjligt ska kunna ta sig vidare till fortsatt utbildning.

På de flesta granskade skolor bedrivs utbildningen på språkintröduktion, till skillnad från vad som var fallet vid Skolinspektionens kvalitetsgranskning från 2009, i samma lokaler som övrig utbildning.⁶⁵ Organiseringen av undervisningen i detta avseende främjar alltså möjligheten till social inkludering mellan elever. Trots detta visar granskningen att elever på språkintröduktion inte upplever sig vara en del av skolans sociala gemenskap på ungefär hälften av de granskade skolorna. Detta säger intervjuade elever, studie- och yrkesvägledare och rektorer.

Granskningen visar att arbetet för att främja social gemenskap behöver vara strukturerat och inte bestå enbart av enstaka aktiviteter. Ett sätt att främja den sociala

⁶⁴ 15 kap. 2 § skollagen (2010:800)

⁶⁵ Skolinspektionen (2009). *Utbildningen för nyanlända elever – rätten till utbildning i en trygg miljö*.

gemenskapen är att överväga möjligheten att ge elever möjlighet till gemensam undervisning med elever på andra program, i de fall elevernas kunskapsutveckling kan gynnas av detta. Intervjuade elever uttrycker också att social inkludering behövs för att de ska kunna lära sig svenska bättre.

Ett arbete för att främja social inkludering kan förbättra elevernas förutsättningar att så snabbt som möjligt ta sig vidare till fortsatt utbildning.

Det finns särskilda utmaningar kring övergången till komvux

En central förutsättning för att skapa sammanhållna utbildningsvägar för nyanlända elever är att det finns strukturerade kontakter mellan avsändande och mottagande skola. Riskbilden visar dock att det finns otillräckliga kontaktytor mellan språkintröduktion och fortsatta utbildningsvägar. Både uppföljningen av språkintröduktion⁶⁶ och Skolverkets redovisning av regeringsuppdraget om nyanlända elever under 25 år och deras utbildningsbehov inom komvux⁶⁷ pekar på att det ofta inte finns tillräcklig samverkan mellan gymnasieskolan och komvux.

Att övergången till komvux fungerar är viktigt eftersom en stor andel av elever på språkintröduktion går vidare till studier inom vuxenutbildningen. Av Skolverkets uppföljning av språkintröduktion 2018 framgår att av de elever som började på språkintröduktion 2011 och 2012 gick 47 procent vidare till vuxenutbildningen inom fyra år. Det vanligaste flödet för eleverna på språkintröduktion är alltså att de går vidare till vuxenutbildningen. Skolverket skriver i sin rapport att det är troligt att andelen elever som går från språkintröduktion till fortsatta studier inom vuxenutbildningen kommer att öka under de närmsta åren. Detta mot bakgrund av de stora mottagandet på språkintröduktion som skedde hösten 2016.⁶⁸

Vår granskning visar att majoriteten av de granskade huvudmännen och rektorerna har ett fungerande arbete med övergången till fortsatta utbildningsvägar för elever på språkintröduktion. Detta gäller även mellan språkintröduktion och komvux, vilket vi bedömer är ett positivt resultat. Granskningen visar dock att det finns särskilda utmaningar i förhållande till komvux. Exempelvis omfattar huvudmännens eventuella centrala rutiner eller strukturer för vilken information som ska överlämnas när elever går vidare från språkintröduktion, inte alltid övergången till just komvux. Vidare visar granskningen att det också finns en utmaning i att vägleda och motivera eleverna till att fortsätta studera på komvux. Granskningen visar att eleverna får information om fortsatta studier på komvux, men de har ändå en otydlig bild av utbildningen på komvux och flera elever vill inte börja på komvux. Det är tydligt att särskilt elever som ska fortsätta sin gymnasieutbildning på komvux behöver en mer kontinuerlig och bred vägledning, information om att komvux ger likvärdiga möjligheter att nå en gymnasieexamen samt även motiverande insatser. Det är också viktigt att de får möjlighet att besöka komvux eller träffa studerande från komvux för att få en bild av vad det innebär att studera på komvux.

⁶⁶ Skolverket (2016). *Språkintröduktion*. Rapport 436.

⁶⁷ Skolverket (2017). *Redovisning av uppdrag om nyanlända under 25 år och deras utbildningsbehov inom komvux*.

⁶⁸ Skolverket (2018). *Uppföljning av språkintröduktion. Beskrivande statistik på nationell nivå och nyanlända elevers övergångar till och från språkintröduktion*. Rapport 469 s. 76.

I gymnasieskolans läroplan anges att gymnasieskolan ska samverka nära med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Komvux omnämns dock inte. När det gäller överlämning anges i läroplanen för gymnasieskolan att skolan ansvarar för att elever som avslutat ett introduktionsprogram har en plan för fortsatt utbildning. Komvux omfattas dock inte av skollagens bestämmelse om överlämning i samband med att en elev byter skolenhet eller skolform som trädde i kraft den 1 augusti 2018.⁶⁹

Granskningen visar att utmärkande för ett väl utvecklat arbete med elevers övergångar från språkintröduktion till komvux, är att huvudmän och rektorer tar ansvar för och arbetar aktivt för att underlätta elevers övergångar till komvux. Det gäller både i arbetet med studie- och yrkesvägledning och med överlämning av relevant information i samband med elevers övergångar. Genom att ta detta ansvar kan huvudmän och rektorer minska de risker som är förknippade med just övergångar från språkintröduktion till komvux.

Huvudmännens ansvar är viktigt för kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen

Studie- och yrkesvägledning är viktigt för att elever ska kunna göra välgrundade och väl övervägda val inför framtida utbildning och yrke. Inte minst för nyanlända elever som ofta har liten kunskap och erfarenhet av utbildningssystemet och arbetsmarknaden i Sverige, är en väl utvecklad studie- och yrkesvägledning mycket viktigt. Skolinspektionens granskning av språkintröduktion i gymnasieskolan visade dock att studie- och yrkesvägledning ofta sker för sent och inte i tillräcklig omfattning för eleverna på språkintröduktion.⁷⁰

Även denna granskning visar att inte alla nyanlända elever på språkintröduktion får tillräcklig studie- och yrkesvägledning inför val till fortsatta utbildningsvägar. Detta hänger ofta samman med att många huvudmän inte tillräckligt säkerställer att studie- och yrkesvägledning ingår i det övergripande kvalitetsarbetet.

I de fall huvudmannen inte planerar och följer upp arbetet med exempelvis studie- och yrkesvägledning, ökar risken för att inte heller rektorn gör det.

I granskningen har vi sett att ett väl utvecklat arbete inom flera granskade områden kännetecknas just av att ansvar tas på alla nivåer i organisationen. När huvudmannen ger styrning och stöd till rektorn, och rektorn leder och stödjer vägledningen, får elever på språkintröduktion också en god studie- och yrkesvägledning. Huvudmannens tydliga ansvar för exempelvis studie- och yrkesvägledningen skapar med andra ord förutsättningar för ett gemensamt ansvarstagande på alla nivåer i organisationen. Med utgångspunkt i denna gransknings resultat vill vi avslutningsvis peka på att ett sådant ansvarstagande är en viktig faktor som ligger bakom ett väl utvecklat arbete med studie- och yrkesvägledning, vilket är avgörande för att minska risken för problem vad gäller nyanlända elevers fortsatta utbildningsvägar efter språkintröduktionen.

⁶⁹ 3 kap. 12 § j skollagen (2010:800).

⁷⁰ Skolinspektionen (2017). *Språkintröduktion i gymnasieskolan*.

Referenser

- Fejes m.fl (2018) *Introduktion på svenska: Om språkin introduktion för nyanlända på gymnasieskola och folkhögskola*. Linköping: Linköping University Electronic Press.
- Förordning (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. (SFS 2017:193).
- Förordning om läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144).
- Gymnasieförordning (SFS 2010:2039).
- Hagström, M. (2018)** Raka spår, sidospår, stopp: Vägen genom gymnasieskolans språkin introduktion som ung och ny i Sverige. Linköping: Linköping University Electronic Press.
- Hertzberg, F. (2015). Vägledning, erkännande och kunskap. I Bunar, N. (red.) (2015). Nyanlända och lärande: mottagande och inkludering. Stockholm: Natur & Kultur.
- Lindblad, M. (2016). "De förstod aldrig min historia". Unga vuxna med migrationsbakgrund om skolmisslyckande och övergångar mellan skola och arbete. Umeå: Umeå Universitet.
- Nilsson, J. (2015). I kläm mellan grundskolan och gymnasiet: Kartläggning av språkin introduktion i Östergötland och Tranås. Linköping: Regionförbundet Östsam.
- Nilsson Folke, J. (2017). Lived transitions: experiences of learning and inclusion among newly arrived students. Stockholm: Stockholm Universitet.
- Prop. 2000/01:115 Asylsökande barns skolgång m.m.
- Prop. 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet.
- Prop. 2017/18:1 Budgetpropositionen för 2018.
- Prop. 2017/18:183 En gymnasieutbildning för alla.
- Regeringens hemsida: <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstalldhet/mal-for-jamstalldhet/> (hämtad 2017-11-31).
- Regeringens hemsida: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/05/starkt-mojlighet-till-utbildning-i-gymnasieskolan-for-asylsokande-elever-som-fyllt-18-ar/> (hämtad 2018-10-09).
- Sawyer, L. (2006) Att koppla drömmar till verkligheten: SYO-konsulenters syn på etnicitet i övergången från grundskolan till gymnasiet. I Sawyer, L och Kamali, M (red.). Utbildningens dilemma. Demokratiska ideal och andrafierande praxis. SOU 2006:40. Stockholm: Fritzes.
- Sharif, H. (2017). "Här i Sverige måste man gå i skolan för att få respekt". Nyanlända ungdomar i den svenska gymnasieskolans introduktionsutbildning. Uppsala: Uppsala Universitet.
- Sheikhi, K. (2013). Vägar till förståelse. Andraspråkstalare i samtal med en studie- och yrkesvägledare. Göteborg: Göteborgs Universitet.

Skolinspektionen (2009). Utbildning för nyanlända elever – rätten till en god utbildning i en trygg miljö, Övergripande kvalitetsgranskningsrapport 2009:3.

Skolinspektionen (2013). Utbildningen på introduktionsprogrammen i gymnasieskolan: En kvalitetsgranskning av programmen yrkesintroduktion och individuellt alternativ. Rapport 2013:6.

Skolinspektionen (2015). Utbildning för asylsökande barn och barn som vistas i landet utan tillstånd: Riktad tillsyn i 30 kommuner, Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen (2017). Språkintröduktion i gymnasieskolan.

Skollag (SFS 2010:800).

Skolverket (2011). Gymnasieskola 2011.

Skolverket (2014). Övergångar inom och mellan skolor och skolformer. Hur övergångar kan främja en kontinuitet i skolgången från förskolan till gymnasieskolan. Stödmaterial.

Skolverket (2016). Språkintröduktion. Rapport 436.

Skolverket (2017). Uppföljning av språkintröduktion. Beskrivande statistik på nationell nivå och exempel på hur nyanlända elever kan ges möjlighet att använda sitt modersmål i undervisningen. Rapport 454.

Skolverket (2017). Redovisning av uppdrag om nyanlända under 25 år och deras utbildningsbehov inom komvux.

Skolverket (2017). Redovisning av uppdrag om sammanhållna yrkesutbildningar samt stödinsatser under införandet av regionalt yrkesvux.

Skolverket (2018). Uppföljning av språkintröduktion. Beskrivande statistik på nationell nivå och nyanlända elevers övergångar till och från språkintröduktion. Rapport 469.

Skolverket (2018). Preliminär statistik om gymnasieskolans elever.

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:180). Arbeta med studie- och yrkesvägledning.

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2016:2). Utbildning för nyanlända elever.

Skolverkets hemsida: <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/nyanlandas-ratt-till-utbildning/> (hämtad 2018-10-09).

Skowronski, E. (2013). Skola med fördröjning: Nyanlända elevers sociala spelrum i "en skola för alla". Lunds universitet.

SOU 2016:77. En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning. Betänkande av Gymnasieutredningen. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Stretmo, L. och Melander, C. (2013). Får jag vara med? Erfarenheter från ensamkommande barn och ungdomar i Göteborgsregionen och arbetet med denna grupp. FOU i Väst, Rapport 2: 2013.

Sundelin, Å. (2015). Att skapa framtid. En analys av interaktionen i studie- och yrkesvägledande samtal med unga i migration. Stockholm: Stockholms universitet

Wernesjö, U. (2015). Landing in a rural village: home and belonging from the perspectives of unaccompanied young refugees. *Identities* 22(3).

Bilaga 1. Rättslig reglering med mera

Här sammanfattas närmare reglering kring frågor som står i fokus för denna granskning.

Med nyanländ avses i skollagen en person som varit bosatt utomlands och som nu är bosatt i landet och som har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då personen fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här.⁷¹ Nyanlända elever omfattas i stort av samma bestämmelser som gäller för alla elever. Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med gällande författningar⁷², medan rektorn beslutar om sin enhets inre organisation.⁷³

Gymnasieskolans programstruktur och behörighetsregler

Utbildningen i gymnasieskolan ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.⁷⁴

Utbildningen i gymnasieskolan består av nationella program som är yrkesprogram eller högskoleförberedande program. I gymnasieskolan finns också utbildning i form av introduktionsprogram. Introduktionsprogrammen vänder sig till elever som inte är behöriga till gymnasieskolans nationella program.

För behörighet till yrkesprogram och högskoleförberedande program krävs godkända betyg i svenska/svenska som andraspråk, engelska, matematik och därutöver minst fem respektive nio ytterligare grundskoleämnen.⁷⁵ Under vissa förutsättningar kan, för bland annat nyanlända elever, dispens ges från vissa behörighetskrav till nationella program. Det krävs dock att huvudmannen bedömer att eleven har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen på det tilltänkta programmet.⁷⁶ Ett begränsat antal platser ska (fri kvot) avsättas för dem som på grund av särskilda omständigheter bör ges företräde framför de övriga sökande, eller kommer från skolenheter vilkas betyg eller omdömen inte utan vidare kan jämföras med betygen från grundskolan.⁷⁷

En elev har som huvudregel rätt att påbörja utbildningen på ett nationellt program i gymnasiet senast det första kalenderhalvåret det år hen fyller 20 år.⁷⁸ Asylsökande och de som vistas i Sverige med tidsbegränsat uppehållstillstånd har rätt till utbildning i gymnasieskola bara om de har påbörjat utbildningen innan de fyller 18

⁷¹ 3 kap. 12 a § skollagen (2010:800).

⁷² 2 kap. 8 § skollagen (2010:800).

⁷³ 2 kap. 10 § skollagen (2010:800).

⁷⁴ 15 kap. 2 § skollagen (2010:800).

⁷⁵ 16 kap. 29-34 §§ skollagen (2010:800).

⁷⁶ 16 kap. 32 § skollagen (2010:800).

⁷⁷ 7 kap. 3 § gymnasieförordningen (2010:2039).

⁷⁸ 16 kap. 29 §, skollagen (2010:800).

år.⁷⁹ Det finns dock inget som hindrar att kommunen erbjuder utbildning på nationellt program för asylsökande ungdomar som fyllt 18 år.⁸⁰ Asylsökande som påbörjat sin gymnasieutbildning innan de fyllt 18 år har rätt att gå kvar på utbildningen även efter 18 års ålder. Detta gäller studier på såväl introduktionsprogram som på nationellt gymnasieprogram.⁸¹

Språkintröduktion

Språkintröduktionsprogrammet syftar till att ge nyanlända ungdomar, som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett yrkesprogram, en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilken möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.⁸² I förarbeten till skollagen framhålls att eleven snarast möjligt ska kunna gå vidare i gymnasieskolan eller i annan utbildning.⁸³

Utbildningen på språkintröduktion ska följa en plan som beslutas av huvudmannen och för varje elev ska en individuell studieplan upprättas.⁸⁴ Den individuella studieplanen får en extra viktig funktion för elever på intröduktionsprogrammen eftersom dessa program saknar nationella programstrukturer och examensmål.⁸⁵

Behörighetsregler till komvux

En vuxen är behörig att delta i utbildning på grundläggande och gymnasial nivå på komvux från och med andra kalenderhalvåret det år då hon eller han fyller 20 år.⁸⁶ För studier i svenska för invandrare är åldersgränsen 16 år.⁸⁷ För behörighet till studier på komvux krävs vidare att den vuxne har permanent uppehållstillstånd i Sverige.⁸⁸

Övergång från språkintröduktion till andra intröduktionsprogram, nationella program respektive vuxenutbildning

Den 1 augusti 2018 trädde nya lagregler i kraft gällande överlämning i samband med att en elev byter skolenhet eller skolform. De nya reglerna, som omfattar alla skolformer utom komvux, innebär bland annat att avlämnande skola, till mottagande skola, ska överlämna sådana uppgifter om eleven som behövs för att underlätta övergången för eleven.⁸⁹ Dessförinnan reglerades överlämning i samband med övergångar endast i läroplan och Skolverkets allmänna råd, se nedan.

I gymnasieskolans läroplan anges att det är skolans ansvar att varje elev som avslutat ett intröduktionsprogram har en plan för och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller uppnår en förberedelse för etablering på arbetsmarknaden.⁹⁰ Läroplanen anger även att skolan ska sträva efter flexibla lösningar för organisation,

⁷⁹ 29 kap. 2 § andra stycket 1 och 2 samt 29 kap. 3 § första stycket skollagen (2010:800).

⁸⁰ Prop. 2000/01:115 *Asylsökande barns skolgång m.m.* s.19, Skolverkets hemsida: <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/nyanlandas-ratt-till-utbildning/> (hämtad 2018-10-09).

⁸¹ 17 kap. 15 § skollagen (2010:800).

⁸² 17 kap. 3 och 12 §§ skollagen (2010:800).

⁸³ Prop. 2009/10:165 s. 447.

⁸⁴ 17 kap. 7 § skollagen (2010:800).

⁸⁵ Skolverket (2011) *Gymnasieskola 2011*, s. 31.

⁸⁶ 20 kap. 11 och 20 §§ skollagen (2010:800).

⁸⁷ 20 kap. 31 § skollagen (2010:800).

⁸⁸ 29 kap.2 och 3 §§ skollagen (2010:800).

⁸⁹ 3 kap. 12 § j skollagen (2010:800).

⁹⁰ Läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144), 2.1 Kunskaper.

kursutbud och arbetsformer.⁹¹ Vidare anges att gymnasieskolan ska nära samverka med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet.⁹²

I kommentar till Skolverkets allmänna råd om utbildning för nyanlända elever anges att information om eleven behöver överföras till det mottagande programmet när en elev byter gymnasieprogram och att det är viktigt att rektorn skapar rutiner för att säkerställa att information om en nyanländ elev förs vidare till det program som eleven ska börja på eller den skolform som eleven ska börja i.⁹³

Studie- och yrkesvägledning

Enligt skollagen ska elever ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.⁹⁴ Varje kommun ska informera om de nationella programmen och om möjligheterna att få utbildning på introduktionsprogram.⁹⁵ Det är rektorns ansvar att studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke.⁹⁶

I kommentar till Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning anges att huvudmannen för att säkerställa att elevernas behov av studie- och yrkesvägledning kan tillgodoses behöver analysera behoven, sätta upp mål och planera för studie- och yrkesvägledningen.⁹⁷ I kommentar framhålls också att nyanlända elever behöver få information om utbildningssystemet, sina möjligheter till studier och arbetsmarknadens kompetenskrav.⁹⁸ Skolan har också ett kompensatoriskt uppdrag vilket innebär att skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹⁹ Skolan behöver därför enligt kommentar till Skolverkets allmänna råd ha en bred repertoar av insatser och aktiviteter för att tillgodose elevers olika behov av studie- och yrkesvägledning.¹⁰⁰

Enligt läroplanen för gymnasieskolan ska skolans personal motverka begränsningar i elevernas framtida val av utbildning och yrke som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.¹⁰¹ I kommentar till Skolverkets allmänna råd om studie- och yrkesvägledning framhålls att rektorn behöver ha en strategi för hur ett sådant arbete kan bedrivas.¹⁰²

⁹¹ Läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144), Skolans värdegrund och uppgifter, Varje skolas utveckling.

⁹² Läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144), 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv.

⁹³ Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2016:2), *Utbildning för nyanlända elever*, s. 39-40.

⁹⁴ 2 kap. 29 § skollagen (2010:800).

⁹⁵ 15 kap. 8 § skollagen (2010:800).

⁹⁶ Läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144), 2.6 Rektorns ansvar.

⁹⁷ Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:180), *Arbete med studie- och yrkesvägledning*, s. 16.

⁹⁸ Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:180), *Arbete med studie- och yrkesvägledning*, s. 32.

⁹⁹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁰⁰ Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:180), *Arbete med studie- och yrkesvägledning*, s. 19.

¹⁰¹ Läroplan för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144), 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv.

¹⁰² Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2013:180), *Arbete med studie- och yrkesvägledning*, s. 18.

Jämställdhetsperspektiv

Det nationella jämställdhetspolitiska delmålet om jämställd utbildning uttrycker att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.¹⁰³

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁰⁴ Skollagen anger även att sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska genomföras på skolenhetsnivå.¹⁰⁵

I Skolverkets allmänna råd om utbildning för nyanlända elever framhålls att huvudmannen regelbundet bör förvissa sig om att rektorn för en skolenhet har tillräckliga resurser för att leva upp till bestämmelserna om den fortsatta utbildningen för nyanlända elever för att vid behov kunna omfördela resurserna mellan skolenheterna. Huvudmannen bör också ha en långsiktig planering för den fortsatta utbildningen för nyanlända elever, samt skapa rutiner för att följa upp att detta arbete fungerar på skolenheterna och i förekommande fall vidta nödvändiga åtgärder.¹⁰⁶

¹⁰³ <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstalldhet/mal-for-jamstalldhet/>.

¹⁰⁴ 4 kap. 3 § skollagen.

¹⁰⁵ 4 kap. 4 § skollagen.

¹⁰⁶ Skolverkets allmänna råd (SKOLF5 2016:2), *Utbildning för nyanlända elever*, s. 14.

Bilaga 2. Granskade skolor och huvudmän

Skola/Verksamhet	Huvudman	Kommun	Huvudman- natyp
Väsby Nya Gymnasium	Upplands Väsby kommun	Upplands Väsby	Offentlig
Globala gymnasiet	Stockholms kommun	Stockholm	Offentlig
Schillerska gymnasiet 3	Göteborgs kommun	Göteborg	Offentlig
Angeredsgymnasiet 3	Göteborgs kommun	Göteborg	Offentlig
S:t Petri skola	Malmö kommun	Malmö	Offentlig
Liljeholmens gymnasium	Stockholms kommun	Stockholm	Offentlig
Ess-gymnasiet	Stockholms kommun	Stockholm	Offentlig
Almåsgymnasiet B	Borås kommun	Borås	Offentlig
Gullmarsgymnasiet 1	Lysekils kommun	Lysekil	Offentlig
Carlsund utbildningscentrum IM	Motala kommun	Motala	Offentlig
Karolinska gymnasiet	Örebro kommun	Örebro	Offentlig
Kunskapskällan	Herrljunga kommun	Herrljunga	Offentlig
Berzeliuskolan 7	Linköpings kommun	Linköping	Offentlig
Kungsmadskolan 3	Växjö kommun	Växjö	Offentlig
IMSPR	Vindelns kommun	Vindeln	Offentlig
Eksjö Gymnasium 3	Eksjö kommun	Eksjö	Offentlig
Dahlstiernska gymnasiet	Melleruds kommun	Mellerud	Offentlig
Laestadiuskolan	Lapplands Kommunalförbund	Pajala	Offentlig
Kungsörs Gymnasium	Kungsörs kommun	Kungsör	Offentlig
Thoren Business School Västerås	Thorengruppen AB	Västerås	Enskild
Framtidsgymnasiet i Göteborg	Framtidsgymnasiet i Göteborg aktiebolag	Göteborg	Enskild
Skärholmens gymnasium	Stockholms kommun	Stockholm	Offentlig
Gymnasieutbildningen i Bjuv	Bjuvs kommun	Bjuv	Offentlig

Bilaga 3. Referensgrupp

Päivi Juvonen, professor i svenska som andraspråk, Linneuniversitetet

Lisa Ekehult, undervisningsråd, Skolverket

Torbjörn Hanö, rektor Polhemsskolan, Lund

Charlotte Furtenbach, rådgivare, Specialpedagogiska skolmyndigheten

Louise Lühr, samordnare och karriärvägledare, Lunds Vägledningscentrum

KS § 12

DNR KS 93/2018

Revidering delegationsordning kommunstyrelsen

Sammanfattning

Från och med den 1 januari 2018 har Sverige en ny kommunallag. Den nya lagen (SFS 2017:725) innehåller dels ett antal nya regler och dels en omstrukturering av reglerna från den gamla kommunallagen. Styrdokumentet *Delegationsordning kommunstyrelsen* är skrivet med hänvisning till den tidigare kommunallagen. Delegationsordningen behöver därför revideras i linje med den nya lagens regler och struktur i syfte att följa lagstiftningen. Exempel på förändringar i den nya kommunallagen gällande delegering är att det nu är möjligt att delegera uppgifter från nämnden/styrelsen till presidiet samt att nämnden/styrelsen själv beslutar om i vilken utsträckning delegerade ärenden ska återrapporteras till nämnden/styrelsen.

Delegeringsordningen har även ändrats i linje med insamlade synpunkter från förvaltningarna i syfte att återspegla rådande arbetsätt.

Ändringar har rödmarkerats i förslaget och de gamla formuleringarna kvarstår för referens.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2018-12-11
Förslag till Delegationsordning kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Kommunstyrelsen fastställer delegationsordning för kommunstyrelsen att gälla tillsvidare.

Ronnie Rexwall (KV) föreslår följande ändring i punkt H.1. avseende "Beslut om anställningsvillkor, löneinplacering av kommundirektör": att beslut i ärendet delegeras till kommunstyrelsens presidie istället för till kommunstyrelsens ordförande.

Lennart Ottosson (KV) föreslår följande tillägg i punkt H.2. att följande tillägg görs i noten: "Kdir fattar beslut avseende Fc efter samråd med berörd nämnds ordförande."

Mats Palm (S) bifaller förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag med Ronnie Rexwalls (KV) ändringsförslag och Lennart Ottossons (KV) tilläggsförslag antas och finner att så sker.

Fortsättning § 12

Kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen fastställer delegationsordning för kommunstyrelsen att gälla tillsvidare (bilaga 1, KS § 12/2019-01-21) med följande ändring och tillägg:
 - Ändring punkt H.1: att beslut i ärendet delegeras till kommunstyrelsens presidie istället för till kommunstyrelsens ordförande.
 - Tillägg punkt H.2, not: "Kdir fattar beslut avseende Fc efter samråd med berörd nämnds ordförande."

Meddelande 2

DIARIENUMMER:	KS 93/2018
FASTSTÄLLD:	2014-12-15
VERSION:	4
SENAS T REVIDERAD:	KS § 12/2019-01-21
GILTIG TILL:	Tillsvidare
DOKUMENTANSVAR:	Kommundirektör

Delegeringsordning

Delegeringsordning för kommunstyrelsen

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Innehåll

Innehåll.....	1
1. Allmänt om delegation	2
1.1 Syfte och avgränsning.....	2
1.2 Kommunallagens regler	3
1.3 Registrering och rapportering av beslut.....	4
1.4 Begränsning av delegation	5
1.5 Allmänna delegeringsregler	5
1.6 Förkortningar.....	5
2. Delegeringsordning för kommunstyrelsen	6
A. Allmänna administrativa ärenden	7
B. Extra ordinär händelse och krisledning	11
C. Ekonomiärenden.....	13
D. Upphandling/Inköp/Avtal.....	16
E. Organisationsärenden.....	20
F. Kommunstyrelsens ansvar som personalorgan.....	20
G. Personalärenden	22
H. Lönesättning.....	23
I. Beslut om tjänstledighet med löneförmån.....	23
J. Ärenden avseende arbetsmiljöarbete	24
K. Lokalplanering och lokalanvändning	25
L. IKT/IT	26
M. Samhällsplanering	27
N. Mark- och exploateringsärenden.....	28
O. KF-beslutade ärenden - Ärenden till eller som berör tekniska förvaltningen	28

1. Allmänt om delegation

1.1 Syfte och avgränsning

Möjligheterna att delegera beslutanderätten har följande två syften:

- att avlasta det politiska organet rutinärenden så att utrymme finns för mer omfattande behandling av principiella ärenden
- att möjliggöra en effektivare kommunal förvaltning genom att beslutsvägarna blir kortare och handläggningen snabbare

Kännetecknande för ett beslut som kan delegeras är bl.a. att det föreligger alternativa lösningar och att beslutsfattaren måste göra vissa överväganden och bedömningar.

Vidare kan sådana beslut överklagas genom kommunalbesvär, vilket innebär att en laglighetsprövning kan göras av besluten.

Revidering av delegationsordning ska göras vid förändringar i verksamheten. Minimikravet är att den revideras inför varje mandatperiod.

Utifrån kommunstyrelsens övergripande ansvar och tillsynsansvar ska kommunstyrelsens delegationsordning tillämpas i respektive nämnds delegationsordning. Nämnden fastställer delegat inom sitt ansvarsområde.

Genom delegation flyttas beslutanderätten över till delegaten. Delegaten träder in helt i kommunstyrelsens ställe. Beslut som fattas med stöd av delegation är juridiskt sett ett kommunstyrelsebeslut respektive nämndbeslut. Beslut som fattas på delegation gäller direkt och kan inte ändras av styrelsen/nämnden. Däremot kan kommunstyrelsen återta sin delegation, även för ett enskilt ärende, men detta får inte rättsverkan på redan fattade beslut.

Nämnden kan delegera sin beslutanderätt till:

- en grupp av ledamöter och/eller ersättare inom den egna nämnden, t ex. ett utskott eller nämndens presidium
- enskild ledamot eller ersättare inom nämnden
- enskild anställd inom kommunen

I Herrljunga kommun gäller generellt att kommundirektör och förvaltningschef har rätt att vidaredelegera delegationen om inte annat anges.

Delegationsbeslut ska vara skriftliga och fattas i enlighet med gällande lagar och förordningar, kommunfullmäktiges beslut, för kommunen bindande avtal samt i enlighet med vägledande bestämmelser utfärdade av nämnd/styrelse.

Delegaten har också att beakta gällande beslut om anslag och budget samt förvissa sig om att de resurser som behövs för att verkställa beslutet står till förfogande.

Varje beslut ska innehålla uppgift om vem som fattat beslutet, när beslutet fattades, vilket beslut som fattats och vad beslutet avser samt vid behov kostnadsställe.

Tillämpningsanvisningar finns i Riktlinjer för dokument- och ärendehantering.

Beslut som fattas inom ramen för verkställighet grundas ofta på instruktioner, avtal eller policy och ingår oftast i tjänsten. Typiska exempel på sådana beslut är tillämpning av tjänstledighetsregler, tilldelning av förskoleplats enligt regelverk och avgiftsdebitering enligt fastställd taxa. Sådana beslut kan heller inte överklagas.

Antalet beslut som fattas som ren verkställighet är mycket omfattande. Det finns inte någon mening i att lista alla möjliga beslut som kan fattas som ren verkställighet. Ett mindre antal verkställighetsbeslut finns listade i delegationsordningen för att klargöra att dessa beslut är, just verkställighet, (V).

Fullmakt skiljer sig från delegation på flera sätt.

Fullmakt ligger inom ramen för civilrättens område och avhandlas i avtalslagen. Lagen utgår från grundtanken att fullmakten är en förklaring av fullmaktsgivaren (det politiska organet) att fullmäktigen (förtroendevald eller tjänstepersoner) har rätt att handla på fullmaktsgivarens vägnar. Fullmaktsgivaren tar således på sig ansvaret för de rättshandlingar (avtal mm) som fullmäktigen ingår för dennes räkning inom fullmaktens gränser. Beslut och andra rättshandlingar inom ramen för en fullmakt kan inte överklagas genom kommunalbesvär.

En delegat däremot, har en organställning genom att delegaten går in i kommunstyrelsens ställe och beslutar.

1.2 Kommunallagens regler

Kommunstyrelsens möjligheter till delegation av ärenden behandlas i 6 kap. 37-40 §§, 7 kap. 5-7 §§ och i speciallagstiftning. Observera att i kommunallagens mening är även kommunstyrelsen att betrakta som nämnd.

6 kap 37 §

En nämnd får uppdra åt presidiet, ett utskott, åt en ledamot eller ersättare eller åt en anställd hos kommunen eller landstinget att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap 38 §.

En gemensam nämnd får även under samma förutsättningar uppdra åt en anställd i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att besluta på nämndens vägnar.

6 kap 38 §

I följande slag av ärenden får beslutanderätten inte delegeras:

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt
4. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som överlåtits till nämnden, och
5. ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

6 kap 39 §

En nämnd får uppdra åt ordföranden eller en annan ledamot som nämnden har utsett att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande, att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut skall anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

6 kap 40 §

Nämnden ska besluta i vilken utsträckning beslut som har fattats med stöd av uppdrag enligt 37 § ska anmälas till den. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i kommunallagens 13:e kapitel.

Sådana beslut som avses i 6 kap 39 § ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

7 kap 5 §

En nämnd får uppdra åt en anställd hos kommunen eller landstinget att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, dock inte i de fall som avses i 6 kap. 38 §.

7 kap 6 §

Om en nämnd med stöd av 7 kap 5 § uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller landstinget att fatta beslutet.

7 kap 7 §

Om en nämnd med stöd av 7 kap 5 § uppdrar åt en anställd att besluta på nämndens vägnar, får nämnden ställa upp villkor som innebär att brukarna av nämndens tjänster ska ges tillfälle att lägga fram förslag eller att yttra sig, innan beslutet fattas. Nämnden får också bestämma att en anställd får fatta beslut endast om företrädare för brukarna har tillstyrkt beslutet.

1.3 Registrering och rapportering av beslut

I princip gäller samma formregler för delegationsbeslut som för nämndbeslut.

Detta innebär att det alltid skall finnas någon form av skriftlig dokumentation för de beslut som fattas med stöd av delegation.

Alla beslut som fattas med stöd av delegation skall anmälas till kommunstyrelsen i enlighet med Riktlinjer för dokument- och ärendehantering.

Ett beslut som är fattat på delegation ska kunna överklagas liksom andra beslut som nämnd/styrelse fattar. Därav följer vikten av att delegationsbeslut anmäls. Anmäls inte besluten eller försenas anmälan av beslut, förlängs överklagandetiden med motsvarande tid. Tiden för överklagande löper 3 veckor från att protokollet anslagits på kommunens anslagstavla.

Förvaltningslagens särskilda regler gäller i ärenden som avser myndighetsutövning mot enskild. Enligt § 44 § FL börjar klagotiden löpa från den dagen part har fått del av beslutet genom beslutsmyndigheten.

I delegationsordning nedan, finns beteckningarna F, D respektive V.

F anger att ärendet hanteras med fullmakt, V anger att ett beslut ska betraktas som ren verkställighet utan formellt krav på återrapportering till KS. D anger att ärendet är en delegering inom vilken KS beslutar om huruvida ärendet ska återrapporteras till KS eller inte. I delegeringsordningen är delegerade ärenden

markerade med D1 för beslut som ska återrapporteras till KS, och med D2 för beslut som ska dokumenteras och förvaras hos beslutsfattaren.

Beslut av delegat ska skriftligen anmälas till nämnden/styrelsen nästkommande sammanträde. Beslut som fattas med stöd av vidaredelegation från Kommundirektör eller förvaltningschef ska rapporteras till kommundirektör/förvaltningschef. Syftet med krav på återrapportering är att nämnden/styrelsen ska få information och kunna utöva kontroll samt att beslutet blir registrerat.

1.4 Begränsning av delegation

I de fall delegaten inom ramen för lämnad delegation har att fatta ett beslut av principiell betydelse eller som annars är av större vikt skall ärendet lyftas till kommunstyrelsen för bedömning/beslut. Detsamma gäller om det politiska momentet i ärendet kan antas vara stort. Delegaten har att i dessa fall överlämna ärendet till kommunstyrelsen/nämnd för avgörande. Delegationen omfattas således inte av denna typ av ärenden.

1.5 Allmänna delegeringsregler

Överordnad chef äger rätt att fatta beslut i samtliga ärenden som delegerats till tjänsteperson vid ordinarie delegats frånvaro, vid jäv eller om delegaten överlämnar ärendet till denne. Den som förordnats som vikarie för viss tjänsteperson inträder som delegat i dennes ställe. Kommundirektören har rätt att fatta beslut i stället för samtliga tjänstepersonsdelegater.

Den som av kommunstyrelsen utsetts till delegat har rätt att underteckna de avtal och andra rättshandlingar som erfordras för verkställande av delegationsbeslutet.

I Herrljunga kommun gäller generellt att kommundirektör och förvaltningschef har rätt att vidaredelegera ärenden som är lämpliga att vidaredelegera och om inte annat anges.

Vid kommunstyrelsens ordförandes bortovaro inträder kommunstyrelsens vice ordförande som delegat.

1.6 Förkortningar

F = Fullmakt D = Delegation V = Verkställighet

2. Delegeringsordning för kommunstyrelsen

Delegationsordning avseende Upphandling/Inköp/Avtal, Extra ordinär händelse, Krisledning och IKT/IT gäller för samtliga nämnder.

Tillämpliga delar utifrån kommunstyrelsens övergripande ansvar för funktionerna administration, ekonomi, organisation och personal ska tillämpas inom respektive nämnds ansvarsområden. Servicenämnd har att fastställa delegationsordning för ansvarsområdet.

Innehållsförteckning delegationsordning:

- A. Allmänna administrativa ärenden
- B. Extra ordinär händelse och krisledning
- C. Ekonomiärenden
- D. Upphandling/Inköp/Avtal
- E. Organisationsärenden
- F. Kommunstyrelsen som personalorgan
- G. Personalärenden
- H. Lönesättning
- I. Tjänstledigheter
- J. Arbetsmiljöarbete
- K. Lokalplanering och Lokalanvändning
- L. IKT/IT
- M. Samhällsplanering
- N. Mark- och exploateringsärenden
- O. Fastighets-, markköp respektive försäljning TN (KF)

Meddelande 2

A. Allmänna administrativa ärenden				
Nr	Ärende	Delegat	F/D/V	Not
A.1	Underteckna gåvo- och lånehandlingar, borgensärenden samt avtal och förbindelser av principiell betydelse.	Kommunstyrelsens ordförande (KSO) Ersättare: Kommunstyrelsens andra vice ordförande (2:a V KSO)	F	Finansiella avtal rapporteras till ek chef Handlingar ska kontrasigneras av kommundirektör
A.2	Representation (förtroendevalda)	Ordf. i resp. nämnd/styrelse	D1	
A.3	Förtroendevaldas deltagande i kurser, konferenser och dylikt upp till 7000 kr per person	Ordf. i resp. nämnd/styrelse	D1	
A.4	Beslut å kommunstyrelsens vägnar enligt 6 kap § 39 KL i fall som är så brådskande att kommunstyrelsens beslut inte kan avvaktas	KSO	D1	6 kap 39 § KL
A.5	Fatta beslut i framställningar från föreningar, organisationer och företag rörande ekonomiskt stöd.	KS	Ej delegerat	Inom budgetram för tillväxt och utveckling Ej inom ansvar föreningsstöd, vilket åligger tekniska nämnden
A.6	Utfärda fullmakt för ombud att föra kommunens talan inför domstolar och andra myndigheter samt vid förrättningar av skilda slag	Kommundirektör (Kdir)	D2	KL 6 kap 15 § Ej vidaredelegering
A.7	Avge yttrande till länsstyrelsen i enlighet med 18 § Kameraövervakningslag (2013:460)	Kdir	D2	
A.8	Beslut att inte lämna ut uppgifter/allmän handling samt enligt prövning av sekretesslagen eller att	Kanslichef	D1	2 kap 14 § TF, 10 kap 11-13 §§ &

Meddelande 2

	uppställa förbehåll av skilda slag inom kommunens politiska beslutsprocess och kanslifunktionens ansvarsområden	Ersättare: Nämndsamordnare/ Kdir		15 kap 2-3 §§ OSL Ej vidaredelegering
A.9	Beslut att inte lämna ut uppgifter eller allmän handling samt enligt prövning av Sekretesslagen eller att uppställa förbehåll av skilda slag inom ekonomifunktionens ansvarsområden	Ekonomichef (Ek chef) Ers. Controller/ Kdir	D1	2 kap 14 § TF, 10 kap 11-13 §§ & 15 kap 2-3 §§ OSL Ej vidaredelegering
A.10	Beslut att inte lämna ut uppgifter eller allmän handling samt enligt prövning av Sekretesslagen eller att uppställa förbehåll av skilda slag inom personalfunktionens ansvarsområden	Personalchef (Pers chef) Ers. personalstrateg/ Kdir	D1	2 kap 14 § TF, 10 kap 11-13 §§ & 15 kap 2-3 §§ OSL Ej vidaredelegering
A.11	Yttrande till domstol vid överklagande av beslut att ej lämna ut allmän handling	Delegaten i ärendet	D1	Ej vidaredelegering
A.12	Prövning och beslut om att avvisa för sent inkomna överklaganden enligt §§ 45-46 FL	Kanslichef	D1	Ej vidaredelegering
A.13	Beslut om ändringar och tillägg i Kommunstyrelsens dokumenthanteringsplan	Kanslichef	D1	Ej vidaredelegering
A.14	Personuppgiftsbehandling inom KS ansvarsområden	Kanslichef	D2	Ej vidaredelegering Kommunstyrelse och respektive nämnd är personuppgiftsansvarig
A.15	Ansvar för förteckning över personuppgiftsbehandlingar för kommunstyrelsen	Registeransvarig	D2	Registerförteckning ska finnas tillgängligt för redovisning Resp. nämnds ansvar

Meddelande 2

A.16	Besluta om den registrerades rättigheter i fråga om rättelse, radering, begränsning av behandling och överföring av personuppgifter till annan personuppgiftsansvarig (dataportabilitet).	Kanslichef	D2	Art. 16-20, dataskyddsförordningen Resp. nämnds ansvar
A.17	Beslut att neka den registrerades begäran om registerutdrag	Kanslichef	D2	Art. 12.5 b, dataskyddsförordningen Ej vidaredelegering Resp. nämnds ansvar
A.18	Ingå personuppgiftsbiträdesavtal med personer utanför den kommunala organisationen som behandlar personuppgifter för kommunstyrelsens räkning.	Behörig avtalsansvarig	D2	Art. 28.3, dataskyddsförordningen. Resp. nämnds ansvar
A.19	Tillståndsgivning enligt Lotterilagen	Besöksnäringsansvarig	D2	Ej vidaredelegering
A.20	Avge yttrande eller föra talan i ärenden rörande folkbokföringen	Förvaltningschef (Fc) Socialnämnd	D2	Folkbokföringslag (1991:481)
A.21	Besvara till styrelsen inkomna skrivelser där styrelsens yttrande ej anses påkallat.	KSO	V	
A.22	Göra framställningar till statliga verk eller kommunala myndigheter i anslutning till styrelsens verksamhet	KSO	V	
A.23	Avge yttrande i enlighet med politiskt antagna styrdokument respektive handlingar	Kdir	V	
A.24	Namnändringar och redaktionella ändringar i avtal och andra handlingar	Kdir	V	
A.25	Beslut om gallring i kommunens centralarkiv	Kanslichef/ Arkivansvarig	D2	

Meddelande 2

A.26	Ansvar för diarieföring av ärenden, registrering, och arkivering inom kommunstyrelsens ansvarsområde	Kanslichef	V	Ska finnas tillgängligt för redovisning Resp. nämnds ansvar
A.27	Tillstånd eller avslag att använda kommunens vapen och logotyp	Kanslichef	V	Lag (1970:498) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar
A.28	Yttrande över länsstyrelsens remisser angående ansökning rörande borgerliga vigsel- eller registreringsförrättare	Kdir	D2	
A.29	Yttrande ang. antagande av hemvärnsmän	Kdir	D2	Hemvärnsförordning (1997:146)
A.30	Kommunens digitala anslagstavla	Kanslichef	V	
A.31	Omprövning av beslut som fattas på delegation	Delegaten i ursprungsbeslutet	D1	37 § FL
A.32	Beslut om rättelse av beslut som blivit fel på grund av förbiseende och som är uppenbart oriktigt	Delegaten i ursprungsbeslutet	D1	36 § FL

B. Extra ordinär händelse och krisledning

Krisledningsnämnden är kommunens ledande politiska organ om kommunen drabbas av en extraordinär händelse. Krisledningsnämnden får fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i kommunen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning.

Grundprincipen är att alla givna delegationer fortfarande gäller, men krisledningsnämnden äger dock rätt att återkalla givna delegationer och överta beslutanderätten i de ärenden som berörs av den extraordinära händelsen. Den som normalt sett har delegationen ska skyndsamt informeras om ett sådant återkallande.

Vid extra ordinär händelse upprättas en ledningsgrupp, vilken tillika är beredningsgrupp för krisledningsnämnden.

Beredningsgruppen leds av kommundirektören.

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
B.1	Krisledningsnämnd vid extra ordinär händelse eller krissituation	Krisledningsnämnd		Sammanfattas Reglemente för Krisledningsnämnd samt Krisledningsplan för extraordinär händelse
B.2	Utse ersättare för kommundirektören vid kommunchefens planerade frånvaro vid extra ordinär händelse eller krissituation	Kdir	D1	Ej vidaredelegering
B.3	Beslut om säkerhetsprövning och placering i säkerhetsklass enligt säkerhetsskyddslagen	Säkerhets-skyddschef	D1	Ej vidaredelegering
B.4	Besluta om att bistå annan kommun som har framställt begäran om hjälp p g a att det pågår en extra ordinär händelse där, upp till ett värde av 10 prisbasbelopp	KSO	D1	Ej vidaredelegering
B.5	Ianspråktagande av ekonomiska resurser inom kommunstyrelsens ansvar vid extra ordinär händelse, upp till 10 prisbasbelopp	Kdir	D1	Ej vidaredelegering

Meddelande 2

B.6	Ansvara för, handlägga och arbeta fram Risk- och sårbarhetsanalys inom samtliga nämnders och styrelsens ansvarsområde	Kris- och beredskaps-samordnare	V	
B.7	Begära stöd från en annan kommun vid en extraordinär händelse.	KSO	D1	Ej vidaredelegering
B.8	Lämna begränsat ekonomiskt stöd till en enskild som drabbats av en extraordinär händelse, upp till ett halvt prisbasbelopp	KSO	D1	Ej vidaredelegering Socialsekreterare nås på kontorstid, tfn 0513-170 00. Vid akut läge (ej kontorstid) ring 112, be att få tala med social beredskap Herrljunga (sociala jouren erbjuder tillfälligt stöd ex. övernattning, mat m.m.)

C. Ekonomiärenden

Respektive budgetansvarig chef/ledare ansvarar fullt ut för tilldelad budget.

Inom fastställd budgetram råder verkställighet för ekonomiskt relaterade beslut.

Undantag finns om förbehåll eller annan delegation är fastställt/d.

Det innebär i korthet att delegationsordningen är överordnad verkställighet inom budgetram.

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
C.1	Beslutsattestant för kommunstyrelsens ansvarsområde	Kdir Ek chef	D2	Ekonomichef ges rätt att utse ersättare för sig själv och beslutsattestanter och ersättare för styrelsens ansvarsområden. Förteckning över dessa ska hållas aktuell och anmälas till nämnden/styrelsen
C.2	Beslut om ändring i attestantförteckning under löpande mandatperiod	Ek chef	D2	Ej vidaredelegering
C.3	Överenskommelse om betalning av fordran	Ek chef/ Fc	D1	Ej vidaredelegering Rapport till Ek chef
C.4	Anstånd med eller avbetalning av skuld till kommunen till ett högsta belopp av 3 prisbasbelopp	Ek chef/ Fc	D2	Rätt till vidaredelegering Rapport till Ek chef
C.5	Anstånd med eller avbetalning av skuld till kommunen över 3 prisbasbelopp	KS		Ej delegerat

Meddelande 2

C.6	Nedskrivning respektive avskrivning av kundfordringar över ett halvt prisbasbelopp	KS		Ej delegerat. Konkurser, bouppteckningar / dödsboanmälningar ska vara avslutade
C.7	Nedskrivning respektive avskrivning av kundfordringar upp till ett halvt prisbasbelopp	Ek chef	D1	
C.8	Avskrivning av lönefordran under ett halvt prisbasbelopp	Personalchef	D2	
C.9	Lånefinansiering	Ek chef	D1	Enligt Kf:s budgetbeslut
C.10	Omfördelning av investeringsmedel inom Ks förvaltning mellan verksamheter inom budgeterad investeringsram	Kdir	D1	Ej vidaredelegering
C.11	Omdisponering av KF fastställd investeringsbudget efter framställan från nämnd för samtliga nämnder.	Resp. nämnd		Framgår av fastställda ekonomistyrningsprinciper
C.12	Besluta om internbudget inom kommunstyrelsens verksamhetsområden	KS		Ej delegerat
C.13	Ta ställning till krav på skadestånd eller andra ersättningsanspråk	Kdir /Fc	D2	Ej vidaredelegering Fc inom respektive ansvars-område Försäkringsbolag ska alltid kontaktas
C.14	Likviditetsförvaltning och löpande finansiella transaktioner	Ek chef	V	Inom ramen för finanspolicy
C.15	Långsiktig medelförvaltning inkl. pensionsmedelförvaltning	Ek chef	V	Inom ramen för finanspolicy
C.16	Donationsmedelförvaltning	Ek chef	V	Inom ramen för finanspolicy
C.17	Avge yttrande i juridiska processer avseende upphandling, inköp och avtal	Ek chef	D2	Inom ramen för uppdraget

Meddelande 2

				inköp/upp- handling/avtal
C.18	Utse attestanter för utkvittering/uttag avseende bankmedel, plusgiro, bankgiro och checkar	Ek chef	D2	Fastställd lista ska finnas tillgänglig på ekonomi-avdelning Två attester vid varje tillfälle
C.19	Utse attestanter för utkvittering av kommunens postförsändelser	Ek chef	D2	Fastställd lista ska finnas tillgänglig på ekonomi-avdelning
C.20	Kommunal delfinansiering i EU-projekt och andra regionala projekt	KS		Ej delegerat

D. Upphandling/Inköp/Avtal

Upphandling/Inköp/avtal sker på tre olika samordningsnivåer;

Förvaltningsspecifik

Förvaltningsövergripande - Herrljunga kommun

Upphandling i samverkan med andra kommuner samt med andra upphandlande organisationer såsom Kammarkollegiet och SKL Kommentus Inköpscentral

Samordnad upphandling kan vara förvaltningsspecifik eller förvaltningsövergripande.

Policy och Riktlinjer för inköp och upphandling ska följas.

Ekonomichef (Ek chef) och upphandlingssamordnare (Uso) i Herrljunga kommun ska anlitas.

Särskilda riktlinjer gäller vid direktupphandling där samråd ska ske med upphandlingsansvarig.

Inköp av varor och tjänster inom nämndens ansvarsområde och budgetanslag ska ske genom förvaltningarnas utsedda beställare.

Till grund för anskaffning och upphandling ska fastställd budget finnas, inom drift, investering eller exploatering.

Respektive budgetansvarig chef/ledare ansvarar för tilldelad budget.

Inom fastställd budgetram råder verkställighet för ekonomiskt relaterade beslut.

Undantag finns om förbehåll eller annan delegation är fastställt/d.

Det innebär i korthet att delegationsordningen är överordnad verkställighet inom budgetram.

OBS!

Olika regler gäller beroende på om en upphandlings värde överstiger eller ligger under ett visst tröskelvärde. Därför måste det totala värdet av varje upphandling beräknas för att se vilka regler som gäller. Köp av samma slag räknas samman oavsett om det är vara, tjänst eller byggtreprenad.

Följande tröskelvärde/upphandlingsvärde (årskostnad alternativt totalt avtalsvärde) gäller år 2018 och 2019:

Tröskelvärde – Varor och tjänster

Direktupphandling – upp till 586 907 SEK

Förenklad upphandling – 586 908 kr – 2 096 097 SEK

Öppen upphandling – över 2 096 097 SEK

Tröskelvärde – Byggtreprenader

Förenklad upphandling – 52 620 561 SEK

Öppen upphandling – över 52 620 561 SEK

Det är inte tillåtet att dela upp en upphandling i avsikt att komma under de olika beloppsgränserna.

Ramavtal får tecknas för högst fyra år.

Meddelande 2

<p>Delegationsordning avseende Upphandling/Inköp/Avtal ska gälla för samtliga nämnder. Respektive nämnd ska fastställa delegation avseende delegat.</p> <p>Upphandlingssamordnare förkortas Uso.</p>				
Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
	Förvaltningsspecifik			
D.1	<p>Direktupphandling förvaltningsspecifik</p> <p>Starta och genomföra upphandling</p> <p>Beslut</p> <p>Avtal/Beställning</p> <p>Eventuell avtalsförlängning enligt option</p>	<p>Budgetansvarig</p> <p>Budgetansvarig</p> <p>Budgetansvarig</p> <p>Budgetansvarig</p>	V	<p>Samråd ska ske med Uso</p> <p>Ska diarieföras</p> <p>Direktupphandling över 100 000 ska dokumenteras och diarieföras.</p> <p>Riktlinjer för direktupphandling ska följas.</p>
D.2	<p>Förenklad upphandling, förvaltningsspecifik</p> <p>Starta och genomföra upphandling</p> <p>Tilldelningsbeslut/Antagande av anbud</p> <p>Teckna avtal</p> <p>Eventuell avtalsförlängning enligt option</p>	<p>Fc</p> <p>Fc</p> <p>Fc</p> <p>Fc</p>	D1	<p>Samråd ska ske med Uso.</p> <p>Ska annonseras, dokumenteras och diarieföras.</p>
D.3	<p>Öppen upphandling, förvaltningsspecifik</p> <p>Starta och genomföra upphandling</p> <p>Tilldelningsbeslut/Antagande av anbud</p> <p>Teckna avtal</p> <p>Eventuell avtalsförlängning enligt option</p>	<p>Resp. nämnd</p> <p>Resp. nämnd</p> <p>Fc</p> <p>Fc</p>	D1	<p>Samråd ska ske med Uso.</p> <p>Ska annonseras, dokumenteras och diarieföras</p> <p>Eventuell avtalsförlängning efter samråd med respektive nämnd</p>

Meddelande 2

	Förvaltningsövergripande			
D.4	<p>Direktupphandling, kommunövergripande</p> <p>Starta och genomföra upphandling</p> <p>Beslut</p> <p>Avtal/Beställning</p> <p>Eventuell avtalsförlängning enligt option</p>	<p>Budgetansvarig</p> <p>Budgetansvarig</p> <p>Budgetansvarig</p> <p>Budgetansvarig</p>	V	<p>Samråd ska ske med Uso.</p> <p>Ska diarieföras</p> <p>Direktupphandling över 100 000 ska dokumenteras och diarieföras.</p> <p>Riktlinjer för direktupphandling ska följas.</p>
D.5	<p>Förenklad upphandling, förvaltningsövergripande</p> <p>Starta och genomföra upphandling</p> <p>Tilldelningsbeslut/Antagande av anbud</p> <p>Sluta avtal</p> <p>Eventuell avtalsförlängning enligt option</p>	<p>Kdir/Ek chef</p> <p>Kdir/Ek chef</p> <p>Kdir/Ek chef</p> <p>Kdir/Ek chef</p>	D1	<p>Samråd ska ske med Uso.</p> <p>Ska annonseras, dokumenteras och diarieföras</p>
D.6	<p>Öppen upphandling, kommunövergripande</p> <p>Starta och genomföra upphandling</p> <p>Tilldelningsbeslut, antagande av anbud</p> <p>Teckna avtal</p> <p>Eventuell avtalsförlängning enligt option</p>	<p>Kdir/Ek chef</p> <p>Kdir/Ek chef</p> <p>Kdir/Ek chef</p> <p>Kdir/Ek chef</p>	D1	<p>Samråd ska ske med Uso.</p> <p>Ska annonseras, dokumenteras och diarieföras.</p> <p>Eventuell avtalsförlängning efter samråd med kommunstyrelsens presidium</p>
	<p>Samordnad upphandling Ramavtal</p> <p>Upphandlingsverksamheten i kommuner ska i möjligaste mån samordnas för att uppnå bästa möjliga affärsvillkor och totalekonomi samt för att minimera de administrativa kostnaderna för upphandlingsverksamheten.</p>			

Meddelande 2

	<p>Samordning ska även ske med andra kommuner, myndigheter och upphandlingsorganisationer där så är lämpligt.</p> <p>Samordnad upphandling förutsätter likvärdiga förfrågningsunderlag och kan avse en eller flera förvaltningars behov.</p>			
D.7	<p>Förenklad upphandling, samordnad</p> <p>Beslut om medverkan eller ej vid upphandling</p> <p>Tilldelningsbeslut/Antagande av anbud</p> <p>Teckna avtal</p> <p>Eventuell avtalsförlängning enligt option</p>	<p>Kdir/Ek chef</p> <p>Kdir/Ek chef</p> <p>Kdir/Ek chef</p> <p>Kdir/Ek chef</p>	D1	<p>Samråd ska ske med Uso.</p> <p>Ska annonseras, dokumenteras och diarieföras</p>
D.8	<p>Öppen upphandling, samordnad</p> <p>Beslut om medverkan i upphandling</p> <p>Tilldelningsbeslut/Antagande av anbud</p> <p>Teckna avtal</p> <p>Eventuell avtalsförlängning enligt option</p>	<p>Kdir /Ek chef</p> <p>Kdir /Ek chef</p> <p>Kdir /Ek chef</p> <p>Kdir /Ek chef</p>	D1	<p>Samråd ska ske med Uso.</p> <p>Ska annonseras, dokumenteras och diarieföras</p>
D.9	Uppsägning av avtal	Behörig avtalsansvarig	V	<p>Ingår i uppdragets funktionsansvar.</p> <p>Samråd ska ske med Uso.</p>
D.10	Teckna leasingavtal	Kdir /EK chef	D2	<p>Kdir rätt till vidare-delegering</p> <p>Samråd ska ske med Uso</p>

E. Organisationsärenden

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
E.1	Beslut avseende förvaltningarnas interna organisation	Kdir	D1	Rätt till vidaredelegering

F. Kommunstyrelsens ansvar som personalorgan

De flesta beslut i personalfrågor fattas utifrån lagar och avtal. Besluten är då att se som ren verkställighet.

Även beslut som fattas i enlighet med politiskt antagna riktlinjer och policys är verkställighet och skall därför skiljas från beslutsdelegering i kommunallagens mening.

Kommundirektören och respektive chef har, med nedan angivna undantag, fullständigt personalansvar inom ramen för gällande lagar, förordningar, föreskrifter, avtal och kommunala riktlinjer och policys.

Kommundirektören svarar för att riktlinjer, policydokument och anvisningar utarbetas.

Nedanstående ärenden kan inte beslutas genom verkställighet av tjänsteperson och ska delegeras av KS.

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
F.1	Tecknande/Uppsägning av lokala kollektivavtal	Personalchef	D2	
F.2	Twisteförhandlingar jml 64 och 10 §§ MBL	Personalchef	D2	
F.3	Intresseförhandlingar avseende löner, anställningsvillkor, arbetstider och dylikt.	Personalchef	D2	
F.4	Centrala MBL-förhandlingar (MBL § 14)	Personalchef	D2	
F.5	Ordförande i samverkansgrupp samt delegation att hålla förhandlingar inom ramen för samverkansavtalet (MBL § 11, 19, 38): Övergripande (CSG) Förvaltningsövergripande (FSG)	Kdir Fc Avdelningschef	D2 D2 D2	

Meddelande 2

	<p>Avdelningsnivå (LSG)</p> <p>Enhetsnivå/Områdesnivå (LSG)</p>	Rektor/Områdes- chef/Enhetschef	D2	
F.2	Med bindande verkan för kommunen genom lokala kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare	Personalchef	D2	
F.3	Förhandla på kommunens vägnar enligt gällande lagstiftning och förhandlingsrätt utom vad gäller 11 – 14 och 38 §§ Lagen om medbestämmande i arbetslivet inom andra nämnders verksamhetsområde	Personalchef	D2	
F.4	Avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lagar, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare	Personalchef	D2	
F.5	Beslut med anledning av arbetsmarknadskonflikt	KS		Ej delegerat
F.6	Fastställande av ram vid löneöversynsförhandlingar	KS		Lönenivåer i enlighet med Herrljunga kommuns lönepolicy antagen av ...
F.7	Genomförande av löneöversynsförhandlingar	Kdir	D2	Vidaredelegerat till personalchef Öppnande och avslutande av lokala förhandlingar.
F.8	Beslutanderätten i lönerevisionsfrågor	Kdir	D2	Vidaredelegerat personalchef
F.9	Prövning av arbetstagares bisyssleinhav	Fc	V	Samråd ska ske med personalchef

F.10	Utveckla, förvalta och arbeta fram förslag till strategiska mål och policydokument för personalfrågor	Personalchef	V	
F.11	Utveckla och förvalta pensions- och försäkringsavtal samt handlägga pension- och försäkringsfrågor	Personalchef	V	

G. Personalärenden				
Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
G.1	Anställning, förflyttning, avstängning, disciplinpåföljd, uppsägning eller avsked av; Kommundirektör Förvaltningschef Personalchef/Ekonomichef/Kanslichef Förflyttning av personal mellan förvaltningar Inom kommunstyrelsens förvaltning Inom respektive förvaltning	KS Kdir Kdir/Fc Personalchef Personalchef Fc/ personalansvarig chef	 D1 D1 D2 D2 D2	Efter samråd med personalchef och förhandlingar i enlighet med gällande avtal Kdir fattar beslut avseende Fc, efter samråd med KSO och berörd nämnds ordförande.
G.2	Tidsbegränsad anställning av förvaltningschef/ställföreträdare högst sammanlagt 12 månader	Kdir	V	
G.3	Tjänstledighet för kommundirektören	KSO	D2	
G.4	Vikariatsförordnande och kvarstående i anställning efter uppnådd pensionsålder för kommundirektören	KSO	D1	
G.4	Kvarstående i anställning efter uppnådd pensionsålder	Personalchef	D2	

G.5	Ledighet för enskilda angelägenhet, max 6 månader	Personalansvarig chef	V	
G.5	Beslut om flyttbidrag	Personalchef Ers. Kdir	D2	

H. Lönesättning

Beslut om lönesättning ska vara väl underbyggda utifrån såväl gällande avtal som av Herrljunga kommuns lönepolicy

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
H.1	Beslut om anställningsvillkor och löneinplacering av kommundirektören.	KS presidie	D2	
H.2	Beslut om anställningsvillkor och lönesättning av förvaltningschefer samt övrig personal inom kommunledningsförvaltningen	Kdir	D2	Kdir fattar beslut avseende Fe efter samråd med berörd nämnds ordförande
H.3	Beslut om anställningsvillkor och lönesättning inom förvaltningsområdet	Fc	D2	

I. Beslut om tjänstledighet med löneförmån

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
I.1	Personal tillhörande förvaltningsområdet	Fc	D2	
I.2	Förvaltningschefer samt personal inom kommunledningsförvaltningen	Kdir	D2	
I.1	Personal tillhörande förvaltningsområdet	Fc	D2	

J. Ärenden avseende arbetsmiljöarbete

Ansvar för arbetsmiljöarbetsuppgifterna är delegerat till respektive nämnd/styrelse.

Respektive nämnd/styrelse ska genom ordförande delegera ansvaret för arbetsmiljöarbetsuppgifterna inom ansvarsområdet till Fc/Kc.

Denne ska i sin tur delegera ansvaret för arbetsmiljöarbetsuppgifterna i linjeorganisationen.

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
J.1	Ansvar för arbetsmiljöarbetsuppgifter under kommunstyrelsen och nämnder.	Kdir/Fc	D2	Inom kommunledningsförvaltningen är ansvaret för arbetsmiljöarbetsuppgifterna, av kommundirektör, delegerade till respektive avdelningschef i linjeorganisationen
J.2	Plan för Systematiskt Arbetsmiljöarbete	Personalchef	D2	Inom kommunledningsförvaltningen är ansvaret för arbetsmiljöarbetsuppgifterna, av kommundirektör, delegerade till respektive avdelningschef i linjeorganisationen Respektive förvaltningschef ansvarar för att plan för systematiskt arbetsmiljöarbete arbetas fram.

K. Lokalplanering och lokalanvändning

Ansvar för planering av verksamhetslokaler ligger hos respektive verksamhetsansvarig nämnd.

All lokalplanering ska säkerställa att kommunens planering avseende verksamhetslokaler sker utifrån ett strategiskt långsiktigt och hållbart planeringsperspektiv.

Tekniska nämnden ansvarar för verksamhetslokaler utifrån ägarperspektivet.

Beslut om ombyggnation respektive tillbyggnader för verksamhetslokaler vilka fordrar investeringsinsats ska ske i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd investeringsbudget och Policy för Verksamhets- och ekonomistyrning

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
K.1	Lokalfrågor rörande kommunhuset	Kdir	D2	
K.2	Teckna hyreskontrakt för lokaler avseende verksamhet och/eller boende med fastighetsansvarig teknisk nämnd	Fc	D1	Ska ske efter samråd med respektive nämnd. Samtliga hyreskontrakt ska tillställas och förvaras vid ekonomiavdelningen
K.3	Beslut om mindre lokalförändringar/justeringar för verksamhetslokaler, inte underhåll, inom egen budgetram drift, upp till 10 prisbasbelopp	Fc	D2	Efter samråd med nämnd Samrådet ska dokumenteras
K.4	Beslut om inköp utrustning arbetsplatser	Kdir /Fc	V	Avrop från ramavtal och liknande inköp inom ordning för upphandling/inköp
K.5	Teckna förstahandskontrakt med externa fastighetsägare för lokaler avseende verksamhet och/eller boende.	Fc tekniska nämnden	D1	Efter samråd med hyrande nämnd

				Samråd ska dokumenteras och redovisas till kommunstyrelsen
K.6	Dödande av inteckningar och liknande åtgärder	Ek chef	D2	

<p>L. IKT/IT</p> <p>IKT/IT-avdelningen ansvarar för drift och utveckling av den tekniska plattformen, infrastruktur, kommunikation, drift verksamhetssystem, IT-säkerhet, IT-strategi, licenser, teleteknik mm.</p> <p>Verksamheterna ansvarar för systemförvaltning/utveckling, behörighetsadministration, utbildning IT-säkerhet, IT-beställare till IT-avdelningen (inköp) mm.</p> <p>Se även delegationsordning upphandling/inköp</p>				
Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
L.1	Beslut om programinstallation i kommunens datorer/datornät	IT-chef	V	Inom budgetram Ingår som verkställighet i uppdraget
L.2	Beslut om behörighet i kommunens datanät	IT-chef	V	Ingår som verkställighet i uppdraget
L.3	Besluta om inköp IT-utrustning och verksamhetssystem/programvara	IT-chef	V	Inom budgetram Ingår som verkställighet i uppdraget
L.4	Besluta om hyresavtal av fiber och/eller annan infrastruktur för bredband	IT-chef	V	Inom budgetram Ingår som verkställighet i uppdraget
L.5	Besluta om support- och operatörstjänster avseende tele- och datakommunikation	IT-chef	V	Inom budgetram

				Ingår som verkställighet i uppdraget
--	--	--	--	--------------------------------------

M. Samhällsplanering

Remisshantering i planärenden avser: 1. Planer som upprättas av Herrljunga kommun. 2. Planer från grannkommuner. 3. Remisser från staten, länsstyrelsen och övriga

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
M.1	Remisser, enkla och okomplicerade och som följer intentionerna i den översiktliga planeringen	Samhälls- utvecklare	D2	
M.2	Fastställa uppdrag avseende fördjupade översiktsplaner och/eller tematiska tillägg till översiktsplan inklusive finansiering	KS		Ej delegerat
M.3	Avge yttranden angående kollektivtrafikturlistor, koncession för trafik och därmed jämförliga åtgärder	Kollektivtrafik- samordnare Samhälls- utvecklare	D2	Kollektivtrafikplanering i första hand – Kollektivtrafiksamordnare. Övergripande strategiska remisser kopplat till samhällsplanering – Planeringssekreterare
M.4	Avge yttranden i ärenden rörande koncession för eldistributionsledningar och liknande	Samhälls- utvecklare	D2	
M.5	Avge yttranden över ansökningar om täktillstånd	KS		Ej delegerat
M.6	Ge uppdrag till Bygg- och Miljöförvaltningen att utarbeta detaljplan.	KS		Ej delegerat Finansiering ska säkerställas före beslut

M.7	Avge samrådsyttrande till Bygg- och Miljönämnden i ärenden om enkelt planförfarande enligt PBL	Samhälls- utvecklare	D1	Efter samråd med KSO/Vice. KSO
M.8	Avge samrådsyttrande över förslag till detaljplaner och områdesbestämmelser	KS		Ej delegerat
M.9	Prövning av domar avseende överklaganden av beslut som fattats av KF respektive KS	KS		Ej delegerat
M.10	Bevakning av kommunens intressen vid fastighetsbildning, fastighetsbestämning, planläggning och byggnationsplanering	Fc Teknisk nämnd	D2	
M.11	Framställningar och yttrande till Bygg- och Miljönämnden eller lantmäterimyndigheten angående fastighetsbildning, bygglov mm.	KSO		

N. Mark- och exploateringsärenden

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
N.1	Brådsåkande mark och exploateringsärenden, besluta om köp, försäljning, byte, fastighetsreglering, expropriation eller inlösen med stöd av plan- och bygglagen av fastighet eller fastighetsdel inom de ramar och enligt de riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.	KS		Ej delegerat

O. KF-beslutade ärenden - Ärenden till eller som berör tekniska förvaltningen

Nr	Ärende	Delegat	D/V	Not
O.1	Inom beloppet 100 prisbasbelopp genomföra köp/ försäljning av strategiska fastigheter/ strategisk mark.	TN	D1	Vid ärenden av möjlig principiell betydelse eller

Meddelande 2

				<p>annars av större vikt ska tekniska nämnden fatta beslut efter samråd med kommunstyrelsen</p> <p>Ärenden av principiell betydelse eller annars av större vikt för Herrljunga kommun ska överlämnas till kommunfullmäktige</p>
--	--	--	--	---